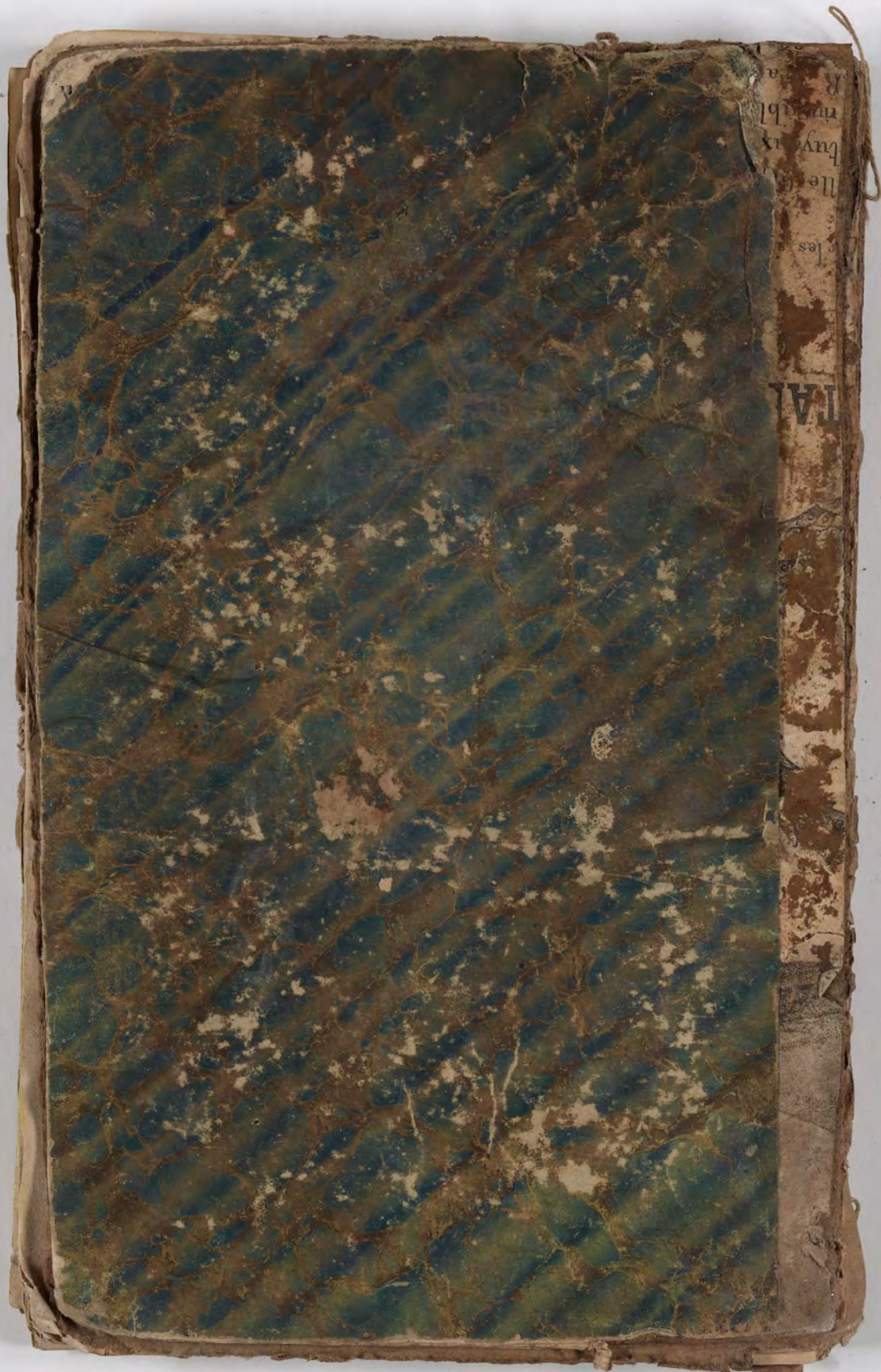

IJA # 1733

משניות עם נקודות הכו"ס סדר נזיקין

Mishnayot: 'Im Nequdot ha-Kosef Seder Neziqin

Livorno, 5617 (1856 or 1857)

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

Mod. C. 1. (24 D-ter) Ediz. 1946

DOUANE

(peut être ouvert d'office)

A remplir seulement en cas
d'absence de déclaration
séparée; sinon à détacher.

Nature de la marchandise:

CAMP. TESSOT

Poids net: Gr.

Valeur: **Sans Valeur**

למס' 9121 = סכ' כסף
במס' 9121 = סכ' כסף

למס' 9121 = סכ' כסף
במס' 9121 (סכ' כסף) = סכ' כסף
במס' 9121 = סכ' כסף
במס' 9121 = סכ' כסף
במס' 9121 = סכ' כסף

10 = 0.75 =
10 = "
10 = "
11 = "
8 = "
8 = "
5 = "
5 + 0.75 =
3 =

10 = 0.6
10 = "
10 = "
11 = "
8 = "
8 = "
5 = "
5 + 5 = "
3 = "

10 = 0.6
10 = "
10 = "
11 = "
8 = "
8 = "
5 = "
5 + 5 = "
3 = "

Value: sans valeur
Polaroid
Value de la machine
A remonter en cas
d'absence de date
répéter sans à décaler
DOLBY

Handwritten text in Hebrew script, likely a list or index, with some lines crossed out. The text is written in dark ink on aged, yellowish paper. The words are difficult to decipher due to fading and the cursive style, but appear to be organized in a structured manner, possibly listing names or titles.

Spett. Ditt.
ABDUL NABI
Khan Dallah
B A C H D

CAMBRIDGE

משניות

עם נקודות הכו"ס

לשם שש
יום שש
קד

סדר נזיקים

לשם שש
יום שש
קד

חלק רביעי

ראה זה חדש הוא אשר הוג"ה הדק היטב
ועיון רב • עם כל גרסאות מהרב • כמוה"ר

דוד אלטאראס ז"ל

אור נערב • יורה דע"ה להציב ציוני ההלכה
וחסורי מחסרא • ואחרון חביב ספר יצירה
המאיר לאר"ש וברקים רב :

ונחלק לכ"ט ימים ללמוד ח"י פרקים בכל יום מדי
חדש בחדשו :

נרפסו באותיות גדולות חדשות

פה **ליוורנו** יע"ף

שנה ותורה אור לפ"ק

מיר שלמה בילפורטי וחברו קי"ו

מדפיסים ומוכרי ספרים

תפלה קודם לימוד המשנה

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו
ודחילו ליחדא שם יה בנה ביהודא שלים בשם כל ישראל
ולאקמא שכינתא מעפרא הרי אנו קוראים משנה שהיא
סוד וי"ו של שמך הגדול והגורא והיא אותיות משה ונון ומשה
גימטריא רצון בשם הו"ה במילוי רבועו ושם אה"ה במילואו להוריד
שפע מה"א הראשונה לוי"ו בכח שלשה אה"ה במילוי דיו"רין
דאל"פין ודהה"ן שהם חמשה יוד"ן שהם סוד חמשים שערי בינה
הנקראת משנה * (כשקורין סדר נזיקים יאמר כך) והרי אנו קוראים בסדר
נזיקים * סבא כנגד דבוקא דיצורה * ומכוונים בסם א אל ונחיהם אמצעית של הכלי צבאות :

ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתזכר רוחנו
ונפשנו שיהיו ראויים לעורר מיין נוקבין על ידי קריאת המשנה
הזאת ונזכה לבחינת נשמה דבריאה אותיות משנה ותעלה הניצוצות
שנפלו בתוך הקלפות בחטא ועון קרי * ובזכות סדר נזיקים תכפר
על גזל וחמס שנזלנו וחמסנו לחברינו * ועל רציחה בין בשוגג בין
במזיד ולכל דבר שבין אדם לחבירו * ואל יעכב שום חטא ועון
והרהור רע את לימוד המשנה הזאת * (כשנת ויום טוב ואמר וקנן עלינו ולא יאמר
תכפר וכו' ואל יעכב וכו') ויהי נועם יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה
עלינו ומעשה ידינו כוננהו :

תפלת רבני כחוביא בן הקכה שחיוב לאומרה כל הכתוב לבית המדרש ללמוד

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא
אכשל בדבר הלכה וישמחו כי חבירי ולא אומר על טהור
טמא ועל טמא טהור ולא על מותר אסור ולא על אסור מותר ולא
יקשלו חבירי בדבר הלכה ואשמח בהם :

והארי וזק"ל ביה אומר אחר תפלה זו שני כסוקים אלו

כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה :

אל עיני ואביטה נפלאות מתורתך :

כתוב בספר קוצאות חיים כשפותח הספר ללמוד בו יאמר

הנני רוצה ללמוד כדי שיביאני תלמוד זה לידי מעשה ולידי מדות
ישרות * ולידי ידיעת התורה * והריני עושה לשם יחוד קודשא
ברוך הוא ושכינתיה בדחילו וברחימו ורחימו ודחילו * ויהי נועם
יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו :

פסוקים וכו' (מקראות גדול)

דק (מקראות גדול) חסא' פקדא' צביא' חסא' חלף

כס"ד

סדר נזיקים

יש בו י' מסכתות וזהו סדרן כפי דעת בעל כף נחת

א כבא קמא י פרקים • ב כבא מציעא י פרקים • ג כבא בתרא י פרקים • ד סנהדרין יא פרקים • ה מכות ג פרקים • ו שבועות ח פרקים • ז עריות ח פרקים • ח עבודה זרה ה פרקים • ט אבות ו פרקים • י הוריות ג פרקים • כין הכל ע"ד פרקים :

ויס מסדרים אחר טכונות ע"ז ואח"ך הוריות ואח"ך אבות ולכסוף עדינות וסניסים כמנו מרובע אחר :

קטנה ענין

קטנה ענין

מסכת בבא קמא

פרק א' ארבעה אבות נזיקין • השור • והבור • והמבעה • וההכער • לא הרי השור כהרי המבעה • ולא הרי המבעה כהרי השור • ולא זהוזה שיש בהן רוח חיים • כהרי האש שאין בו רוח חיים • ולא זהוזה שדרבן לילך ולהזיק • כהרי הבור שאין דרכו לילך ולהזיק הצד השונה שבהן • שדרבן להזיק • ושמירתן עליה • וכשהזיק • חב המזיק לשלם תשלומי נזק • במיטב הארץ : כ כל שחבתי בשמירתו • הכשרתי את נזקו • הכשרתי במקצת נזקו • חבתי בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו • נכסים שאין בהן מעילה • נכסים של בני ברית • נכסים המיוחדים (ובכל מקום) חוץ מרשות המיוחד למזיק ורשות הנזק והמזיק • וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק • במיטב הארץ : ג שום כסף • ושונה כסף • בפני בית דין ועל פי עדים בני חורין ובני ברית • והנשים בכלל הנזק • והנזק והמזיק בתשלומין • חמשה תמין • וחמשה מועדין • הבהמה אינה מועדת לא לגח • ולא לגוף • ולא לשוך • ולא לרבוץ • ולא לבעוט • השן מועד לאכול את הראוי לה

מקראות גדול

מקראות גדול

חלו הן ראשי תיבות הכתוב בספר הזה

דב"ש	דברי בית שמאי
בש"א	בית שמאי אומרים
דב"ה	דברי בית הלל
בה"א	בית הלל אומרים
ר'	רבי
ד"ר	דברי רבי
א"ר	אמר רבי
וחכ"א	וחכמים אומרים

א א טוער = עי טעמיהו בו וזקיקוהו טעמיהו וכי' חמשה כער טעמיהו - חדר, אצל, אנר, ליה

מקראות גדול

לה * הרגל מועדת לשבור בדרך הלוכה * ושור
המועד * ושור המזיק ברשות הנזק * והארס * הזאב
והארי * והדוב והנמר והברדלס והנחש הרי אלו
מועדין * רבי אליעזר אומר בזמן שהן בני תרבות
אינן מועדין * והנחש מועד לעולם * מה בין תם
למועד * (אלא) שהתם משלם חצי נזק מגופו * ומועד
משלם נזק שרם מן העליה :

פד
השג

טעורין זכרונות

יום יד

ברק ב כיצד הרגל מועדת * לשבור בדרך הלוכה *
הבהמה מועדת להלך בדרך ולשבור *
היתה מבעטת * או שהיו צרורות מנתזין מתחת
הגליה * ושברה את הכלים משלם חצי נזק * הרסה
על הכלי * ושברתו * ונפל על כלי אחר ושברו * על
הראשון משלם נזק שלם * ועל האחרון משלם חצי
נזק * התרנגולים מועדין להלך בדרך ולשבור *
היה דליל קשור ברגליו * או שהיה מהדס ושבר את
הכלים * משלם חצי נזק * כיצד השן מועדת *
לאכול את הראוי לה * הבהמה מועדת לאכול
פירות וירקות * אכלה כסות או כלים * משלם חצי
נזק במה דברים אמורים ברשות הנזק * אבל
ברשות הרבים פטור * ואם נהנית משלם מה
שנהנית * כיצד (משלם) מה שנהנית * אכלה מתוך
הרחבה * משלם מה שנהנית * מצדי הרחבה *
משלם מה שהזיקה * מפתח החנות (משלם) מה

טלמי

וטר חיט

ה"ט הוא וליה הולכתא כוונתיה * כ חסורו מחסרה * ג חסורו תוספות * ד רלו כ"ג * ה ס"ה * ו ס"ו

שנהנית

שנהנית * מתוך החנות (משלם) מה שהזיקה *
הכלב והגדי שקפצו מראש הגג * ושברו את
הכלים * משלם נזק שלם * מפני שהן מועדין הכלב
שנטל החררה והלך לגדיש * אבל החררה והדליק
הגדיש * על החררה משלם נזק שלם * ועל הגדיש
משלם חצי נזק * איזה הוא תם * ואיזה הוא מועד *
מועד כל שהעידו בו שלשה ימים * ותם משיחזור בו
שלשה ימים * ד"ר יהודה * רבי מאיר אומר מועד
שהעידו בו שלש פעמים * ותם כל שיהו התינוקות
ממשמשיין בו ואינו נוגח * שור המזיק ברשות הנזק
כיצד * נגח * נגף * נשך * רבץ * בעט * ברשות
הרבים * משלם חצי נזק * ברשות הנזק * רבי טרפון
אומר נזק שלם * וחכ"א חצי נזק * אמר להם ר' טרפון
ומה אם במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות
הרבים שהוא פטור * החמיר עליהם ברשות הנזק
לשלם נזק שלם * מקום שהחמיר על הקרן ברשות
הרבים לשלם חצי נזק * אינו דין שנחמיר עליה
ברשות הנזק לשלם נזק שלם * אמרו לו דיו לבא מן
הדין להיות בנדרון * מה ברשות הרבים חצי נזק *
אף ברשות הנזק חצי נזק * אמר להם אני לא ארון
קרן מקרן * אני ארון קרן מרגל * ומה אם במקום
שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים * החמיר
בקרן * מקום שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות
הנזק * אינו דין שנחמיר בקרן * אמרו לו דיו לבא
מן הדין להיות בנדרון * מה ברשות הרבים חצי נזק *

כלל

אף

אף ברשות הנזק חצי נזק : וי אדם מועד לעולם : בין
 שוגג : בין מזיד : בין ער : בין ישן : סמא את עין
 חבירו ושבר את הכלים : משלם נזק שלם :
 פ'ק : המניח את הכר ברשות הרבים : ובא אחר
 ונתקל בה : ושברה פטור : ואם הוזק בה בעל
 החבית חייב בנזקו : נשברה כדו ברשות הרבים :
 והחלק אחד במים : או שלקה בחרסיה חייב : רבי
 יהודה אומר במתכוין חייב : באינו מתכוין פטור :
 השופך מים ברשות הרבים והוזק בהן אחר : חייב
 בנזקו : המצניע את הקוץ ואת הזכוכית : והגודר
 את גדרו בקוצים : וגדר שנפל לרשות הרבים : והזקו
 בהן אחרים חייב בנזקו : המוציא את תבנו ואת
 קישו לרשות הרבים לזבלים : והוזק בהן אחר : חייב
 בנזקו : וכל הקודם בהן זכה : רבן שמעון בן גמליאל
 אומר כל המקלקלין ברשות הרבים והזיקו : חייבין
 לשלם : וכל הקודם בהן זכה : ההופך את הגלל
 ברשות הרבים : והוזק בהן אחר : חייב בנזקו : שני
 קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון
 ונפל : ונתקל השני בראשון : הראשון חייב בנזקי
 שני : זה בא בחביתו : וזה בא בקורתו : נשברה
 כדו של זה בקורתו של זה : פטור : שלזה רשות
 להלך : ולזה רשות להלך : היה בעל קורה ראשון :
 ובעל חבית אחרון : נשברה חבית בקורה : פטור
 בעל הקורה : ואם עמד בעל הקורה חייב : ואם אמר
 לבעל חבית עמוד פטור : היה בעל חבית ראשון

ובעל

על סמך
דבר
דמלקו

ח' חנוך

ובעל קורה אחרון : נשברה חבית בקורה חייב : ואם
 עמד בעל חבית פטור : ואם אמר רבעל קורה עמוד
 חייב וכן זה בא בגרו : וזה בפשתנו : שנים שהיו
 מהלכין ברשות הרבים : אחד רץ ואחד מהלך : או
 שהיו שניהם רצים : והזיקו זה את זה שניהם פטורין :
 המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים :
 ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד : ברשות היחיד
 והזיק ברשות היחיד אחר : חייב : שני שורים תמים
 שחבלו זה את זה : משלמים במותר חצי נזק :
 שניהם מועדים : משלמים במותר נזק שלם : אחד
 תם ואחד מועד : מועד בתם משלם במותר נזק
 שלם : תם במועד משלם במותר חצי נזק : וכן שני
 אנשים שחבלו זה בזה : משלמים במותר נזק שלם :
 אדם במועד ומועד באדם : משלם במותר נזק
 שלם : אדם בתם ותם באדם : אדם בתם משלם
 במותר נזק שלם : תם באדם משלם במותר חצי נזק :
 רבי עקיבא אומר אף תם שחבל באדם : משלם
 במותר נזק שלם : שור שוה מנה שנגח שור שוה
 מאתים : ואין הנבילה יפה כלום : נוטל את השור :
 שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים : ואין
 הנבילה יפה כלום : א"ר מאיר על זה נאמר ומכרו
 את השור החי וחצו את כספו : אמר לו רבי יהודה
 וכן הלכה : קימת ומכרו את השור החי וחצו את
 כספו : ולא קימת וגם את המת יחצו : ואיזה זה שור
 שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים : והנבילה יפה

כחן קטב

נור
חידל

אזי
מלך

ער

חמשים זוו • שזה נוטל חצי החי וחצי המת • וזה נוטל
חצי החי וחצי המת : יש חיב על מעשה שורו •
ופטור על מעשה עצמו • פטור על מעשה שורו •
וחיב על מעשה עצמו • שורו שביש פטור והוא
שביש חיב • שורו שסמא את עין עבדו • והפיל את
שנו • פטור • והוא שסמא את עין עבדו • והפיל את
שנו • חיב • שורו שחבל באביו ואמו • חיב • והוא
שחבל באביו ואמו • פטור • שורו שהדליק את
הגדיש בשבת חיב • והוא שהדליק את הגדיש
בשבת פטור • מפני שהוא מתחיב בנפשו : שור
שהיה רודף אחר שור אחר (והזוק) • זה אומר שורך
הזיק וזה אומר לא כי • אלא בסלע לקה • המוציא
מחבירו עליו הראיה • היו שנים רודפין אחר אחר •
זה אומר שורך הזיק • וזה אומר שורך הזיק • שניהם
פטורין • אם היו שניהן של איש אחר • שניהם חייבים
היה אחר גדול • ואחר קטן • הנזק אומר גדול הזיק •
והמזיק אומר לא כי • אלא קטן הזיק • אחר תסו אחר
מועד • הנזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר לא כי •
אלא תם הזיק • המוציא מחבירו עליו הראיה • היו
(הנזוקין) שנים • אחר גדול ואחר קטן • והמזיקים
שנים • אחר גדול ואחר קטן • הנזק אומר גדול הזיק
את הגדול • וקטן את הקטן • והמזיק אומר לא כי •
אלא קטן את הגדול • וגדול את הקטן • אחר תם
ואחר מועד • הנזק אומר מועד הזיק את הגדול •
ותם את הקטן • והמזיק אומר לא כי • אלא תם את

הגדול • ומועד את הקטן • המוציא מחבירו עליו
הראיה :

פרק ד שור שנגח ארבעה וחמישה שורים • זה אחר
זה ישלם לאחרון שבהם • ואם יש בו מותר
יחזיר לשלפניו • ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני
פניו • והאחרון אחרון נשבר • ד"ר מאיר • ר' שמעון
אומר שור שזה מאתים שנגח שור שזה מאתים •
ואין הנבלה יפה כלום • זה נוטל מנה • וזה נוטל
מנה • חזר ונגח שור אחר שזה מאתים • האחרון
נוטל מנה • ושלפניו זה נוטל חמשים זוו וזה נוטל
חמשים זוו • חזר ונגח שור אחר שזה מאתים •
האחרון נוטל מנה • ושלפניו חמשים זוו • ושנים
הראשונים דינר זהב : שור שהוא מועד למינו •
ואינו מועד לשאינו מינו • מועד לאדם ואינו מועד
לבהמה • מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים • את
שהוא מועד לו משלם נזק שלם • ואת שאינו מועד
לו • משלם חצי נזק • אמרו לפני ר' יהודה הרי שהוא
מועד לשבתות • ואינו מועד לחול • אמר להם
לשבתות משלם נזק שלם • לימות החול משלם חצי
נזק • אימתי הוא תם • משיחזור בו שלשה ימי
שבתות : שור של ישראל שנגח לשור של הקדוש
ושל הקדוש שנגח לשור של ישראל • פטור • שנאמר
שור רעהו • ולא שור של הקדוש • שור של ישראל
שנגח לשור של גוי פטור • ושל גוי שנגח לשור של
ישראל • בין תם בין מועד • משלם נזק שלם : שור

של פקה שנגח שור של חרש שוטה וקטן חיב ושל
חרש שוטה וקטן שנגח שור של פקה פטור שור של
חרש שוטה וקטן שנגח בית דין מעמידין להן
אפוטרופוס ומעידין להם בפני אפוטרופוס
נתפקח החרש נשתפה השוטה והגריל הקטן חזר
לתמותו ד"ר מאיר רבי יוסי אומר הרי הוא
בחזקתו שור האצטרין אינו חיב מיתה שנאמר
כי יגח ולא שיגחיהו שור שנגח את האדם ומת
מועד משלם כפר ותם פטור מן הכפר וזה וזה
חיבים מיתה וכן בבן וכן בבת נגח עבד או
אמה נותן שלשים סלעים בין שהוא יפה מאה
מנה ובין שאינו יפה אלא דינר אחד שור שהיה
מתחכך בכתל ונפל על האדם נתבון להרוג את
הבהמה והרג את האדם לגוי והרג בן ישראל
לנפלים והרג בן קימא פטור שור האשה שור
היתומים שור האפוטרופוס שור המדבר שור
ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשין הרי אלו
חיבים מיתה רבי יהודה אומר שור המדבר שור
ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשין פטורים
מן המיתה לפי שאין להם בעלים שור שהוא
יוצא להפקל והקדישו בעליו אינו מקדש שחטו
בשרו אסור ואם עד שלא נגמר דינו הקדישו
בעליו מקדש ואם שחטו בשרו מותר ממסרו
לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר
נכנסו תחת הבעלים מועד משלם נזק שלם ותם

Circus
בבא קמא
לנזק מוכר

משלם חצי נזק קשרו בעליו במוסרה ונעל בפניו
כראוי ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חיב ד"ר
מאיר רבי יהודה אומר תם חיב ומועד פטור
שנאמר ולא ישמרנו בעליו ושמור הוא זה רבי
אליעזר אומר אין לו שמירה אלא סכין

פרק ה שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדה
ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם
משנגחה ילדה משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק
לולד וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה
בצדה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם
משנגחה ילדה משלם חצי נזק מן הפרה ורביע
נזק מן הולד הקדר שהכניס קדרותיו לחצר בעל
הבית שלא ברשות ושבירתן בהמתו של בעל הבית
פטור ואם הזקה בהן בעל הקדרות חיב ואם
הכניס ברשות בעל החצר חיב הכניס פירותיו
לחצר בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו
שד בעל הבית פטור ואם הזקה בהן בעל הפירות
חיב ואם הכניס ברשות בעל החצר חיב הכניס
שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ונגחו שורו של
בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור
נגח הוא שורו של בעל הבית חיב נפל לבורו
והבאיש מימיו חיב היה אביו או בנו לתוכו משלם
את הכפר ואם הכניס ברשות בעל החצר חיב
ר' אומר בכלן אינו חיב עד שיקבל עליו בעל הבית
לשמור ר' שור שהיה מתכוין לחבירו והכה את

רבי

האישה ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות ואדם
 שהיה מתכוין לחבירו והכה את האישה ויצאו
 ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם דמי ולדות
 שמין את האישה כמה היא יפה עד שלא ילדה
 וכמה היא יפה משילדה אמר רבן שמעון בן
 גמליאל אם בן משהאשה יולדת משבחת אלא
 שמין את הולדות כמה הן יפין ונותן לבעל ואם
 אין לה בעל נותן ליורשיו היתה שפחה
 ונשתחררה או גזירת פטור החופר בור ברשות
 היחיד ופתחו לרשות הרבים או ברשות הרבים
 ופתחו לרשות היחיד ברשות היחיד ופתחו לרשות
 היחיד אחר חייב החופר בור ברשות הרבים ונפל
 לתוכו שור או חמור ומת חייב אחד החופר בור
 שיח ומערה חריצין ונעיצין חייב אם בן למה
 נאמר בור מה בור שיש בו כדי להמית עשרה
 טפחים אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים
 היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או
 חמור ומת פטור ואם הוזק בו חייב בור של שני
 שותפין עבר עליו הראשון ולא כסהו והשני ולא
 כסהו השני חייב כסהו הראשון ובא השני ומצאו
 מגולה ולא כסהו השני חייב כסהו כראוי ונפל
 לתוכו שור או חמור ומת פטור לא כסהו כראוי
 ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב נפל לפניו מקול
 הכריה חייב לאחוריו מקול הכריה פטור נפל
 לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקרעו

זאת
הכה

קטע חפז

החפז
מטות
במחש

חייב על הבהמה ופטור על הכלים נפל לתוכו שור
 חרש שוטה וקטן חייב בן או בת עבד או אמה
 פטור : אחד שור ואחד כל בהמה לנפילת הבור
 ולהפרשת הר סיני ולתשלומי כפל ולהשבת
 אבדה לפריקה לחסימה לכלאים ולשבת וכן
 תיה ועוף ביוצא בהן אם בן למה נאמר שור או
 חמור אלא שדבר הכתוב בהווה :
 פיקי הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה
 והזיקה פטור לא נעל בפניה כראוי ויצאה
 והזיקה חייב נפרצה כלילה או שפרצוה לסטים
 ויצאה והזיקה פטור הוציאוה לסטים (לסטים)
 חייבים : חניחה בהמה או שמסרה לחרש שוטה
 וקטן ויצאה והזיקה חייב מסרה לרועה נכנס
 רועה תחתיו נפרה לגינה ונהנית משלם מה
 שהזיקה כיצד משלם מה שהזיקה שמין בית סאה
 באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה רבי
 שמעון אומר אכלה פירות גמורים משלם פירות
 גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים :
 המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות ואכלתן
 בהמתו של בעל השדה פטור ואם הזיקה בהן
 בעל הגדיש חייב ואם הגדיש ברשות בעל השדה
 חייב : השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן
 פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים שלח ביד פקח
 הפקח חייב אחד הביא את האור ואחד הביא
 העצים המביא את העצים חייב אחד הביא העצים

על כל דבר
כס

לש חמשים
ש

ברב
לפי

חפז

ואחר הביא האור * המביא את האור חיב * בא
אחד ולבה המלכה חיב * לבתה הרוח כלן פטורין *
השולח את הבערה ואכלה עצים * או אבנים או
עפר חיב * שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים *
ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם
המבעיר את הבערה * עברה גדר שהוא גבוה
ארבע אמות * או דרך הרבים * או נהר פטור *
המדליק בתוך שלו * עד כמה תעבור הדליקה * רבי
אלעזר בן עזריה אומר רואין אותה כאלו היא
באמצע בית כור * רבי אליעזר אומר שש עשרה
אמות בדרך רשות הרבים * ר' עקיבא אומר חמשים
אמה * רבי שמעון אומר שלם ישלם המבעיר את
הבערה * הכל לפי הדליקה * המדליק את הגדיש *
והיו בו כלים ודלקו * ר' יהודה אומר ישלם (כל) מה
שבתוכו * וחכמים אומרים אינו משלם אלא גדיש
של חטין או שעורים * היה גדי כפות לו ועבר סמוך
לו * ונשרף עמו חיב * עבר כפות לו וגדי סמוך לו *
ונשרף עמו פטור * ומודים חכמים לרבי יהודה
במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה
שכן דרך בני אדם להניח בכתים * יגן שיצא מתחת
הפטיש והזיק חיב * גמל שהיה טעון פשתן ועבר
ברשות הרבים * ונכנס פשתנו לתוך החנות *
ודלקה בנרו של חנוני * והדליק את הבירה * בעל
הגמל חיב * הניח החנוני גרו מבחוץ * החנוני חיב *
רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור :

לפי

שראה

פרק ו מרבה מדת תשלומי כפל ממדת תשלומי
ארבעה וחמשה * שמדת תשלומי כפל נוהגת
בין בדבר שיש בו רוח חיים * ובין בדבר שאין בו
רוח חיים * ומדת תשלומי ארבעה וחמשה * אינה
נוהגת אלא בשור ושה בלבד * שנאמר כי יגנוב איש
שור או שיה וטבח או מכרו וגומר * אין הגנוב אחר
הגנוב משלם תשלומי כפל ולא הטובח ולא המוכר
אחר הגנוב * משלם תשלומי ארבעה וחמשה * גנוב
עד פי שנים * וטבח ומכר על פיהם * או על פי שנים
אחרים * משלם תשלומי ארבעה וחמשה * גנוב
ומכר בשבת * גנוב ומכר לעבודת אלילים * גנוב
וטבח ומכר ביום הכפורים * גנוב משל אביו וטבח
ומכר ואחר כך מת אביו * גנוב וטבח ואחר כך
הקדיש * משלם תשלומי ארבעה וחמשה * גנוב
וטבח לרפואה או לכלבים * השוחט ונמצא טרפה *
השוחט חולין בעזרה * משלם תשלומי ארבעה
וחמשה * רבי שמעון פוטר בשני אלו * גנוב על פי
שנים * וטבח ומכר על פיהם * ונמצאו זוממין *
משלמין הכל * גנוב על פי שנים * וטבח ומכר על פי
שנים אחרים * אלו ואלו נמצאו זוממין * הראשונים
משלמין תשלומי כפל * והאחרונים משלמין
תשלומי שלשה * נמצאו אחרונים זוממין * הוא
משלם תשלומי כפל * והן משלמין תשלומי שלשה *
אחד מן האחרונים זומם * בטלה עדות שניה * אחד
מן הראשונים זומם * בטלה כל העדות * שאם אין

גנבה אין טביחה ואין מכירה : גנב על פי שנים *
וטבח ומכר על פי עד אחר * או על פי עצמו * משלם
תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה
וחמשה * גנב וטבח בשבת * גנב וטבח לעבודת
אלילים * גנב משל אביו ומת אביו * ואחר כך טבח
ומכר * גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר * משלם
תשלומי כפל ואינו משלם ארבעה וחמשה * רבי
שמעון אומר קדשים שחייב באחריותם משלם
תשלומי ארבעה וחמשה * שאין חייב באחריותם
פטור : מכרו חוץ (מאחר) ממאה שבו * או שהיתה
לו בו שותפות * השוחט ונתגבלה בידו * הנוחר
והמעקר משלם תשלומי כפל * ואינו משלם תשלומי
ארבעה וחמשה * גנב ברשות הבעלים וטבח (ומכר)
חוץ מרשותם * או שגנב חוץ מרשותם * וטבח ומכר
ברשותם * או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותם *
משלם תשלומי ארבעה וחמשה * אבל גנב וטבח
ומכר ברשותם פטור : היה מושכו ויוצא ומת
ברשות הבעלים * פטור * הגביהו או שהוציאו
מרשות הבעלים ומת * חייב * נתנו לבכורת בנו * או
לבעל חובו * לשומר חנם * ולשואל * לנושא שכר *
ולשוכר * והיה מושכו ומת ברשות הבעלים * פטור *
הגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים ומת * חייב :
אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל * אבל
מגדלין בסוריא ובמדברות שבארץ ישראל * אין
מגדלין תרנגולין בירושלם מפני הקדשים * ולא

כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות * ולא יגדל
ישראל חזירים בכל מקום * לא יגדל אדם את הכלב
אלא אם כן היה קשור בשלשלת * אין פורסין נשבין
ליונים * אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריים :
פירק ח החובל בחבירו חייב עליו משום חמשה דברים *
בגזק * בצער * ברפוי * בשבת * ובכשת * בגזק
ביצר * סמא את עינו * קטע את ידו * שבר את רגלו *
רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק * ושמן כמה
היה יפה וכמה הוא יפה * צער * כואו בשפוד * או
במסמר * ואפילו על צפרנו * מקום שאינו עושה
חבורה * או מדין כמה אדם כיוצא בזה * רוצה לטול
להיות מצטער כך * רפוי * הכהו חייב לרפואתו * עלו
בו צמחים * אם מחמת המכה חייב * שלא מחמת
המכה פטור * חיתה ונסתרה חיתה ונסתרה * חייב
לרפואתו * חיתה כל צרכה * אינו חייב לרפואתו *
שבת * רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין * שכבר
נתן לו דמי ירו ודמי רגלו * בשבת * הכל לפי המבייש
והמתבייש * המבייש את הערום * המבייש את
הישן חייב * וישן שבייש פטור * נפל מן הגג והזיק
ובייש * חייב על הנזק * ופטור על הבשת * (שנאמר
ושלחה ידה והחזיקה במבושיו * אינו חייב על
הבשת) עד שיהא מתכוין : זה חמר באדם מבשור *
שהאדם משלם נזק צער רפוי שבת ובשת * ומשלם
דמי ולדות * ושור אינו משלם אלא נזק * ופטור
מדמי ולדות : המכה את אביו ואת אמו ולא עשה

כחיים
ל' ט"ל
(4)

אבטכטוכ
בגזק

בהם חבורה • והחובל בחבירו ביום הכפורים • חיב
בכלן • החובל בעבד עברי • חיב בכלן • חוץ מן
השבת בזמן שהוא שלו • החובל בעבד כנעני של
אחרים חיב בכלן • רבי יהודה אומר אין לעבדים
בשת • י חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה • החובל בהן
חיב • והם שחבלו באחרים פטורין • העבד והאשה
פגיעתן רעה • החובל בהן חיב • והם שחבלו
באחרים פטורין • אבל משלמין לאחר זמן נתגרשה
האשה • נשתחרר העבד • חיבין לשלם • המכה
אביו ואמו ועשה בהן חבורה • והחובל בחבירו
בשבת • פטור מכלן • מפני שהוא גידן כנפשו •
והחובל בעבד כנעני שלו • פטור מכלן • התוקע
לחבירו נותן לו סלע • ר' יהודה אומר משום ר' יוסי
הגלילי מנה • סטרו נותן לו מאתים זוז • לאחר ידו
נותן לו ארבע מאות זוז • צרם באזנו • תלש בשערו •
רקק והגיע בורוקו • העביר טליתו ממנו • פרע ראש
האשה בשוק • נותן ארבע מאות זוז • הכל לפי
כבודו • א"ר עקיבא אפילו עניים שבישראל רואין
אותם כאלו הם בני חורין שירדו מנכסיהם • שהם
בני אברהם יצחק ויעקב • ומעשה באחר שפרע
ראש האשה בשוק ובאה לפני ר' עקיבא וחיבו לתן
לה ארבע מאות זוז • אמר לו רבי תן לי זמן ונתן לו
זמן • שמרה עומדת על פתח חצרה • ושבר את הפך
בפניה • ובו כאיסר שמן • גלתה את ראשה • והיתה
מטפחת ומגתחת ידה על ראשה • העמיד עליה עדים •

החובל בחבירו
בשבת
החובל בעבד
החובל באשה
החובל באביו
החובל באמו
החובל בחבירו
החובל בחבירו
החובל בחבירו

ובא לפני רבי עקיבא אמר לו (רבי) • לזו אני נותן
ארבע מאות זוז • אמר לו לא אמרת כלום • שהחובל
בעצמו אף על פי שאינו רשאי פטור • אחרים שחבלו
בו חיבין • הקוצץ נטיעותיו אף על פי שאינו רשאי
פטור אחרים (שקצצו את נטיעותיו) חיבים • אף על
פי שהוא נותן לו • אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו
שנאמר ועתה השב אשת וגומר • ומנין שלא יהא
המוחל אכזרי • שנאמר ויתפלל אברהם אל
האלהים וגומר • האומר סמא את עיני • קטע את
ידי • שבר את רגלי • חיב • על מנת לפטור • חיב •
קרע את כסותי • שבר את כדי • חיב • על מנת
לפטור • פטור • עשה כן לאיש פלוני על מנת לפטור
חיב • בין בגופו בין בממונו •

פרק ט הגוזל עצים ועשאן כלים • צמר ועשאן
בגדים • משלם כשעת הגזלה • גזל פרה
מעברת וילדה • רחל טעונה וגזזה • משלם דמי פרה
העומדת לילד • דמי רחל העומדת לגזוז • גזל פרה
ונתעברה אצלו וילדה • רחל ונטענה אצלו וגזזה •
משלם כשעת הגזלה • זה הכרל • כל הגזלנים •
משלמין כשעת הגזלה • גזל בהמה והזקינה •
עבדים והזקיני • משלם כשעת הגזלה • רבי מאיר
אומר בעבדים אומר לו • הרי שלך לפניך • גזל
מטבע ונסדק פירות והרקיבו • יין והחמיץ • משלם
כשעת הגזלה • מטבע ונפסל • תרומה ונטמאת •
חמץ ועבר עליו הפסח • בהמה ונעברה בה עבירה •

על
שאל
שאל
שאל

או שנפסלה מעל גבי המזבח * או שהיתה יוצאת
 לסקל * אומר לו הרי שלך לפניך : נתן לאומנים
 לתקן וקלקלו * חיבים לשלם * נתן לחרש שדה
 תיבה ומגרל לתקן * וקלקל * חיב לשלם * הבנאי
 שקבל עליו לסתור את הכתל * ושבר את האבנים
 או שהזיק * חיב לשלם * היה סותר מצד זה * ונפל
 מצד אחר * פטור * ואם מחמת המכה חיב * הנותן
 צמר לצבעו והקדיחו יורה * נותן לו דמי צמרו * צבעו
 כאור * אם השבח יתר על היציאה * נותן לו את
 היציאה * ואם היציאה * יתרה על השבח * נותן לו
 את השבח * לצבוע לו אדום * וצבעו שחור * שחור
 וצבעו אדום * רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו *
 רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה * נותן
 לו את היציאה * ואם היציאה יתרה על השבח נותן
 לו את השבח : הגזול את חבירו שוה פרוטה
 ונשבע לו * יוליכנו אחריו (אפילו) למדי * לא יתן לא
 לבנו * ולא לשלוחו * אבל נותן לשליח בית דין * ואם
 מת יחזיר ליורשיו : נתן לו את הקרן * ולא נתן לו
 את החמש * מחל לו על הקרן * ולא מחל לו על
 החמש * מחל לו על זה ועל זה * חוץ מפחות משהו
 פרוטה בקרן * אינו צריך לילך אחריו * נתן לו את
 החמש * ולא נתן לו את הקרן * מחל לו על החמש *
 ולא מחל לו על הקרן * מחל לו על זה ועל זה * חוץ
 משהו פרוטה בקרן * צריך לילך אחריו : נתן לו את
 הקרן * ונשבע לו על החמש * הרי זה משלם חמש

ערוך
 חז"ל

ורקו
 הגלגל

א ובקדחתו ר"ף * ב כמו כעור *

על

על חמש * עד שיתמעט הקרן פחות משהו פרוטה *
 וכן בפקדון * או בתשומת יד * או בגזול * או עשק את
 עמיתו * או מצא אבירה וכחש בה ונשבע על שקר *
 הרי זה משלם קרן וחמש ואשם * היכן פקדוני * אמר
 לו נאבד * משביעך אני * ואמר אמן והעדים מעידין
 אותו שאכלו * משלם קרן * הודה מעצמו * משלם
 קרן וחמש ואשם : היכן פקדוני * אמר לו נגנב *
 משביעך אני * ואמר אמן והעדים מעידין אותו
 שנגנבו * משלם תשלומי כפל * הודה מעצמו משלם
 קרן וחמש ואשם : הגזול את אביו ונשבע לו ומת *
 הרי זה משלם קרן וחמש לבניו או לאחיו * ואם אינו
 רוצה * או שאין לו * לזה ובעלי החוב באים ונפרעים :
 האומר לבנו קונם אי אתה נהנה משלי * אם מת
 ירשנו * בחיינו ובמותו * אם מת לא ירשנו * ויחזיר
 לבניו או לאחיו * ואם אין לו * לזה * ובעלי החוב
 באים ונפרעים : הגזול את הגר ונשבע לו ומת *
 הרי זה משלם קרן וחמש לכהנים ואשם למזבח *
 שנאמר ואם אין לאיש גאל להשיב האשם ארזו
 האשם המושב ליהוה לכהן וגומר * היה מעלה את
 הכסף ואת האשם ומת * הכסף ינתן לבניו והאשם
 ירעה עד שיכתאב * וימכרו ויפלו דמיו לנדבה : נתן
 הכסף לאנשי משמר ומת * אין היורשין יכולין
 להוציא מידם * שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה *
 נתן הכסף ליהויריב * ואשם לירעיה יצא * אשם

גזול

א ויש מביטין אחר כפיקדון סבא כפיקדון * ב כר"ב גורם להפך * ג סאתה טור * ד ויתן ס"א * ה ויש מביטין
 כל הפסוק מלבד אול הפסוקים אשר יספר בו עליו :

ליהויריב

ליהויריב וכסף לירעיה אם קים האישם יקריבוהו
בני ירעיה ואם לא יחזיר ויביא אישם אחר
שהמביא גזילו עד שלא הביא אשמו יצא הביא
אשמו עד שלא הביא גזלו לא יצא נתן את הקרן
ולא נתן לו החמש אין החמש מעכב :

פיקי הגוזר ומאכיל את בניו והניח לפניהם פטורין
מלשלם ואם היה דבר שיש בו אחריות
חיבין לשלם אין פורטין לא מתיבת המוכסין ולא
מכיס של גבאין ואין נוטלין מהם צדקה אבל נוטל
הוא מתוך ביתו או מן השוק : ג נטלו מוכסין את
חמורו ונתנו לחמור אחר גזלו לסטים את כסותו
ונתנו לו כסות אחרת הרי אלו שלו מפני שהבעלים
מתיאשין מהן המציל מן הנחר או מן הנגים או מן
הלסטים אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו וכן
נחיל של דבורים אם נתיאשו הבעלים הרי אלו
שלו אמר רבי יוחנן בן ברוקא נאמנת אשה או קטן
לומר מכאן יצא נחיל זה ומהלך בתוך שדה חבירו
להציל את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק אבל
לא יקוץ את סוכו על מנת לתן את הדמים רבי
ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר אף קוצץ
ונותן את הדמים : ג המכיר כליו וספריו ביד אחר
ויצא לו שם גנבה בעיר ישבע לו לוקח כמה הוציא
ויטול ואם לאו לא כל הימנו שאני אומר מכרן
לאחר ולקחן זה הימנו : ד זה בא בחביתו של זין
וזה בא בכרו של דבש נסדקה חבית של דבש

ושפך זה את יינו והציל את הדבש לתוכה אין לו
אלא שכרו ואם אמר אציל את שלך ואתה נותן
לי דמי שלי חיב לתן לו ששטף נהר חמורו וחמור
חברו שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים הניח זה
את שלו והציל את של חבירו אין לו אלא שכרו
ואם אמר לו אני אציל את שלך ואתה נותן לי דמי
שלי חיב לתן לו : ה הגוזל שדה מחברו ונטלוהו
מסיקין אם מכת מדינה היא אומר לו הרי שלך
לפניך ואם מחמת הגזלן חיב להעמיד לו שדה
אחרת ששטפה נהר אומר לו הרי שלך לפניך :
ו הגוזל את חבירו או שלוה הימנו או שהפקיד לו
בישוב לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת
במדבר יחזיר לו במדבר : ז האומר לחבירו
גזלתיך הלויתני הפקדת אצלי ואיני יודע אם
החזרת לך אם לא החזרת לך חיב לשלם אבל
אם אמר לו איני יודע אם גזלתיך אם הלויתני אם
הפקדת אצלי פטור מלשלם : ח הגונב טלה מן
העדר והחזירו ומת או נגנב חיב באחריותו לא
ידעו בעלים לא בגנבתו ולא בחזירתו ומנו את
הצאן והיא שלימה פטור (מלשלם) : ט אין לוקחין
מן הרועים צמר וחלב וגדיים ולא משומרי פירות
אבל לוקחים מן הנשים כלי צמר ביהודה וכלי
פשתן בגליל ועגלין בשרון וכלן שאמרו להטמין
אסור ולוקחין בצים ותרנגולים מכל מקום : י מוכין
שהכובס מוציא הרי אלו שלו ושהסורק מוציא הרי

א 104 : קטובן עמ"ק דבר . קמפניו עקחסק עכניקה (כין בעלך עכני
 חזיק ואמן עעדיכס ענדכס לפני זה לעשן : ירוסס עמיוס בצנוכנק ?
 עקשו כ"רין נפסי לזכ לשלוק סמ"כ
 כבא מציעא א

כבא קמא י כבא מציעא א

אלו של בעל הבית • הכובס נוטל שלשה חוטין והן
 שלו • יתר מבין • הרי אלו של בעל הבית • אם היה
 השחור על גבי הלבן נוטל את הכל והן שלו • החיט
 ששיר (מן) החוט כדי לתפור בו • ומטלית שהיא
 שלש על שלש • הרי אלו של בעל הבית • מה
 שהחרש מוציא במעצד • הרי אלו שלו • ובכשיל
 של בעל הבית • ואם היה עושה אצל בעל הבית •
 אף הנסורת של בעל הבית : ס"ק

הצבע

מסכת כבא מציעא

שנים או חזין בטלית • זה אומר אני מצאתיה •
 וזה אומר אני מצאתיה • זה אומר כלה שלי •
 וזה אומר כלה שלי • זה ישבע שאין לו בה פחות
 מחציה • וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
 וחלוקו • זה אומר כלה שלי • וזה אומר חציה שלי •
 האומר כלה שלי • ישבע שאין לו בה פחות משלשה
 חלקים • והאומר חציה שלי • ישבע שאין לו בה
 פחות מרביע • זה נוטל שלשה חלקים • וזה נוטל
 רביע : • היו שנים רוכבין על גבי בהמה • או שהיה
 אחר רוכב ואחר מנהיג • זה אומר כלה שלי • וזה
 אומר כלה שלי • זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
 וחלוקו • בזמן שאין מודים • או שיש להן עדים •
 חולקים בלא שבועה : • היה רוכב על גבי בהמה •
 וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי • נטלה
 ואמר אני זכיתי בה • זכה בה • אם משנתנה לו אמר
 אני זכיתי בה תחלה • לא אמר כלום : • ראה את

פרק א
 עבדו
 רשאי
 לתא השלטה

ס הסור בעקוק וכו

המציאה

המציאה • ונפל לו עליה • וכא אחר והחזיק בה זה
 שהחזיק בה זכה בה • ראה אותן רצין אחר מציאה •
 אחר צבי שכור • אחר גוזלות שלא פרחו • ואמר
 זכתה לי שדי • זכתה לו • היה צבי רץ כדרכו • או
 שהיו גוזלות מפריחין • ואמר זכתה לי שדי • לא אמר
 כלום : • מציאת בנו ובתו הקטנים • מציאת עבדו
 ושפחתו הבנענים • מציאת אשתו • הרי אלו שלו •
 מציאת בנו ובתו הגדולים • מציאת עבדו ושפחתו
 העבדים • מציאת אשתו שגרשה • אף על פי שלא
 נתן לה כתובתה • הרי אלו שלהן : • מצא שטרי חוב
 אם יש בהן אחריות נכסים • לא יחזיר שבית דין
 נפרעין מהן • אין בהן אחריות נכסים יחזיר • שאין
 בית דין נפרעין מהן • ד"ר מאיר • וחכ"א בין כך ובין
 כך לא יחזיר • מפני שבית דין נפרעין מהן : • מצא
 גטי נשים • ושחרורי עבדים • דיתיקי • מתנה
 ושוכרים • הרי זה לא יחזיר • שאני אומר כתובים
 היו • ונמלך עליהם שלא לתנם : • מצא אגרות שום •
 ואגרות מזון • שטרי חליצה ומיאונין • ושטרי
 בירורין • וכל מעשה בית דין • הרי זה יחזיר • מצא
 בחפיסה • או בדלוסקמא • תכריך של שטרות או
 אגדה של שטרות • הרי זה יחזיר • וכמה היא אגדה
 של שטרות • שלשה קשורין זה בזה • רבן שמעון בן
 גמליאל אומר אחד הלוח משלשה • יחזיר ללוח •
 שלשה הלווין מאחד • יחזיר למלוח • מצא שטר בין
 שטרותיו • ואינו יודע מה טיבו • יהא מנח עד שיבא

104
 ס"ב ט"ט
 זכור
 קנ"ב

מע
 קנ"ב

אלוהו

א מנוון = תולק במוך ע"פ חזק עקד מעאנס! ע"פ חזק! ע"פ חזק!
נזרים קנאים ארמים טקצירכטקרי

כבא מציעא א ב

אליהו • אכ יש עמהן סמפונות • יעשה מה
שבסמפונות:

אלו מציאות שלו • ואלו חיב להכריז • אלו
מציאות שלו • מצא פירות מפזרין • מעות
מפזרות • כריכות ברשות הרבים • ועגולי רבילה •
כברות של נחתום • מחרוזות של דגים • וחתכות של
בשר • וגזי צמר הבאות ממדינתן • ואניצי פשתן •
ולשונות של ארגמן • הרי אלו שלו • (דברי ר' מאיר)
רבי יהודה אומר כל שיש בו שנוי חיב להכריז •
כיצד • מצא עגול ובתוכו חרס • בכרוכתוכו מעות •
רבי שמעון בן אלעזר אומר כל כלי אנפריא אינו
חיב להכריז • ואלו חיב להכריז • מצא פירות
בכלי • או כלי כמות שהוא • מעות בכיס או כיס
כמות שהוא • צבורי פירות צבורי מעות • שלשה
משבעות זה על גב זה • כריכות ברשות היחיד •
וכברות של בעל הבית • וגזי צמר הלקוחות מבית
האומן • כדי יין וכדי שמן • הרי אלו חיב להכריז •
מצא אחר הגפה • או אחר הגדר גזולות מקשרין
או בשבילין שבשרות • הרי זה לא יגע בהן • מצא
כלי באשפה • אם מכסה לא יגע בו • אם מגלה נוטל
ומכריז • מצא בגל ובכותל ישן • הרי אלו שלו •
מצא בכותל חדש • מחציו ולחוץ שלו • מחציו ורפנים
של בעל הבית • אם היה משכירו לאחרים • אפילו
מצא בתוך הבית • הרי אלו שלו • מצא בחנות
הרי אלו שלו • בין התיבה ולחננוני הרי אלו של

חזק
עקד

אגורק
חבילה
אגורק
כריכות
צמר צבוע
מדינתן

הדע
סמין
זכרון
א

גורד על
גנים
גלוש
ימד

חננוני

אז זכרון טין = קפדה בעכץ טין

טו

כבא מציעא ב

חננוני • לפני שלחני • הרי אלו שלו • בין הכסא
ולשלחני הרי אלו לשלחני • הלוקח פירות מחבירו •
או ששלה לו חבירו פירות • ומצא בהן מעות • הרי
אלו שלו • אם היו צרורין נוטל ומכריז • אם
השמלה היתה בכלל כל אלה • למה יצאה להקיש
אליה • לומר לך מה שמלה מיוחדת שיש בה
סימנין • ויש לה תובעים • אף כל דבר שיש בו
סימנים ויש לו תובעים חיב להכריז • וועד מתי חיב
להכריז • עד כדי שידעו בו שכניו • דברי ר' מאיר •
ר' יהודה אומר שליש רגלים • ואחר הרגל האחרון
שבעה ימים • כדי שילך לביתו שלשה • ויחזור
שלשה • ויכריז יום אחד • אמר את האבדה ולא
אמר את סימניה • לא יתן לו • והרמאי אף על פי
שאמר סימניה לא יתן לו • שנאמר עד דרוש אחיך
אותו • עד שתדרוש את אחיך • אם רמאי הוא אם
אינו רמאי • כל דבר שעושה ואוכל • יעשה ויאכל •
ודבר שאינו עושה ואוכל ימכר • שנאמר והשבותו
לו • ראה היאך תשיבנו לו • מה יהא בדמים • רבי
טרפון אומר ישתמש בהן • לפיכך אם נאבד • חיב
באחריותן • רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן •
לפיכך אם נאבדו • אינו חיב באחריותן • מצא
ספרים • קורא בהן אחת לשלשים יום • ואם אינו
יודע לקרות • גוללן • אבל לא ילמוד בהן בתחלה •
ולא יקרא אחר עמו • מצא כסות מנערה אחת
לשלשים יום • ושוטחה לצרכה • אבל לא לכבודו •

כלי

כלי כסף וכלי נחשת * משתמש בהן לצרכן * אבל
לא לשוחקן * כלי זהב וכלי זכוכית * לא יגע בהן עד
שיבא אליהו * מצא שק או קפה * וכל דבר שאין
דרכו לטול * הרי זה לא יטול * ^ט איזו היא אברה *
מצא חמור או פרה רועין בדרך * אין זו אברה *
חמור וכליו הפוכין * פרה רצה בין הכרמים * הרי זו
אברה * החזירה וברחה החזירה וברחה * אפילו
ארבעה וחמשה פעמים * חייב להחזירה * שנאמר
השב תשיבם * היה בטל מסלע * לא יאמר לו תן לי
סלע * אלא נותן לו שכרו כפועל (בטל) אם יש שם
בית דין * מתנה בפני בית דין * אם אין שם בית דין *
בפני מי יתנה * שלו קודם * מצאה ברפת אין חייב
בה * ברשות הרבים חייב בה * ואם היתה בית
הקברות לא יטמא לה * אם אמר לו אביו הטמא או
שאמר לו אל תחזיר * לא ישמע לו * פרק וטען * פרק
וטען * אפילו ארבעה וחמשה פעמים * חייב שנאמר
עזוב תעזוב * הך וישב לו ואמר * הואיל ועליך
מצוה * אם רצונך לפרוק פרוק פטור * שנאמר עמו *
אם היה זקן * או חולה חייב * מצוה מן התורה לפרוק
אבל לא דטעון * רבי שמעון אומר אף לטעון * רבי
יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר על משאו * אין
זקוק לו שנאמר תחת משאו * משאוי שהוא יכול
לעמוד בו * ^י אבדתו ואבדת אביו שלו קודמת
אבדתו ואבדת רבו * שלו קודמת * אבדת אביו
ואבדת רבו * של רבו קודמת * שאביו הביאו לחיי

העולם הזה * ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם
הבא * ואם אביו חכם * של אביו קודמת * היה אביו
ורבו נושאין משאוי * מניח את של רבו * ואחר כך
מניח את של אביו * היה אביו ורבו בבית השבי *
פודה את רבו * ואחר כך פודה את אביו * ואם (היה)
אביו חכם * פודה את אביו * ואחר כך פודה את רבו *
^{פרק ג} המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים * ונגנבו
או שאבדו * שלם ולא רצה לישבע * שהרי
אמרו שומר חנם נשבע ויוצא * נמצא הגנב משלם
תשלומי כפל * טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה
וחמשה * למי משלם * למי שהפקדון אצלו * נשבע
ולא רצה לשלם * נמצא הגנב * משלם תשלומי
כפל * טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה *
למי משלם לבעל הפקדון * * השוכר פרה מחבירו *
והשאירה לאחר ומתה כדרךה * ישבע השוכר
שמתה כדרךה * והשואל ישלם לשוכר * א"ר יוסי
פיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו * אלא
תחזור פרה לבעלים * אמר לשנים * גזלתי לאחד
מכם מנה * ואיני יודע איזה מכם * או אביו של אחד
מכם * הפקיד לי מנה * ואיני יודע איזה הוא * נותן
לזה מנה ולזה מנה * שהורה מפי עצמו * * שנים
שהפקידו אצל אחד * זה מנה וזה מאתים * זה אומר
שלי מאתים * וזה אומר שלי מאתים * נותן לזה מנה *
ולזה מנה * והשאר יהא מנח עד שיבא אליהו * אמר
רבי יוסי אם בן מה הפסיד הרמאי * אלא הכל

יהא מנח עד שיבא אליהו : וכן שני כלים אחר
יפה מנה ואחד יפה אלף וזו זה אומר יפה שלי
וזה אומר יפה שלי נותן את הקטן לאחד מהן
ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשני והשאר יהא מנח
עד שיבא אליהו אמר רבי יוסי אם כן מה הפסיד
הרמאי אלא הכל יהא מנח עד שיבא אליהו :
והמפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אכורין לא
יגע בהן רבן שמעון בן גמליאל אומר מוכרין בפני
בית דין מפני שהוא כמשיב אבירה לבעלים :
המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה יוציא לו
חסרונות לחטין ולארו תשעה חצאי קבין לכור
לשעורין ולדחן תשעה קבין לכור לכסמין ולזרע
פשתן שלש סאין לכור הכל לפי המדה הכל לפי
הזמן אמר רבי יוחנן בן נורי וכי מה אכפת להן
לעכברין והלא אוכלים בין מהרבה ובין מקמעא
אלא אינו מוציא לו חסרונות אלא לכור אחר
בלבד רבי יהודה אומר אם היתה מדה מרבה אינו
מוציא לו חסרונות מפני שמותירות : יוציא לו
שתות ליין רבי יהודה אומר חמש יוציא לו שלשת
לוגין שמן למאה לוג ומחצה שמרים לוג ומחצה
בלע אם היה שמן מזקק אינו מוציא לו שמרים
אם היו קנקנים ישנים אינו מוציא לו בלע רבי
יהודה אומר אף המוכר שמן מזקק לחבירו כל ימות
השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים
למאה : המפקיד חבית אצל חבירו ולא יחדו לה

עוד קמי
ישו

קליד

הבעלים מקום וטלטלה ונשברה אם מתוך ידו
נשברה לצרכו חייב לצרכה פטור אם משהניחה
נשברה בין לצרכו בין לצרכה פטור יחדו לה
הבעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו
ובין משהניחה לצרכו חייב לצרכה פטור :
המפקיד מעות אצל חבירו צדקן והפשילן
לאחוריו או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים ונער
בפניהם שלא כראוי חייב שלא שמר כדרך
השומרים ואם שמר כדרך השומרים פטור :
המפקיד מעות אצל שלחני אם צרורין לא
ישתמש בהן לפיכך אם נאכדו אינו חייב באחריותן
מתרין ישתמש בהן לפיכך אם נאכדו חייב
באחריותן אצל בעל הבית בין צרורין ובין מתרין
לא ישתמש בהן לפיכך אם נאכדו אינו חייב
באחריותן חנוני כבעל הבית ר' מאיר ר' יהודה
אומר חנוני בשלחני : השולח יד בפקדון בש"א
ילקה בחסר וביתר ובה"א כשעת הוצאה רבי
עקיבא אומר כשעת התביעה החושב לשלוח יד
בפקדון בש"א חייב ובה"א אינו חייב עד שישלח בו
יד (שנאמר אם שלח ידו כמלאכת רעהו) כיצד
הטה את החבית ונטל הימנה רביעית ונשברה
אינו משלם אלא רביעית הגביהה ונטל הימנה
רביעית ונשברה משלם דמי כלה :

עירי

הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את
הזהב הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו

קונה את הנחשת * מעות הרעות קונות את היפות *
והיפות אינן קונות את הרעות * אסימון קונה את
המטבע * והמטבע אינו קונה את אסימון * מטלטלין
קונים את המטבע * והמטבע אינו קונה את
המטלטלין * (זה הכלל) * כל המטלטלין קונין זה את
זה : כ ביצר * משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות *
אינו יכול לחזור בו * נתן לו מעות ולא משך
הימנו פירות * יכול לחזור בו * אבל אמרו מי שפרע
מאנשי דור המבול ומדור הפלגה * הוא עתיד
להפרע ממי שאינו עומד בדבורו * רבי שמעון
אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה : האונאה
ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לפלע * שתות
למקח * עד מתי מותר להחזיר * עד כדי שיראה
לתגר או לקרובו * הורה רבי טרפון בלוד * האונאה
שמונה כסף לפלע * שלי שלמקח * ושמחו תגרי לוד *
אמר להם * כל היום מותר לחזור * אמרו לו יניח לנו
רבי טרפון במקומנו וחזרו לדברי חכמים : ד אחר
הלוקח ואחר המוכר יש להן אונאה * כשם שאונאה
להדיוט כך אונאה לתגר * רבי יהודה אומר אין
אונאה לתגר * מי שהטל עליו ידו על העליונה רצה
אומר לו תן מעותי או תן לי מה שהוניתני : כ כמה
תהא הסלע חסירה ולא יהא בה אונאה * רבי מאיר
אומר ארבעה איסרין איסר לדינר * ר' יהודה אומר
ארבעה פנדינות פנדיון לדינר * רבי שמעון אומר
שמונה פנדינות שני פנדיונים לדינר : י עד מתי

x זינגק = حجة احتجاج عذر طلب مطاله ادعاء شكوى معذرة

מותר להחזיר * בכרכים עד כדי שיראה לשלחני *
ובכפרים עד ערבי שבתות * אם היה מכירה * אפילו
לאחר שנים עשר חדש * מקבלה הימנו * ואין לו
עליו אלא תרעומת ונותנה למעשר שני * ואינו
חושש * שאינו אלא נפש רעה : האונאה ארבעה
כסף * והטענה שתי כסף * וההודאה שנה פרוטה *
חמש פרוטות הן * ההודאה שנה פרוטה * והאשה
מתקדשת בשוה פרוטה * והנהנה בשוה פרוטה מן
ההקדש מעל * והמוצא שוה פרוטה חייב להכריז *
והגוזל את חברו שוה פרוטה * ונשבע לו יוליכנו
אחריו אפילו למדי : כ חמשה חמשין הן * האוכל
תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי *
והחלה והבכורים מוסיף חמש * הפודה (נטע רבעי) *
ומעשר שני שלו מוסיף חמש * הפודה את הקדשו *
מוסיף חמש * והגוזל את חברו שוה פרוטה ונשבע
לו מוסיף חמש : ט אלו דברים שאין להם אונאה *
העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות * אין להן
תשלומי כפל * ולא תשלומי ארבעה וחמשה * שומר
חנם אינו נשבע * ונושא שכר אינו משלם * ר' שמעון
אומר קדשים שהוא חייב באחריותן יש להן אונאה *
ושאינו חייב באחריותן אין להן אונאה * רבי יהודה
אומר אף המוכר ספר תורה בהמה ומרגליות אין
להם אונאה * אמרו לו לא אמרו אלא את אלו :
כשם שאונאה * במקח ובממכר * כך אונאה
בדברים * לא יאמר לו בכמה חפץ זה * והוא אינו

רוצה לקח • אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור
מעשיך הראשונים • אם היה בן גרים • לא יאמר לו
זכור מעשה אבותיך • שנאמר וגר לא תונה ולא
תלחצנו : יא אין מערבין פירות בפירות • אפילו
חדשים בחדשים • ואין צריך לומר חדשים בישנים •
באמת ביין התירו לערב קשה ברך • מפני שהוא
משביחו • אין מערבין שמרי יין ביין • אבל נותן לו
את שמריו • מי שנתערב (לו) מים ביין לא ימכרנו
בחנות • אלא אם כן הודיעו • ולא לתגר • אף עד פי
שהודיעו • שאינו לרמות בו • מקום שנהגו להטיל
מים ביין יטילו : יב התגר נוטל מחמש גרנות • ונותן
לתוך מגורה אחת • מחמש גתות • ונותן לתוך פיטם
אחר • ובלבד שלא יהא מתכוין לערב • רבי יהודה
אומר לא יחלק החנוני קליות ואגוזים לתינוקות •
מפני שהוא מרגילן לבא אצלו וחכמים מתירין • ולא
יפחות את השער וחכ"א זכור לטוב • לא יבור את
הגריסין דברי אבא שאול • וחכמים מתירין • ומודים
שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא כגונב את
העין • אין מפרכסין לא את האדם • ולא את
הבהמה ולא את הכלים :

אזכור על צדקה

יבדל

טקטין וישי

בדק ה איזהו נישך • ואיזהו תרביית • איזהו נישך
המלוה סלע בחמשה דינרין • סאתים חטין
בשלישה • מפני שהוא נוישך • ואיזהו תרביית •
המרכה בפירות • כיצד לקח הימנו חטין כדינר זהב
הכור • וכן השער • עמדו חטין בשלשים דינרין •

אמר לו תן לי חטין שאני רוצה למכרן ולקח בהן יין •
אמר לו הרי חטיך עשויות עלי בשלשים דינרים •
והרי לך אצלי בהן יין • ויין אין לו : • המלוה את
חבירו • לא ידור בחצרו חנם • ולא ישכור ממנו
בפחות • מפני שהוא רבית • מרבין על השכר • ואין
מרבין על המכר • כיצד • השכיר לו את חצרו •
ואמר לו אם מעכשיו אתה נותן לי • הרי היא לך
בעשרה סלעים לשנה • ואם של חדש בחדש בסלע
לחדש • מותר • מכר לו שדהו • ואמר לו אם מעכשיו
אתה נותן לי הרי היא שלך באלף זוז • אם לגרן
בשנים עשר מנה • אסור : • מכר לו את השדה • ונתן
לו מקצת דמים • ואמר לו אימתי שתרצה הבא
מעות וטול את שלך אסור • הלוחו על שדהו ואמר
לו • אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים • הרי
היא שלי • הרי היא שלו • וכך היה ביתוס בן זונין
עושה על פי חכמים : • אין מושיבין חנוני למחצית
שכר • ולא יתן מעות לקח בהן פירות למחצית שכר •
אלא אם כן נותן לו שכרו בפועל • אין מושיבין
תרנגולין למחצה • ואין שמין עגלין וסוסיחין למחצה •
אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו • (אבל) מקבלין
עגלין וסוסיחין למחצה • ומגדלין אותן עד שיהו
משלשין • וחמור עד שתהא טוענת : • שמין פרה
וחמור וכר דבר שדרכו לעשות ולאכול למחצה •
מקום שנהגו לחלוק את הולדות מיד • חולקין •
מקום שנהגו לגדל • יגדילו • רבן שמעון בן גמליאל

אומר שמין עגל עם אמו וסיה עם אמו ומפרין על
שרהו ואינו חושש משום רבית : אין מקבלין צאן
ברזל מישראל מפני שהוא רבית אבל מקבלין צאן
ברזל מן הנכרים ולווין מהן ומלוין אותן ברבית
וכן בגר תושב מלוה ישראל מעותיו שר נכרי
מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל : אין פוסקין
על הפירות עד שיצא השער (יצא השער פוסקין
ואף על פי שאין לזה יש לזה) היה הוא תחלה
לקוצרים פוסק עמו על הגדיש ועל העביט של
ענבים ועל המעטן של זתים ועל הבצים של יוצר
ועל הסיד מששקעו בכבשן ופוסק עמו על הזבל
כל ימות השנה רבי יוסי אומר אין פוסקין על הזבל
אלא אם כן היתה לו זבל באשפה וחכמים מתירין
ופוסק עמו בשער הגבוה רבי יהודה אומר אף על
פי שלא פסק עמו בשער הגבוה יכול לומר תן לי
כזה או תן לי את מעותי : מ מלוה אדם את אריסיו
חטין בחטין לזרע אבל לא לאכול שהיה רבן
גמליאל מלוה את אריסיו חטין בחטין לזרע ביקר
והזולו או בזול והוקרו נוטל מהן בשער הזול לא
מפני שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו :
לא יאמר לחבירו הלויני כור חטים ואני אתן לך
לגרן אבל אומר לו הלויני עד שיבא בני או עד
שאמצא מפתח והלל אוסר וכן היה הלל אומר
לא תלוה אישה בכר לחברתה עד שתעשנו דמים
שמה יוקירו חטים ונמצאו באות לידי רבית : אומר

כל דבר
עצובים
כחמין

התן חוב
לזכר

א ומכיון ס"א ב ר"י נדום לטוב אינו פוסק עמו על הזבל עד שהיה לו חמשה אדם

כ

עקור העסק
דני
בנכס
ישוץ החזק
ע"י הנהגות
טובת עמית
י"ב ל' ע"ן

אדם לחבירו נכש עמי ואנכש עמך עדור עמי
ואעדור עמך אבל לא יאמר לו נכש עמי ואעדור
עמך עדור עמי ואנכש עמך כל ימי גריר אחר
כל ימי רביעה אחת לא יאמר לו חרוש עמי בגריר
ואני אחרוש עמך ברביעה רבן גמליאל אומר יש
רבית מקדמת ויש רבית מאוחרת ביצר נתן
עיניו ללוות הימנו והיה משלח לו ואומר בשביל
שתלויני זו היא רבית מקדמת לזה הימנו והחזיר
לו את מעותיו והיה משלח לו ואמר בשביל מעותיך
שהיו בטלות אצלי זו היא רבית מאוחרת רבי
שמעון אומר יש רבית דברים לא יאמר לו דע כי
בא איש פלוני ממקום פלוני : ואלו עוברין בלא
תעשה המלוה והלוה והערב והעדים וחכ"א אף
הסופר עוברים משום לא תתן ומשום כל תקח
מאתו ומשום לא תהיה לו כנושה ומשום לא
תשימון עליו נשך ומשום ולפני עור לא תתן
מכשול ויראת מאלהיך אני יהוה :

פרקי השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין
להם זה על זה אלא תרעמת שכר את החמר
ואת הקדר להביא פריפרין וחלילים לכלה או למת
ופועלין להעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר
שאבד וחזרו בהן מקום שאין שם אדם שוכר
עליהן או מטען : השוכר את האומנין וחזרו בהן
ידן על התחתונה אם בעל הבית חזר בו ידו על
התחתונה כל המשנה ידו על התחתונה וכל

נצי
טעו
ל' ע"ן

יטל
בדל

החזר

א אם יושלמו ב בקדר ברי"ס"א

בדיק = עפע עיקר על פלג

החוזר בו ירו על התחונה: השוכר את החמור •
להוליקה בהר • והוליקה בבקעה • בבקעה
והוליקה בהר • אפילו זו עשר מילין וזו עשר מילין
ומתה • חיב • השוכר את החמור והבריקה • או
שנעשית אנגריא • אומר לו הרי שלך לפניך • מתה
או נשברה חיב להעמיד לו חמור • השוכר את
החמור להוליקה בהר • והוליקה בבקעה • אם
החליקה פטור • ואם הוחמרה חיב • להוליקה
בבקעה • והוליקה בהר אם החליקה חיב • ואם
הוחמרה פטור • אם מחמת המעלה חיב • השוכר
את הפרה לחרוש בהר וחרש בבקעה • אם נשבר
הקנקן פטור • בבקעה וחרש בהר • אם נשבר
הקנקן חיב • לדרוש בקטנית • ודרש בתבואה פטור •
לדרוש בתבואה ודרש בקטנית חיב • מפני שהקטנית
מחלקת: השוכר את החמור להביא עליה חטים •
והביא עליה שעורים חיב • תבואה והביא עליה
תבן חיב • מפני שהנפח קשה למשאוי • להביא לתך
חטים והביא לתך שעורים פטור • ואם הוסיף על
משאו חיב • וכמה יוסיף על משאו ויהא חיב •
סומכוס אומר משום רבי מאיר • סאה לגמל • שלשה
קבין לחמור: כל האומנין שומרי שכר הן • וכלן
שאמרו טול את שלך והבא מעות • שומר חנם •
שמור ליוא שמור לך שומר שכר • שמור ליואמר לו
הנח לפני • שומר חנם: הלוהו על המשכון • שומר
שכר • רבי יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם •

עסק לטור
נמשך
עלוקה
לשכור

דיק חס
קבל חס

יצר גמלה
כבו בקר

הלוהו פירות שומר שכר • אבא שאול אומר רשאי
אדם להשכיר משכונו של עני להיות פוסק עליו
והולך מפני שהוא כמשיב אבדה: המעביה חבית
ממקום למקום ושברה • בין שומר חנם בין שומר
שכר ישבע • רבי אליעזר אומר זה הוזה ישבע ותמיה
אני אם יכולין זה הוזה לשבע:

פרקי השוכר את הפועלים • ואמר להם להשכים
ולהעריב • מקום שנהגו שלא להשכים • ושלא
להעריב אינו רשאי לכופין • מקום שנהגו לזון יזון •
לספק במתיקה יספק • הכל כמנהג המדינה •
מעשה ברבי יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא ושכור
לנו פועלין • הלך ופסק להם מזונות • וכשבא אצל
אביו • אמר לו • בני • אפילו אם אתה עושה להם
כסעודת שלמה בשעתו • לא יצאת ידי חובתך
עמהן • שהן בני אברהם יצחק ויעקב • אלא עד
שלא יתחילו במלאכה • צא ואמור להם • על מנת
שאין לכם עלי אלא פת (וקטנית) בלבד • רבן
שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר כן •
הכל כמנהג המדינה: אלו אוכלין מן התורה •
העושה במחבר לקרקע בשעת גמר מלאכה •
ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתו •
בדבר שגדולו מן הארץ • ואלו שאין אוכלין העושה
במחבר לקרקע • בשעה שאין גמר מלאכה •
ובתלוש מן הקרקע • מאחר שנגמרה מלאכתו •
ובדבר שאין גדולו מן הארץ: היה עושה כידיו

לפי
עליו

אבל לא ברגליו • ברגליו אבל לא בידיו אפילו
בכתפו הרי זה אוכל • רבי יוסי בר יהודה אומר עד
שיעשה בידיו ורגליו : ה היה עושה בתאנים • לא
יאכל בענבים • בענבים לא יאכל בתאנים • אבל
מונע את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל •
וכלן לא אמרו • אלא בשעת מלאכה • אבל משום
השב אברה לבעלים אמרו פועלין אוכלין בהליכתן
מאמן לאמן • ובחזרתן מן הגת ובחמור כשהיא
פורקת : אוכל פועל קישות אפילו בדינר • וכותבת
אפילו בדינר ר' אלעזר (בן) חסמא אומר לא יאכל
פועל יתר על שכרו וחכמים מתירים • אבל מלמדים
את האדם שלא יהא רעבתן • ויהא סותם את
הפתח בפניו : קוצץ אדם על ידי עצמו • על ידי בנו
ובתו הגדולים • על ידי עבדו ושפחתו הגדולים • על
ידי אשתו מפני שיש בהן דעת • אבל אינו קוצץ על
ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו
הקטנים • ולא על ידי בהמתו • מפני שאין בהן דעת :
השובר את הפועלים לעשות בנטע רבעי שלו • הרי
אלו לא יאכלו • אם לא הודיען פודה ומאכילן •
נתפרסו עגוליו • נתפתחו חביותיו • הרי אלו לא
יאכלו • אם לא הודיען מעשר ומאכילן : שומרי
פירות אוכלין מהלכות מדינה אבל לא מן התורה •
ארבעה שומרין הן • שומר חנם והשואל • נושא
שכר • והשובר • שומר חנם נשבע על הכל • והשואל
משלם את הכל • נושא שכר • והשובר נשבעים על

השבורה

דף ק

בבב

עכב
גבג

השבורה • ועל השבויה • ועל המתה • ומשלמין את
האבירה ואת הגניבה : זאב אחד אינו אנס • שני
זאבים אנס רבי יהודה אומר בשעת משלחת זאבים
אף זאב אחד אנס • שני כלבים אינו אנס • ידוע
הבבלי אומר משום ר' מאיר מרוח אחת אינו אנס •
משתי רוחות אנס • הלסטס הרי זה אנס • הארי
והדוב והנמר והברדלס והנחש הרי זה אנס •
אימתי • בזמן שבאו מאליהן • אבל (אם) הוליכן
למקום גרודי חיה ולסטים אינו אנס : מתה כדרבה
הרי זה אנס • סגפה ומתה אינו אנס • עלתה לראשי
צוקין ונפלה הרי זה אנס • העלה לראשי צוקין
ונפלה ומתה אינו אנס • מתנה שומר חנם להיות
פטור משבועה • והשואל להיות פטור מלשלם •
נושא שכר והשובר להיות פטורין משבועה
ומלשלם : כל המתנה על מה שכתוב בתורה
תנאו בטל • וכל תנאי שיש מעשה בתחלתו תנאו
בטל • וכל שאפשר לו לקימו בסופו והתנה עליו
מתחלתו תנאו קיים :

פרק ה השואל את הפרה • ושאל בעליה עמו • או
שכר בעליה עמה • שאל הבעלים או שכרן
ולאחר כך שאל את הפרה • ומתה פטור • שנאמר
אם בעליו עמו לא ישלם אבר שאל את הפרה •
ואחר כך שאל את הבעלים או שכרן ומתה חייב •
שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם : השואל את
הפרה • שאלה חצי היום • ושכרה חצי היום • שאלה

א יבוסלמי מוסף ומת • כ כל הנוסע ר"מ ומיכה הלכה • ג ב"ל מוסף השוכר את הפרה ושכר • היום

לע

דף

דף

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

עכב

היום * ושכרה למחר * שאל אחת * ושכר אחת *
ומתה המשאל אומר שאולה מתה * ביום שהיתה
שאולה מתה * בשעה שהיתה שאולה מתה * והלה
אומר איני יודע חיב * השוכר אומר שכורה מתה *
ביום שהיתה שכורה מתה * בשעה שהיתה שכורה
מתה * והלה אומר איני יודע * פטור * זה אומר
שאולה * וזה אומר שכורה * ישבע השוכר ששכורה
מתה * זה אומר איני יודע * וזה אומר איני יודע *
יחלוקו : * השואל את הפרה * ושלחה לו ביד בנו *
ביד עבדו * ביד שלוחו * או ביד בנו * ביד עבדו * ביד
שלוחו של שואל * ומתה פטור * אמר לו השואל
שלחה לי * ביד בני * ביד עבדי * ביד שלוחי * או ביד
בנה * ביד עבדך * ביד שלוחך * או שאמר לו
המשאל * הריני משלחה לך * ביד בני * ביד עבדי *
ביד שלוחי * או ביד בנה * ביד עבדך * ביד שלוחך *
ואמר לו השואל שלח * ושלחה ומתה חיב * וכן
בשעה שמחזירה : * המחליף פרה בחמור וילדה *
וכן המוכר שפחתו וילדה * זה אומר עד שלא
מכרת * וזה אומר משלקחתי יחלוקו * היו לו שני
עבדים * אחד גדול ואחד קטן * וכן שתי שדות * אחת
גדולה ואחת קטנה * הלוקח אומר גדול לקחתי *
והלה אומר איני יודע * זכה בגדול * המוכר אומר
קטן מכרתי * והלה אומר איני יודע * אין לו אלא
קטן * זה אומר גדול * וזה אומר קטן * ישבע המוכר
שהקטן מכר * זה אומר איני יודע * וזה אומר איני

יודע * יחלוקו : * המוכר זיתו לעצים * ועשו פחות
מרכיעית לפאה * הרי אלו של בעל הזתים * עשו
רכיעית לפאה * זה אומר זיתי גדלו * וזה אומר ארצי
גדלה * יחלוקו * שטף נהר זיתו ונתנם לתוך שדה
חבירו * זה אומר זיתי גדלו * וזה אומר ארצי גדלה *
יחלוקו : * המשכיר בית לחבירו * בימות הגשמים
אינו יכול להוציא מן החג ועד הפסח * בימות
החמה שלשים יום ובכרכים אחר ימות החמה *
ואחד ימות הגשמים * שנים עשר חדש * ובחניות
אחד עירות * ואחד כרכים * שנים עשר חדש * רבן
שמעון בן גמליאל אומר חנות של נחתומים ושל
צבעים שלש שנים : * המשכיר בית לחברו *
המשכיר חיב ברלת * בנגר ובמנעול * ובכל דבר
שמעשה אמן * אבל דבר שאינו מעשה אמן השוכר
עושהו * הזבל של בעל הבית * ואין לשוכר אלא
היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד : * המשכיר בית
לחברו לשנה * נתעברה השנה נתעברה לשוכר *
השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה
למשכיר * מעשה בצפורי באחד ששכר מרחץ
מחבירו * בשנים עשר זהב לשנה * מדינר זהב
חדש * ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל
ולפני רבי יוסי * ואמרו יחלוקו את חדש העבור :
* המשכיר בית לחבירו ונפל חיב להעמיד לו בית *
היה קטן לא יעשנו גדול * גדול לא יעשנו קטן *
אחד לא יעשנו שנים * שנים לא יעשנו אחד * לא

יפחות מהחלונות ולא יוסיף עליהם אלא מדעת
שניהם:

^{פרק ט} המקבל שדה מחברו מקום שנהגו לקצור
יקצור לעקור יעקור לחרוש אחריו יחרוש
הכל כמנהג המדינה כשם שחולקין בתבואה כך
חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין בין כך חולקין
בזמורות ובקנים ושניהם מספקין את הקנים
המקבל שדה מחברו והיא בית השלחים או
בית האילן יבש המעין ונקצץ האילן אינו מנכה
לו מן חבורו אם אמר לו חכור לי שדה בית
השלחין זה או שדה בית האילן זה יבש המעין
ונקצץ האילן מנכה לו מן חבורו המקבל שדה
מחברו והובירה שמין אותה כמה ראויה לעשות
ונותן לו שכך כותב לו אם אוכיר ולא אעביר
אשלים במיטבא המקבל שדה מחברו ולא רצה
לנכש ואמר לו מה אכפת לך הואיל ואני נותן לך
חכורך אין שומעין לו מפני שיכול לומר לו למחר
אתה יוצא ממנה ומעלה לפני עשבים המקבל
שדה מחברו ולא עשתה אם יש בה כרי להעמיד
כרי חייב לטפל בה אמר ר' יהודה מה קצבה בכרי
אלא אם יש בה כרי נפילה המקבל שדה מחברו
ואכלה חגב או גשדפה אם מבת מדינה היא
מנכה לו מן חבורו אם אינה מבת מדינה אין
מנכה לו מן חבורו ר' יהודה אומר אם קבלה הימנו
במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מחבורו:

המקבל

א הריף מיסוף ומשוכה כה רובוסי

כד

המקבל שדה מחברו בעשרת כור חטים לשנה
לקתה נותן לו מתוכה היו חטיה יפות לא יאמר
לו הריני לוקח לך מן השוק אלא נותן לו מתוכה
המקבל שדה מחברו לזרעה שעורים לא יזרענה
חטים חטים יזרענה שעורים רבן שמעון בן גמליאל
אוסר תבואה לא יזרענה קטנית קטנית יזרענה
תבואה רבן שמעון בן גמליאל אוסר המקבל
שדה מחברו לשנים מועטות לא יזרענה פשתן
ואין לו בקורת שקמה קבלה הימנו לשבע שנים
שנה ראשונה יזרענה פשתן ויש לו בקורת שקמה
המקבל שדה מחברו לשבוע אחת בשבע מאות
זו השביעית מן המנין קבלה הימנו שבע שנים
בשבע מאות זו אין השביעית מן המנין ששכיר
יום גובה כל הלילה שכיר לילה גובה כל היום
שכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה שכיר ישבת
שכיר חרש שכיר שנה שכיר שבוע יצא ביום
גובה כל היום יצא בלילה גובה כל הלילה וכל
היום יאחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד
שכר כלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו
משום לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר אימתי
בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו המחנהו
אצל חנוני או אצל שלחני אינו עובר עליו שכיר
בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו אינו נשבע ונוטל אם
יש עדים שתבעו (הרי) זה נשבע ונוטל גר תושב
יש בו משום ביומו תתן שכרו ואין בו משום לא תלין

א פסק הלכה בכל לפי הקרקע ולפי המקום ב כ"ל חסדך ב איכה הלכה עיני כתי"ט פעולה

פעלת שכיר אתך עד בקר: יי המלוה את חברו לא
 ימשכנו אלא בבית דין ולא יכנס לביתו לטול
 משכנו שנאמר בחוץ תעמוד היו לו שני כלים
 נוטל אחד ומניח אחד ומחזיר את הבר בלילה
 ואת המחרישה ביום ואם מת אינו מחזיר ליורשיו
 רבן שמעון בן גמליאל אומר אף לעצמו אינו מחזיר
 אלא עד שלשים יום ומשלשים יום ולהלן מוכרן
 בבית דין אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא
 עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר ולא תחבול
 בגר אלמנה החובל את הריחים עובר בלא תעשה
 וחיב משום שני כלים שנאמר לא יחבול ריחים
 ורכב ולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר
 שעושים בו אכל נפש שנאמר כי נפש הוא חובל:

יום טו

פרק הבית והעליה של שנים שנפלו שניהם
 חולקים בעצים וכאבנים ובעפר ורואים
 אלו האבנים הראויות להשתבר אם היה אחד
 מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולות לו מן
 החשבון: הבית והעליה (של שנים) נפחתה
 העליה ואין בעל הבית רוצה לתקן הרי בעל
 העליה יורד ודר למטה עד שיתקן לו את העליה
 רבי יוסי אומר התחתון נותן את התקרה והעליון
 את המעזיבה: הבית והעליה של שנים שנפדו
 אמר בעל העליה לבעל הבית לבנות והוא אינו
 רוצה לבנות הרי בעל העליה בונה את הבית ודר

בתוכו

ב ומחזיר ורובלני ב בטעות ס"א

בתוכו עד שיתן לו את יציאותיו רבי יהודה אומר
 אף זה דר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר
 אלא בעל העליה בונה את הבית ואת העליה
 ומקרה את העליה ויושב בבית עד שיתן לו את
 יציאותיו: וכן בית הבר שהוא בנוי בסלע וגינה
 אחת על גביו ונפחת הרי בעל הגינה יורד וזורע
 למטה עד שיעשה לבית ברו כפיין הכתלו והאילן
 שגפלו לרשות הרבים והזיקו פטור מלשלם נתנו
 לו זמן לקוץ את האילן ולסתור את הכתל ונפלו
 בתוך הזמן פטור לאחר הזמן חיב: מי שהיה
 כתלו סמוך לגינת חבירו ונפל ואמר לו פנה את
 אבניך אמר לו הגיעוך אין שומעין לו אם משקבל
 עליו אמר לו הילך את יציאותי ואני אטול את
 שלי אין שומעין לו השוכר את הפועל לעשות
 עמו בתבן ובקש ואמר לו תן לי שכרי ואמר לו טול
 מה שעשית בשכרך אין שומעין לו אם משקבל
 עליו אמר לו הילך שכרך ואני אטול את שלי
 אין שומעין לו המוציא זבלו לרשות הרבים
 המוציא מוציא והמזבל מזבל אין שורין טיט
 ברשות הרבים ואין לובנין לבנים אבל גובלין
 טיט ברשות הרבים אבל לא לבנים הבונה
 ברשות הרבים המביא אבנים מביא והבונה בונה
 ואם הזיק משלם מה שהזיק רבן שמעון בן גמליאל
 אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום:
 ושתי גנות זו על גב זו והירק בנותים ר' מאיר אומר

של

ב מים ס"א

T. IV. 7 1

אין מביא ראיה שלא יבנה ביתו (על ידו) / אכן מביא ראיה שיש לו בית (על ידו)

כבא מציעא י כבא כתר א

של עליון רבי יהודה אומר של תחתון אמר רבי מאיר אם ירצה העליון לקח את עפרו אין כאן ירק אמר ר' יהודה אם ירצה התחתון למלא את גנתו עפר אין כאן ירק אמר רבי מאיר מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה רואין מהיכן ירק זה חי אמר רבי שמעון כל שהעליון יכול לפשוט את ידו ולטול הרי הוא שלו והשאר של תחתון: סליק

מסכת בבא כתר א

פרק א השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכתל באמצע מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין לבנים בונים הכל כמנהג המדינה בגויל זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים בגזית זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה בכפיסין זה נותן טפחים וזה נותן טפחים בלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה לפיכך אם נפל הכתל המקום והאבנים של שניהם: כ וכן בגנה מקום שנהגו לגדור (מחיבין אותו) אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחיבין אותו אלא אם רצה כונס לתוך שלו ובונה ועושה חזית מבחוץ לפיכך אם נפל הכתל המקום והאבנים שלו אם עשו מדעת שניהם בונין את הכתל באמצע ועושין חזית מכאן ומכאן לפיכך אם נפל הכתל המקום והאבנים של שניהם: המקיף את חברו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השנייה ואת

השלישית

אין מביא ראיה שלא יבנה ביתו (על ידו) / אכן מביא ראיה שיש לו בית (על ידו)

כו

כבא כתר א

השלישית אין מחיבין אותו רבי יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל: כתל חצר שנפל מחיבין אותו לבנותו עד ארבע אמות בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן מארבע אמות ולמעלה אין מחיבין אותו סמך לו כתל אחר אף על פי שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן: כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל החצרות ראויות לבית שער כופין אותו לבנות לעיר חומה דלתים ובריח רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העירות ראויות לחומה כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר שנים עשר חדש קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד: אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה ולא את השדה עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה רבי יהודה אומר עד שיהא בה תשעה חצאי קבין לזה ותשעה חצאי קבין לזה ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה ר' עקיבא אומר בית רובע ולא את הטרקלין ולא את המרן ולא את השוכך ולא את הטריית ולא את המרחץ ולא את בית הבר (ולא את בית השלחין) עד שיהא בהן כרדי לזה וכרדי לזה זה הכלל כל שיחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו אין חולקין אימתי בזמן שאין

שניהם

כא

384

על

על

שניהם רוצים • אבל בזמן ששניהם רוצים • אפילו
 בפחות מבאן יחלוקו • וכתבי הקדש אף על פי
 ששניהם רוצים לא יחלוקו :

פירק ב לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חברו •
 ולא שיח • ולא מערה • ולא אמת המים • ולא
 נברכת כובסין • אלא אם כן הרחיק מכתל חברו
 שלשה טפחים וסדר בסיד • מרחיקין את הגפת • ואת
 הזבל • ואת המלח • ואת הפסיד • ואת הסלעים •
 מכתלו של חברו שלשה טפחים • וסדר בסיד •
 מרחיקין את הזרעים • ואת המחרישה • ואת מי
 רגלים • מן הכתל שלשה טפחים • ומרחיקין את
 הריחים שלשה מן השכב • שהן ארבע מן הרכב
 ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבע מן השפה :
 לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית • אלא אם כן יש
 על גביו גובה ארבע אמות • היה מעמידו בעדיה •
 צריך שיהא תחתיו מעויבה שלשה טפחים • ובכירה
 טפח • ואם הזיק משלם מה שהזיק • ר' שמעון אומר
 לא אמרו כל השיעורין האלו • אלא שאם הזיק
 פטור מלשלם : לא יפתח אדם חנות של נחתומין
 וישל צבעין תחת אוצרו של חברו • ולא רפת בקר •
 באמת ביין התירו • אבל לא רפת בקר • חנות
 שבחצר • יכול למחות בידו • ולומר לו איני יכול
 לישן • מקול הנכנסים ומקול היוצאים • עושה כלים •
 יוצא ומוכר בתוך השוק • אבל אינו יכול למחות
 בידו ולומר לו איני יכול לישן • לא מקור הפטיש ולא

לפניו
הוא
עשר

דמים
הנמקין
במק
ואצט
עניינים
טלו נתי

מקול הרחים • ולא מקול התינוקות : ר מי שיהיה
 כתלו סמוך לכתל חברו • לא יסמוך לו כתל אחר •
 אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות • והחלונות
 מלמעלה ומלמטן • ומכנגדן ארבע אמות : מרחיקין
 את הסלם מן השוכך ארבע אמות • כדי שלא
 תקפוץ הנמיה • ואת הכתל מן המזחילה ארבע
 אמות • כדי שיהא זוקף את הסלם • מרחיקין את
 השוכך מן העיר חמשים אמה • ולא יעשה אדם
 שוכך בתוך שלו • אלא אם כן יש לו חמשים אמה
 לכל רוח • רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין מלא
 שגר היונה • ואם לקחו • אפילו בית רובע הרי הוא
 בחזקתו : נפול הנמצא בתוך חמשים אמה • הרי
 הוא של בעל השוכך • חוץ מחמשים אמה הרי הוא
 של מוצאו • נמצא בין שני שוככות • קרוב לזה שלו •
 קרוב לזה שלו • מחצה על מחצה שניהם יחלוקו :
 מרחיקין את האילן מן העיר • חמשה ועשרים
 אמה • ובחרוב ובשקמה חמשים אמה • אבא שאול
 אומר כל אילן סרק חמשים אמה • אם העיר קדמה •
 קוצץ ואינו נותן דמים • ואם האילן קדם קוצץ ונותן
 דמים • ספק זה קדם • וספק זה קדם • קוצץ ואינו
 נותן דמים : מרחיקין גרן קבוע מן העיר חמשים
 אמה • לא יעשה אדם גרן קבוע בתוך שלו • אלא
 אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח • ומרחיק
 מנטיעותיו של חברו ומנירו בכרי שלא הזיק :
 מרחיקין את הנבלות • ואת הקברות • ואת

כור קלע

קול

חזק
שוכך
עיר

הברסקי מן העיר חמשים אמה * אין עושין ברסקי
אלא למזרח העיר * רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא
עושה * חוץ ממערבה (ומרחיק חמשים אמה) :
מרחיקין את המשרה מן הירק * ואת הברישין מן
הבצלים * ואת החרדל מן הדבורים * רבי יוסי מתיר
בחרדל : * מרחיקין את האילן מן הבור עשרים
וחמשה אמה * ובחרוב ובשקמה חמשים אמה * בין
מלמעלה בין מן הצד * אם הבור קדמה קוצץ ונותן
דמים * ואם האילן קדם לא יקוצץ * ספק זה קדם וספק
זה קדם לא יקוצץ * רבי יוסי אומר אף על פי שהבור
קדם לאילן לא יקוצץ שזה חופר בתוך שלו * וזה נוטע
בתוך שלו : * לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חברו *
אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות * אחר גפנים
ואחר כל אילן * היה גדר בנתים * זה סומך לגדר
מכאן וזה סומך לגדר מכאן * היו שרשיו יוצאים לתוך
של חברו * מעמיק שלשה טפחים * כדי שלא יעכב
את המחרישה * היה חופר בור שיח ומערה קוצץ
ויורד והעצים שלו : * אילן שהוא נוטה לשדה
חברו * קוצץ מלא המדרע על גבי המחרישה *
ובחרוב ובשקמה כנגד המשקלת בית השלחין * כל
האילן כנגד המשקלת * אבא שאול אומר כל אילן
סרק כנגד המשקלת : * אילן שהוא נוטה לרשות
הרבים * קוצץ כדי שיהא גמל עובר ורוכבו * ר' יהודה
אומר גמל טעון פשתן * או חבילי זמורות * ר' שמעון
אומר כל האילן כנגד המשקלת מפני הטמאה :

חוקה

א שדה בעל : שדה צמחים עמין צריך להשקנים
אז עיקר לבן = שדה מנוט' שדה עמדת בו נכוחה

פרק ב חזקת הבתים והבורות * והשיחין והמערות
והשוככות * והמרחצאות ובית הבדים * ובית
השלחין והעבדים * וכל שהוא עושה פירות תדיר *
חזקתן שלש שנים מיום ליום * שדה הבעל * חזקתה
שלש שנים ואינה צריכה מיום ליום * רבי ישמעאל
אומר שלשה חדשים בראשונה ושלשה באחרונה *
ושנים עשר חדש באמצע * הרי שמונה עשר חדש *
ר' עקיבא אומר חדש בראשונה * וחדש באחרונה *
ושנים עשר חדש באמצע * הרי ארבעה עשר חדש *
א"ר ישמעאל במה דברים אמורים בשדה לבן *
אבל בשדה אילן כנס את תבואתו * מסק את זיתיו *
כנס את קיצו הרי אלו שלש שנים : * שלש ארצות
לחזקה * יהודה ועבר הירדן והגליל * היה ביהודה *
והחזיק בגליל * בגליל והחזיק ביהודה * אינה חזקה
עד שיהא עמו במדינה * א"ר יהודה לא אמרו שלש
שנים * אלא כדי שיהא באספמיה * ויחזיק שנה *
וילכו ויודיעוהו שנה * ויבא לשנה אחרת : * כל
חזקה שאין עמה טענה * אינה חזקה * כיצד * אמר
לו מה אתה עושה בתוך שלי * והוא אמר לו שלא
אמר לי אדם דבר מעולם * אינה חזקה * שמכרת
לי * שנתת לי במתנה * אביה מכרה לי * אביך נתנה
לי במתנה * הרי זו חזקה * והבא משום ירושה * אינו
צריך טענה * האומנין * והשותפין * והאריסין *
והאפוטרופין * אין להם חזקה * אין לאיש חזקה
בנכסי אשתו * ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה * ולא

לאב

אז אפוא מוסר = טעמים על נכסי ירושים! טהן טל -
דמי וכלי הצמר וכלי אמ

חזקת

טענה

טענה

ענין - דכוס ללבן לבנים ככסין נגוד לעצמן לבנים כמיק' כן: גלס'
ענין ערבתי עכלב ערבתי עסקיני
ענין קלתי - עשיתי ענין עסקיני - ככא כהרא נ - קעזומון

לאב בנכסי הבין ולא לבן בנכסי האב במה דברים
אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאהין
ישחלקו והמחזיק בנכסי הגר נעל וגדר ופרץ כל
שהוא הרי זו חזקה: ה היו שנים מעידין אותו
שאכלה שלש שנים ונמצאו זוממין משלמין לו את
הכל שנים בראשונה ושנים בשניה ושנים
בשלישית משלשין ביניהם שלשה אחים ואחד
מצטרף עמהם הרי אלו שלש עדיות והן עדות
אחת (להזמה): אלו דברים שיש להן חזקה ואלו
דברים שאין להן חזקה היה מעמיד בהמה בחצר
תגור וכירים ורחים ומגדל תרנגולין ונותן זבלו
בחצר אינה חזקה אבל עשה מחיצה לבהמתו
גבוהה עשרה טפחים וכן לתגור וכן לכירים וכן
לרחים הכנים תרנגולין לתוך הבית ועשה מקום
לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה הרי זו חזקה
המרוכב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה המזחילה
יש לה חזקה סלם המצרי אין לו חזקה ולצורי יש
לו חזקה חלון המצרית אין לה חזקה ולצורית יש
לה חזקה אי זו היא חלון המצרית כל שאין ראשו
של אדם יכול לכנס לתוכה ר' יהודה אומר אם יש
לה מלבן אף על פי שאין ראשו של אדם יכול
לכנס לתוכה הרי זו חזקה הזיו עד טפח יש לו
חזקה ויכול למחות פחות מטפח אין לו חזקה
ואין יכול למחות: לא יפתח אדם חלונותיו לחצר
השותפין לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנה

נגו קין

קעזומון

לחצר

ככא כהרא נ ד

כט

לחצר השותפין בנה עליה על גבי ביתו לא
יפתחנה לחצר השותפין אלא אם רצה בונה את
החדר לפנים מביתו ובונה עליה על גבי ביתו
ופותחה לתוך ביתו לא יפתח אדם לחצר השותפין
פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון היה קטן לא
יעשנו גדול אחד לא יעשנו שנים אבל פותח הוא
לרשות הרבים פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון
היה קטן עושה אותו גדול אחד עושה אותו שנים:
אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיהין
ומערות רבי אליעזר מתיר כדי שתהא עגלה
מהלכת וטעונה אכנים אין מוציאין זיזין וגזטראות
לרשות הרבים אלא אם רצה כונס לתוך שלו
ומוציא לקח חצר ובה זיזין וגזטראות הרי זו
בחזקתה:

פרק ד המוכר את הבית לא מכר היציע ואף על
פי שהיא פתוחה לתוכו ולא את החדר
שלפנים ממנו ולא את הנג בזמן שיש לו מעקה
גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת
פתח אף על פי שאינו עשרה טפחים אינו מכור:
לא את הבור ולא את הדות אף על פי שכתב
לו עמקא ורומא וצריך לקח לו דרך ד' עקיבא
וחכ"א אינו צריך לקח לו דרך ומורה רבי עקיבא
בזמן שאמר לו הוץ מאלו שאינו צריך לקח לו דרך
מכרן לאחר ר' עקיבא אומר אינו צריך לקח לו דרך
וחכ"א צריך לקח לו דרך: המוכר את הבית מכר

קעזומון

א. אצטרוכל = טגול על טען טענידים קרמ.ס.
א. קלן - א. אצטרוכל (מחתי) טען (רמ.ס) טענידים בק אצטרוכל
וטעם ה.א. יוצר טען טען בבא כהרא ד אצטרוכל באצטע אצטרוכל קרמ.ס.

את הדלת • אבל לא את המפתח • מכר את
המכתשת הקבועה • אבל לא את המטלטלת • מכר
את האצטרוכל אבל לא את הקלת • ולא את
התנור ולא את הכירים • בזמן שאמר לו הוא וכל
מה שבתוכו • הרי כלן מכורין • המוכר את החצר •
מכר בתים בורות שיחין ומערות • אבל לא את
המטלטלין • בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה •
הרי כלן מכורין • בין כך ובין כך לא מכר לא את
המרחץ ולא את בית הבר שבתוכה • רבי אליעזר
אומר המוכר את החצר • לא מכר אלא אוירה של
חצר • המוכר את בית הבר • מכר את הים ואת
הממל • ואת הבתולות • אבל לא מכר את העכירין •
ואת הגלגל • ואת הקורה • ובזמן שאמר לו הוא וכל
מה שבתוכו • הרי כלן מכורין • רבי אליעזר אומר
המוכר את בית הבר מכר את הקורה • המוכר את
המרחץ • לא מכר את הנסרים • ואת הספסלים •
ואת הוילאות • בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו
הרי כלן מכורין • בין כך ובין כך לא מכר לא את
המגורות של מים ולא את אוצרות של עצים •
המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות
מרחצאות ושוככות • ובית הברין ובית השדחין •
אבל לא את המטלטלין • ובזמן שאמר לו הוא וכל
מה שבתוכה אפילו היו בה בהמה ועבדים • הרי
כלן מכורין • רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר
את העיר מכר את הסנטר • המוכר את השדה •

אצטרוכל
שנונים
קורבן
זכרים
בטען
ממנה
קרמ.ס.
מטלטלין
בבב
קמניס
לוח קמניס
לוח דב
גבא משנה
כדי כוכב
הטולפני
שיטלעטון

א. ב"א מוכר קבור מוכר כוריס •
א. ב"א מוכר את אצטרוכל אצטרוכל כמז וזונו כמזכר -
אצטרוכלין • אצטרוכל • אצטרוכל • אצטרוכל • אצטרוכל • אצטרוכל •
הכי צוים

בבא כהרא ד ה

מכר את האבנים שהם לצרכו • ואת הקנים שבכרם
שהם לצרכו • ואת התבואה שהיא מחברת לקרקע •
ואת מחיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע • ואת
השומרה שאינה עשויה בטיט • ואת החרוב שאינו
מרכב • ואת בתולת השקמה • אבל לא מכר • לא
את האבנים שאינן לצרכו • ולא את הקנים שבכרם
שאינן לצרכו • ולא את התבואה שהיא תלושה מן
הקרקע • בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה • הרי
כלן מכורין • בין כך ובין כך לא מכר לא את מחיצת
הקנים שהיא בית רובע • ולא את השומרה שהיא
עשויה בטיט • ולא את החרוב המרכב • ולא את
כרן השקמה • ולא את הבור • ולא את הגת • ולא
את השוכך • בין חרבין בין שלמים • וצריך לקח לו
דרך ד' עקיבא וחכ"א אינו צריך • ומורה ר' עקיבא
בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך לקח לו דרך •
מכרן לאחר רבי עקיבא אומר אינו צריך לקח לו
דרך • וחכ"א צריך לקח לו דרך • במה דברים
אמורים במוכר • אבל בנותן מתנה נותן את כלם •
האחין שחלקו • זכו בשדה זכו בכלם • המחזיק
בנכסי הגר • החזיק בשדה החזיק בכלם • המקדיש
את השדה הקדיש את כלן • רבי שמעון אומר
המקדיש שדה לא הקדיש אלא את החרוב המרכב
ואת כרן השקמה •

קובץ

מכר

פרק ה המוכר את הספינה • מכר את התרין • ואת
הנס • ואת העוגין • ואת כל המנהיגין אותה •
א. ב"א חזק • ב. וכסופא טעמוה ור"ת גרוס אויפאל • ג. וסוכין ס"א •
אבל

מכר

אבל לא מכר לא את העבדים • ולא את המרצופין
 ולא את האנתיקי • ובזמן שאמר לו היא וכל מה
 שבתוכה • הרי כלן מכורין • מכר את הקרון • לא
 מכר את הפרדות • מכר את הפרדות • לא מכר את
 הקרון • מכר את הצמד • לא מכר את הבקר • מכר
 את הבקר • לא מכר את הצמד • רבי יהודה אומר
 הדמים מודיעין • כיצד • אמר לו מכור לי צמדך
 במאתים זוז • הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז
 וחכ"א אין הדמים ראייה • המוכר את החמור • לא
 מכר כליו • נחום המדי אומר מכר כליו • רבי יהודה
 אומר פעמים מכורין ופעמים אינן מכורין • כיצד •
 היה חמור לפניו • וכליו עליו • ואמר לו מכור לי
 חמורך זה • הרי כליו מכורין • חמורך הוא אין כליו
 מכורין • (המוכר את החמור • מכר את הפסח •
 מכר את הפרה • לא מכר את בנה • מכר אשפה •
 מכר זבלה • מכר בור מכר מימיו) מכר בורת מכר
 דבורים • מכר שוכך • מכר יונים • הלוקח פירות
 שוכך מחבירו • מפריה בריכה ראשונה • פירות
 בורת נוטר שלשה נחילין ומסרם • חלות דבש מניה
 שתיים חלות • זתים לקוץ • מניה שתי גרופיות •
 הקונה שתי אילנות • בתוך שדה חבירו • הרי זה
 לא קנה קרקע • ר' מאיר אומר קנה קרקע • הגדילו
 לא ישפה • והעולה מן הגזע שלו • ומן השרשים של
 בעל הקרקע • ואם מתו אין לו קרקע • קנה שלשה
 קנה קרקע • הגדילו ישפה • והעולה מן הגזע ומן

השרשין

מ גר
 אמר
 עבד
 הבעל
 הבעל

שם
 דועל
 ערב

השרשין שלו • ואם מתו יש לו קרקע • המוכר את
 הראש בכמה גסה לא מכר את הרגלים • מכר את
 הרגלים לא מכר את הראש • מכר את הקנה • לא
 מכר את הכבד • מכר את הכבד לא מכר את
 הקנה • אבל בדקה • מכר את הראש • מכר את
 הרגלים • מכר את הרגלים • לא מכר את הראש •
 מכר את הקנה • מכר את הכבד • מכר את הכבד
 לא מכר את הקנה • י ארבע מדות במוכרין • מכר לו
 חטים יפות ונמצאו רעות • הלוקח יכול לחזור בו •
 רעות ונמצאו יפות • המוכר יכול לחזור בו • רעות
 ונמצאו רעות • יפות ונמצאו יפות • אין אחד מהם
 יכול לחזור בו • שחמתית ונמצאת לבנה • לבנה
 ונמצאת שחמתית • עצים של זית ונמצאו של
 שקמה • של שקמה ונמצאו של זית • יין ונמצא חמץ •
 חמץ ונמצא יין • שניהם יכולין לחזור בהן • המוכר
 פירות לחבירו • משך ולא מדר קנה • מדר ולא משך
 לא קנה • אם היה פקה • שוכר את מקומו • הלוקח
 פשתן מחבירו • הרי זה לא קנה • עד שיטלטלנו
 ממקום למקום • ואם היה במחבר לקרקע • ותלש
 כל שהוא קנה • המוכר יין ושמן לחבירו • והוקרו
 או שהוזלו אם עד שלא נתמלאת המדה • למוכר •
 משנתמלאת המדה ללוקח • ואם היה סרסור
 ביניהן • נשברה החבית נשברה לסרסור • וחייב
 להטיף לו שלש טפין • הרבינה ומיצה הרי הוא של
 מוכר • והחנוני אינו חייב להטיף שלש טפין • רבי

יהודה

חזק
 חזק

יהודה אומר ערב שבת עם חשכה פטור: ט השולח
את בנו אצל חנוני (ופנדיון בידו) ומדר לו באיסר
שמן ונתן לו את האיסר שבר את הצלוחית ואבר
את האיסר חנוני חיב רבי יהודה פוטר שעל מנת
כן שלחו ומודים חכמים לרבי יהודה בזמן
שהצלוחית ביד התינוק ומדר החנוני לתוכה
חנוני פטור: י הפיטון מקנה מדותיו אחת לשרשים
יום ובעל הבית אחת לשנים עשר חדש רבן
שמעון בן גמליאל אומר חלוף הדברים החנוני
מקנה מדותיו פעמים בשבת וממחה משקלותיו
פעם אחת בשבת ומקנה מאוננים על כל משקל
ומשקל: יא אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים
אמורים בלה אכל בביש אינו צריך וחיב להכריע
לו טפח היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומיו
אחד לעשרה בלה ואחד מעשרים בביש מקום
שנהגו למוד בדקה לא ימוד בגסה לא ימוד
בדקה למחוק לא יגרוש לגרוש לא ימחוק:
יב המוכר פירות לחברו ולא צמחו ואפילו זרע
פשתן אינו חיב באחריותו רבן שמעון בן
גמליאל אומר זרעוני גנה שאינן נאכלין חיב
באחריותו: יג המוכר פירות לחברו הרי זה מקבל
עליו רובע שנופת לפאה תאנים מקבל עליו עשר
מתלעות לפאה מרתף של יין מקבל עליו עשר
קוססות לפאה קנקנים בשרון מקבל עליו עשר
פוטסאות לפאה: יד המוכר יין לחברו והחמיץ אינו

יבא

טקנה

קבלתיו

טקנה

יז דט

א מעשרה כ"א ב לעשרים כ"ב ג חסורו מחסרה

x פקס - תכני גדולה ביוני ועלך לין יטעווק עממו

חיב באחריותו ואם ידוע שינו מחמיץ הרי זה
מקח טעות ואם אמר לו יין מבשם אני מוכר לך
חיב להעמיד לו ער העצרת וישן משל אשתקד
ומיושן משל שלש שנים: י המוכר מקום לחברו
(לבנות לו בית) וכן המקבל מחברו לבנות לו בית
חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו בונה ארבע
אמות על שש ד"ר עקיבא ר' ישמעאל אומר רפת
בקר היא זו הרוצה לעשות רפת בקר בונה ארבע
אמות על שש בית קטן שש על שמונה גדול
שמונה על עשר טרקלין עשר על עשר רומז כחצי
ארכו וכחצי רחבו ראייה לדבר היכל וכותליו
רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל כבנין ההיכל:
ס מי שיש לו בור לפניו מביתו של חברו נכנס
בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך
בני אדם יוצאין ואינו מכניס בהמתו ומשקה
מבורו אלא ממלא ומשקה מבחוץ זה עושה לו
פותחת וזה עושה לו פותחת: יא מי שיש לו גנה לפניו
מגנתו של חברו נכנס בשעה שדרך בני אדם
נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו
מכניס לתוכה תגרין ולא יכנס מתוכה לתוך שדה
אחרת והחיצון זורע את הדרך נתנו לו דרך מן
הצד מדעת שניהן נכנס בשעה שהוא רוצה ויוצא
בשעה שהוא רוצה ומכניס לתוכה תגרין ולא
יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת וזה אינם רשאים
לזרעה: יב מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך

א לעשרים כ"א ב הטור העיקר נתן

טקנה

יז דט

שדהו נטלה ונתן להם מן הצד מה שנתן נתן וישלו
לא הגיעו דרך היחיד ארבע אמות דרך הרבים
שש עשרה אמה דרך המלך אין לה שיעור דרך
הקבר אין לה שיעור המעמד דיני צפורי אמרו
בית ארבעה קבין המוכר מקום לחברו לעשות
לו קבר וכן המקבל מחברו לעשות לו קבר עושה
תוכה של מערה ארבע אמות על שש ופותח
לתוכה שמונה כובין שלשה מכאן ושלשה מכאן
ושנים מכנגדן והכובין ארבע אמות ורומן
שבעה ורחבן ששה רבי שמעון אומר עושה תוכה
של מערה שש אמות על שמונה ופותח לתוכה
שלשה עשר כוך ארבעה מכאן וארבעה מכאן
ושלשה מכנגדן ואחר מימין והפתח ואחר מן
השמאל ועושה חצר על פי המערה שש על שש
כמלא המטה וקובריה ופותח לתוכה שתי מערות
אחת מכאן ואחת מכאן רבי שמעון אומר ארבע
לארבע רוחותיה רבן שמעון בן גמליאל אומר
הכל לפי הסלע:

פירקו האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך
היו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או
סלעים גבוהים עשרה טפחים אינן נמדדין עמה
פחות מכאן נמדדין עמה ואם אמר לו בבית כור
עפר אפילו היו שם נקעים עמוקים יותר מעשרה
טפחים או סלעים גבוהים יותר מעשרה טפחים
הרי אלו נמדדין עמה בבית כור עפר אני מוכר לך

מדה בחבל פחת כל שהוא ינכה הותר כל
שהוא יחזיר אם אמר הן חסר הן יתר אפילו פחת
רובע לסאה או הותר רובע לסאה הגיעו יותר
מכאן יעשה חשבון מה הוא מחזיר לו מעות ואם
רצה מחזיר לו קרקע ולמה אמרו מחזיר לו מעות
ליפות כחו של מוכר שאם שייר בשדה בית
תשעה קבין ובגנה בית חצי קב וכדבריר עקיבא
בית רובע מחזיר לו את הקרקע ולא את הרובע
בלבד הוא מחזיר לו אלא את כל המותר מדה
בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר בטל הן חסר
הן יתר את מדה בחבל הן חסר הן יתר מדה
בחבל בטל מדה בחבל את הן חסר הן יתר דברי
בן ננס בסמיניו ובמצריו פחות משתות הגיעו עד
שתות ינכה האומר לחברו חצי שדה אני מוכר
לך משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו חציה בדרום
אני מוכר לך משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום
והוא מקבל עליו מקום הגדר וחרוץ וכן חרוץ
וכמה הוא חרוץ ששה טפחים וכן חרוץ שלשה
פירקו ייש נוחלין ומנחילין ויש נוחלין ולא מנחילין
מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין ולא מנחילין
ואלו נוחלין ומנחילין האב את הבנים והבנים
את האב והאחין מן האב נוחלין ומנחילין האיש
את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות נוחלין
ולא מנחילין האשה את בניה והאשה את בעלה
ואחי האם מנחילין ולא נוחלין והאחין מן האם

שם למה

בטל חסר

מלך

כקע

לא נוחלין ולא מנחילין: כסדר נחלות כך הוא איש
כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו בן
קודם לבת וכל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת
בת קודמת לאחין וכל יוצאי ירכה של בת קודמין
לאחין אחין קודמין לאחי האב וכל יוצאי יריכו
של אחין קודמין לאחי האב זה הכלל כל הקודם
בנחלה יוצאי ירכו קודמין והאב קודם לכל יוצאי
ירכו: בנות צלפחד נטלו שרשה חלקים בנחלה
חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו
בנכסי חפר ושהיה בכור נוטל שני חלקים: ד אחד
הבן ואחד הבת בנחלה אלא שהבן נוטל פי שנים
בנכסי האב ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם
והבנות נזונות מנכסי האב ואינן נזונות מנכסי
האם: האומר איש פלוני בני בכור לא ישול פי
שנים איש פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר
כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה המחלק
נכסיו לבניו על פיו רבה לאחר ומיעט לאחר
והשנה להן את הבכור דבריו קיימין ואם אמר משום
ירושה לא אמר כלום כתב בין בתחלה בין
באמצע בין בסוף משום מתנה דבריו קיימין
האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת בת
תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום שהתנה על
מה שכתוב בתורה רבי יוחנן בן ברוקא אומר אם
אמר על מי שהוא ראוי לירושה דבריו קיימין ועל
מי שאין ראוי לירושה אין דבריו קיימין הכותב

את נכסיו לאחרים והניח את בניו מה שעשה
עשוי (אבל) אין רוח חכמים נוחה הימנו רבן שמעון
בן גמליאל אומר אם לא היו בניו נוהגין בשורה
זכור לטוב: האומר זה בני נאמן זה אחי אינו
נאמן ונוטל עמו בחלקו מת יחזרו נכסים למקומן
נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו מי
שמת ונמצאת דיתיקי קשורה על יריכו הריוז אינה
כלום זכה בה לאחד בין מן היורשין בין שאינן
מן היורשין דבריו קיימין: הכותב נכסיו לבניו
צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה דר יהודה ר'
יוסי אומר אינו צריך הכותב נכסיו לבנו לאחר
מותו האב אינו יכול למכור מפני שהן כתובין לבן
והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב
מכר האב מכורין עד שימות מכר הבן אין ללוקח
בהן כלום עד שימות האב האב תולש ומאכיל
לכל מי שירצה ומה שהניח תלוש הרי הוא של
יורשין הניח בנים גדולים וקטנים אין הגדולים
מתפרנסין על הקטנים ולא הקטנים נזונין על
הגדולים אלא חולקין בשוה נשאו הגדולים ישאו
הקטנים ואם אמרו קטנים הרי אנו נושאים בדרך
שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן
להם אביהן נתן: הניח בנות גדולות וקטנות אין
הגדולות מתפרנסות על הקטנות ולא הקטנות
נזונות על הגדולות אלא חולקות בשוה נשאו
גדולות ישאו קטנות ואם אמרו קטנות הרי אנו

ככותב טעם

נושאות * כדרך שנשאתם אתם * אין שומעין להן *
זה חמר בבנות מבבנים שהבנות נזונות על הבנים *
ואין נזונות על הבנות :

פרק ט מי שמת * והניח בנים ובנות * בזמן שהנכסים
מרבין * הבנים יירשו והבנות יזונו * נכסים
מועטין הבנות יזונו * והבנים ישאלו על הפתחים *
אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי אמר רבן
גמליאל רואה אני את דברי אדמון : * הניח בנים
ובנות וטומטום * בזמן שהנכסים מרבין * הזכרים
דוחין אותו אצל נקבות * נכסים מועטין * הנקבות
דוחות אותו אצל זכרים * האומר אם תלד אשתי
זכר * יטול מנה * ילדה זכר נוטל מנה * אם נקבה
מאתים * ילדה נקבה נוטלת מאתים * אם זכר מנה *
ואם נקבה מאתים * וילדה זכר ונקבה הזכר נוטל
מנה * והנקבה נוטלת מאתים * ילדה טומטום אינו
נוטל * אם אמר כל מה שתלד אשתי יטול הרי זה
יטול * ואם אין שם יורש אלא הוא * יורש את הכל :
הניח בנים גדולים וקטנים * השביחו גדולים את
הנכסים * השביחו לאמצע * אם אמרו ראו מה
שהניח לנו אבא * הרי אנו עושין ואוכלין * השביחו
לעצמן * וכן האשה שהשביחה את הנכסים *
השביחה לאמצע * אם אמרה ראו מה שהניח לי
בעלי * הרי אני עושה ואוכלת * השביחה לעצמה :
האחין השותפין שנפל אחר מהן לאומנות * נפל
לאמצע חלה ונתרפא * נתרפא משל עצמו * האחין

שעשו מקצתן ששבינות בחיי האב * חזרה ששבינות
חזרה לאמצע * שהששבינות נגבית בבית דין * אבל
השולח לחברו כדי יין וכדי שמן * אינן נגבין בבית
דין * מפני שהן גמילות חסדים : * השולח סבלונות
לבית חמיו שלח שם מאה מנה * ואכל שם סעודת
חתן * אפילו כדינר אינן נגבין * לא אבל שם סעודת
חתן * הרי אלו נגבין * שלח סבלונות מרבים * כדי
שיחזרו עמה לבית בעלה * הרי אלו נגבין * סבלונות
מועטין * כדי שתשתמש בהן בבית אביה אינן נגבין :
י שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים * ושיר קרקע
כל שהוא * מתנתו קימת * לא שיר קרקע כל שהוא
אין מתנתו קימת * לא כתב בה שכיב מרע * הוא
אומר שכיב מרע היה * והן אומרים בריא היה * צריך
להביא ראיה שהיה שכיב מרע * ד"ר מאיר * וחכ"א
המוציא מחברו עליו הראיה : * המחלק נכסיו על
פיו * רבי אליעזר אומר אחד בריא ואחד מסכן *
נכסים שיש להן אחריות * נקנין בכסף ובשטר
ובחזקה * ושאינן להן אחריות * אין נקנין אלא
במשיכה אמרו לו מעשה באמן שר בני רוכל *
שהיתה חולה * ואמרה תנו כבינתי לבתי * והיא
בשנים עשר מנה * ומתה וקימו את דבריה * אמר
להן בני רוכל תקברם אמן * וחכ"א בשבת דבריו
קימין * מפני שאינו יכול לכתוב * אבל לא בחול *
רבי יהושע אומר בשבת אמרו * קל וחמר בחול *
כיוצא בו זכין לקטן ואין זכין לגדול * ר' יהושע אומר

ענין קמין
לדברי

בבית

א ששבינות = יטוין מדנות נאק אינלכלה בעני גדולקס
ענין קמין (מבאיה)
ענין קמין

א עובר = ע"ז קבלה קבלה וכל
(מנו ופלא) ע"ז עמנו עמנו (ע"ז הע"ז)
כבא כתר א ט

לקטן אמרו קל וחמר לגדול: נפל הבית עליו ועל
אביו * או עליו ועל מורישי * והיתה עליו כתובת
אשה * ובעלי חוב * יורשי האב אומרים הבן מת
ראשון * ואחר כך מת האב * בעלי החוב אומרים
האב מת ראשון * ואחר כך מת הבן * בש"א יחלוקו
ובה"א נכסין בחזקתן: נפל הבית עליו ועל אשתו *
יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשונה * ואחר
כך מת הבעל * יורשי האשה אומרים הבעל מת
ראשון * ואחר כך מתה האשה * בש"א יחלוקו *
ובה"א נכסים בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל *
נכסים הנכנסים והיוצאים עמה * בחזקת יורשי האב:
נפל הבית עליו ועל אמו * אלו ואלו מורין שיחלוקו
א"ר עקיבא מודה אני בזה * שהנכסים בחזקתן *
אמר לו בן עזאי על החלוקין אנו מצטערים * אלא
שבאת לחלוק עלינו את השוין:

פ"ק גט פשוט עדיו מתוכו ומקשר עדיו מאחוריו *
פשוט שכתבו עדיו מאחוריו ומקשר שכתבו
עדיו מתוכו * שניהם פסולים * ר' חנינא בן גמליאל
אומר מקשר שכתבו עדיו מתוכו כשר * מפני שיכול
לעשותו פשוט * רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל
במנהג המדינה: גט פשוט עדיו בשנים * ומקשר
בשלושה * פשוט שכתוב בו עד אחד * ומקשר
שכתוב בו שני עדים * שניהם פסולים * כתוב בו זווין
מאה * דאינון סלעין עשרין * אין לו אלא עשרין *
זווין מאה דאינון תלתין סלעין אין לו אלא מנה *
כסף

כחזקת
הנכסים
בפ"ק

פ"ק
גט פשוט
עדיו

כחזקת
הנכסים

א עובר = ע"ז קבלה קבלה וכל

כבא כתר א

כסף זווין דאינון * ונמחק * אין פחות משתים * כסף
סלעין דאינון * ונמחק * אין פחות משתים * דרכונות
דאינון * ונמחק * אין פחות משתים * כתוב בו
מלמעה מנה ומלמעה מאתים * מלמעה מאתים
ומלמעה מנה * הכל הולך אחר התחתון * אם בן
למה כותבין את העליון * שאם תמחק אות אחד מן
התחתון ילמד מן העליון: כותבין גט לאיש אף על
פי שאין אשתו עמו * ושובר לאשה * אף על פי שאין
בעלה עמה * ובלבד שיהא מכירן * והבעל נותן
שכר * כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו *
ואין כותבין למלוה עד שיהא לוה עמו * והלוה נותן
שכר כותבין שטר למוכר * אף על פי שאין לוקח
עמו * ואין כותבין ללוקח * עד שיהא מוכר עמו *
והלוקח נותן שכר: אין כותבין שטרי אירוסין
ונשואין * אלא מדעת שניהם * והחתן נותן שכר * אין
כותבין שטרי אריסות וקבלנות * אלא מדעת
שניהם * והמקבל נותן שכר * אין כותבין שטרי
בירורין * וכר מעשה בית דין * אלא מדעת שניהם *
ושניהם נותנין שכר * רבן שמעון בן גמליאל אומר
לשניהם כותבין שנים * לזה לעצמו * ולזה לעצמו:
מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו * ואמר לו
אם לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני תן לו שטרו *
הגיע זמן ולא נתן * ר' יוסי אומר יתן * ר' יהודה אומר
לא יתן: מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים *
וכא לפני בית דין ועושיין לו קיום * איש פלוני בן

כחזקת
הנכסים
בפ"ק

כחזקת
הנכסים

כסף זווין דאינון * ונמחק * אין פחות משתים * כסף

אא ארמון מבידק ע"ז עמנו עמנו (ע"ז הע"ז)
אא קבלה קבלה וכל

פלוני נמחק שטרן ביום פלוני ופלוני ופלוני עדיו
מי שפרע מקצת חובו רבי יהודה אומר יחליף רבי
יוסי אומר יכתוב שובר א"ר יהודה נמצא זה צריך
להיות שומר שוברו מן העכברים אמר לו רבי יוסי
כך יפה לו ולא יורע כחו של זה: שני אחין אחד עני
ואחד עשיר והניח להן אביהן מרחץ ובית הבר
עשאן לשכר השכר לאמצע עשאן לעצמן הרי
העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ
קח לך זתים וכא ועשם בבית הבר שנים שהיו
בעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף
בן שמעון אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה
ודא אחר יכול להוציא עליהם שטר חוב נמצא
לאחד בין שטרותיו שטרן של יוסף בן שמעון פרוע
שטרות שניהם פרועין כיצד יעשו ישלשו ואם היו
משלשים יכתבו סימן ואם היו מסמנין יכתבו כהן
האומר לבנו שטר בין שטרותי פרוע ואיני יודע
איזהו שטרות כלן פרועין נמצא לאחד שם שנים
הגדול פרוע והקטן אינו פרוע המלוה את חברו על
ידי ערב לא יפרע מן הערב ואם אמר על מנת
שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב רבן שמעון
בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה בין כך ובין
כך לא יפרע מן הערב וכן היה רבן שמעון בן
גמליאל אומר הערב לאשה בכתובתה והיה
בעלה מגרשה ידירנה הנאה שמא יעשה קנוניא
על נכסים של זה ויחזיר את אשתו: המלוה את

חברו חסורו מחסרה כמנאמי בירושלמי סי' כ"ב אמר רס"ג אף

חברו בשטר גובה מנכסים משעבדים על ידי
עדים גובה מנכסים בני חורין הוציא עליו כתב ידו
שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ערב היוצא
לאחר חתום שטרות גובה מנכסים בני חורין
מעשה (בא) לפני רבי ישמעאל ואמר גובה מנכסים
בני חורין אמר לו בן ננס אינו גובה לא מנכסין
משועבדין ולא מנכסים בני חורין אמר לו למה
אמר לו הרי החונק את אחד בשוק ומצאו חברו
ואמר לו הנח לו ואני נותן לך פטור שלא על
אמונתו הלוחו ואיזהו ערב שהוא חייב הלוחו ואני
נותן לך חייב שכן על אמונתו הלוחו א"ר ישמעאל
הרוצה שיחכים יעסוק בדברי ממונות שאין לך
מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעין הנובע
והרוצה שיעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון
בן ננס: סליק

מסכת סנהדרין א

פרק א דיני ממונות בשלשה גזילות וחבלות
בשלשה גזק וחצי גזק תשלומי כפר
ותשלומי ארבעה וחמשה בשלשה האונס והמפתה
והמוציא שם רע בשלשה ד"ר מאיר וחכ"א מוציא
שם רע בעשרים ושלשה משום שיש בו דיני נפשות:
כמכות בשלשה משום רבי ישראל אמרו בעשרים
ושלשה עבור החדש בשלשה עבור השנה
בשלשה ד"ר מאיר רבן שמעון בן גמליאל אומר
בשלשה מתחילין ובחמשה נושאין ונותנין וגומדין

כשבעה ח' אלף ס"ח T. IV. 10

א סנהדרין: ז' 1419 = סונאים נקדו פניו (טונק למדי) בין עסקו

א מפר : טיפ קטנה בן זמן יעזוב למח קטנים : שני עונות על קבול !
חוף קים נבול : שני קטנים : פקוד קטנים :
סנהדרין א

בשבעה * ואם גמרו בשלשה מעברת : סמיכת
זקנים ועריפת עגלה בשלשה * ד"ר שמעון * ורבי
יהודה אומר בחמשה * החליצה והמאונין בשלשה *
נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו יהועין בשלשה *
הערבין המטלטלין בשלשה * ר' יהודה אומר אחד
מהן כהן * והקרקות תשעה * וכהן * ואדם כיוצא
בהן : ד ריני נפשות בעשרים ושלשה * הרובע
והנרבע בעשרים ושלשה * שנאמר והרגת את
האשה ואת הבהמה * ואומר ואת הבהמה תהרוגו *
ישור הנסקל בעשרים ושלשה * שנאמר השור יסקל
וגם בעליו יומת * כמיתת בעלים כך מיתת השור *
הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והגחש מיתתן
בעשרים ושלשה * רבי אליעזר אומר כל הקודם
להרגן זכה * רבי עקיבא אומר מיתתן בעשרים
ושלשה : * אין דנין לא את השבט ולא את נביא
השקר * ולא את כהן גדול * אלא בבית דין של
שבעים ואחד * ואין מוציאין למלחמת הרשות * אלא
על פי בית דין של שבעים ואחד * אין מוסיפין על
העיר ועל העזרות * אלא על פי בית דין של שבעים
ואחד * אין עושין סנהדריות לשבטים * אלא על פי
בית דין של שבעים ואחד * אין עושין עיר הנדחת *
בספר * ולא שלש עיר הנדחת * אבל עושין אחת או
שתים : * סנהדרי גדולה היתה של שבעים ואחד *
וקטנה של עשרים ושלשה * ומנין לגדולה שהיא
של שבעים ואחד * שנאמר אספה לי שבעים איש

ע"פ רש"י - 114
אמתי

עלמתי טובה או טובה : ז"ל עלמתי זכתי עשתי ועלתי שגזרו ע"ז כ"י
כעלמתי כזו אין זעלך זכיר ליעול רישתן - עמנו רש"י
עלמתי ראוי כ"י לגמור כ נבול יפואל עמו מעלך דוד זעלך אינו יעול

מזקני

לפניו אז קטנה לזמן (עלמתי) אלו בדעות נמנר רש"י שגם עמי כח לעם
עלמתי כזאת כן על פי חפץ נמנר -

סנהדרין א ב

מזקני ישראל * ומשה על גביהן * הרי שבעים ואחד *
רבי יהודה אומר שבעים * ומנין לקטנה שהיא של
עשרים ושלשה * שנאמר ושפטו העדה * והצילו
העדה * עדה שופטת * ועדה מצלת * הרי כאן
עשרים * ומנין לעדה שהיא עשרה * שנאמר עד
מתי לעדה הרעה הזאת * יצאו יהושע וכלב * ומנין
להביא עוד שלשה * ממשמע שנאמר לא תהיה
אחרי רבים לרעות * שומע אני שאהיה עמהם
לטובה * אם כן למה נאמר אחרי רבים להטות * לא
כהטייתך לטובה * הטייתך לרעה * הטייתך לטובה
על פי אחד * הטייתך לרעה על פי שנים * ואין בית דין
שקול * מוסיפין עליהן עוד אחד * הרי כאן עשרים
ושלשה * וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין
מאה ועשרים * רבי נחמיה אומר מאתיים ושלשים *
כנגד שרי עשרות :

פרק ב כהן גדול דן ודנין אותו * מעיד ומעידין אותו *
חולץ וחולצין לאשתו * ומיבמין את אשתו *
אבל הוא אינו מיבם * מפני שהוא אסור אלמנה *
מת לו מת * אינו יוצא אחר המטה * אלא הן נכסין
והוא נגלה * הן נגלין והוא נכסה * ויוצא עמהן עד
פתח העיר * ד"ר מאיר * רבי יהודה אומר אינו יוצא
מן המקדש * שנאמר ומן המקדש לא יצא * וכשהוא
מנחם אחרים * דרך כל העם עוברין זה אחר זה *
והממונה ממצעו בינו לבין העם * וכשהוא מתנחם
מאחרים * כל העם אומרים לו אנו כפרתך * והוא

אומר

עלמתי טובה או טובה : ז"ל עלמתי זכתי עשתי ועלתי שגזרו ע"ז כ"י
כעלמתי כזו אין זעלך זכיר ליעול רישתן - עמנו רש"י
עלמתי ראוי כ"י לגמור כ נבול יפואל עמו מעלך דוד זעלך אינו יעול

אומר להן תתברכו מן השמים * וכשמברין אותו *
כל העם מסובין על הארץ * והוא מיסב על הספסל *
המלך לא דן ולא דנין אותו * לא מעיד ולא מעידין
אותו * לא חולץ ולא חולצין לאשתו * לא מיבם ולא
מיבמין לאשתו * רבי יהודה אומר אם רצה לחלוץ
או ליבם * זכור לטוב * אמרו לו אין שומעין לו * ואין
נושאין אלמנתו * רבי יהודה אומר * נושא המלך
אלמנתו של מלך * שכן מצינו ברוד שגשא אלמנתו
של שאול * שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ואת
נשי אדוניך בחיקך * מת לו מת * אינו יוצא מפתח
פלטרין שלו * ר' יהודה אומר אם רוצה לצאת אחר
המטה יוצא * שכן מצינו ברוד שיצא אחר מטתו של
אבנר * שנאמר והמלך דוד הולך אחרי המטה *
אמרו לו לא היה הדבר אלא לפים את העם
וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ * והוא
מיסב על הדרגש * ומוציא למלחמת הרשות על
פי בית דין של שבעים ואחד * ופורץ דעשות לו
דרך * ואין ממחין בידו * דרך המלך אין לה שיעור *
וכל העם בוזזין ונותנין לפניו * והוא נוטל חלק
בראש * לא ירבה לו נשים אלא שמונה עשרה * רבי
יהודה אומר מרבה הוא לו * ובלבד שלא יהו
מסירות את לבו * רבי שמעון אומר אפילו אחת
ומסירה את לבו * הרי זה לא ישאנה * אם כן למה
נאמר לא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל * לא ירבה
לו סוסים אלא כדי מרכבתו * וכסף וזהב לא ירבה

לו מאד אלא כדי לתן אספניא * וכותב לו ספר
תורה לשמו * יוצא למלחמה מוציאה עמו * נכנס
מכניסה עמו * יושב ברין היא עמו * מיסב היא כנגדו *
שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו * אין
רוכבין על סוסו * ואין יושבין על כסאו * ואין
משתמשין בשרביטו * ואין רואין אותו כשהוא
מסתפר * ולא כשהוא ערום * ולא בבית המרחץ *
שנאמר שום תשים עליך מלך * שתהא אימתו עליך *
פרק ג דיני ממונות בשלישה * זה בורר לו אחר * וזה
בורר לו אחר * ושניהן בוררין להן עוד אחר *
ד"ר מאיר * וחכ"א שני דינין בוררין להן עוד אחר *
זה פוסל דינו של זה * וזה פוסל דינו של זה * דברי ר'
מאיר * וחכ"א אימתי * בזמן שמביא עליהן ראיה
שהן קרובין * או פסולין * אבל אם היו כשרין * או
חבירי ממחין * אינו יכול לפוסלן * זה פוסל עדיו של זה *
וזה פוסל עדיו של זה * ד"ר מאיר * וחכ"א אימתי *
בזמן שמביא עליהן ראיה * שהן קרובין * או פסולין *
אבל אם היו כשרים * אינו יכול לפוסלן * אמר לו
נאמן עלי אבא * נאמן עלי אביר * נאמן עלי שלישה
רועי בקר * רבי מאיר אומר יכול לחזור בו * וחכ"א
אינו יכול לחזור בו * היה תיב לחברו שבועה * ואמר
לו דור לי בחיי ראשך * רבי מאיר אומר יכול לחזור
בו * וחכ"א אינו יכול לחזור בו * ואלו הן הפסולין *
המשחק בקוביא * והמלוה ברבית * ומפריחי יונים *
וסוחרי שביעית * א"ר שמעון בתחלה היו קורין אותן

לכך חילוק
מכניסה עמו
ויצאה עמו
עמו כל מעני

על

על

על

על

על

על

על

אוספי שביעית * משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי
 שביעית * אמר רבי יהודה אימתי * בזמן שאין להן
 אומנות אלא הוא * אבל יש להן אומנות שלא הוא
 כשרין : * ואלו הן הקרובים (אביו) * ואחיו ואחי
 אביו * ואחי אמו * ובעל אחותו * ובעל אחות אביו *
 ובעל אחות אמו * ובעל אמו * וחמיו * וגיסו * הן
 ובניהן וחתניהן * וחורגו לבדו * א"ר יוסי זו משנת ר'
 עקיבא אבל משנה ראשונה * דורו בן דורו וכל
 הראוי לירשו * וכל הקרוב לו באותה שעה * היה
 קרוב ונתרחק (הרי זה) כ"ש * ר' יהודה אומר אפילו
 מתה בתו * ויש לו בנים ממנה הרי זה קרוב :
 * האוהב והשונא * אוהב זה ששבינו * שונא כל
 שלא דבר עמו שלשה ימים באיבה * אמרו לו לא
 נחשדו ישראל על כך : * כיצד בודקים את העדים *
 היו מכניסין אותן ומאימין עליהן * ומוציאין את כל
 האדם לחוץ * ומשירין את הגדול שבהן * ואומרים
 לו אמור * היאך אתה יודע שזה ח"ב לזה * אם אמר *
 הוא אמר לי שאני ח"ב לו * איש פלוני אמר לי *
 שהוא ח"ב לו * לא אמר כלום * עד שיאמר בפנינו
 הודה לו שהוא ח"ב לו מאתים זוז * ואחר כך מכניסין
 את השני * ובודקין אותו * אם נמצאו דבריהן מכונין
 נושאין ונותנים בדבר * שנים אומרים זכאי * ואחר
 אומר ח"ב * זכאי * שנים אומרים ח"ב * ואחר אומר
 זכאי * ח"ב * אחר אומר זכאי * ואחר אומר ח"ב *
 ואפילו שנים מזכין * או מחיבין * ואחר אומר איני

כעל זמון
כעל

יודע * יוסיפו הדינין : * גמרו את הדבר * היו מכניסין
 אותן * הגדול שבדינים אומר איש פלוני אתה זכאי *
 איש פלוני אתה ח"ב * ומנין לכשיצא אחר מן
 הדינים * לא יאמר אני מזכה וחברי מחיבים * אבל
 מה אעשה שחברי רבו עלי * על זה נאמר (לא תלך
 רכיל בעמך * ואומר) הולך רכיל מגלה סוד : * כל
 זמן שמביא ראיה סותר את הדין * אמרו לו כל
 ראיות שיש לך הבא מבאן עד שלשים יום * הביא
 בתוך שלשים יום סותר * לאחר שלשים יום אינו
 סותר * אמר רבן שמעון בן גמליאל מה יעשה זה
 שלא מצא בתוך שלשים * ומצא לאחר שלשים *
 אמרו לו הבא עדים * ואמר אין לי עדים * אמרו הבא
 ראיה * ואמר אין לי ראיה * ולאחר זמן מצא ראיה *
 ומצא עדים * הרי זה אינו כלום * אמר רבן שמעון בן
 גמליאל מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים
 ומצא עדים * לא היה יודע שיש לו ראיה ומצא
 ראיה * (אמרו לו הבא עדים * אמר אין לי עדים *
 הבא ראיה * ואמר אין לי ראיה) * ראה שמתח"ב
 בדין * ואמר קרבו פלוני ופלוני והעידוני * או שהוציא
 ראיה מתוך אפגדתו * הרי זה אינו כלום :

כזמון
תחילתו

פרק אחר דיני ממונות * ואחר דיני נפשות *
 בדרישה ובחקירה * שנאמר משפט אחד יהיה
 לכם * מה בין דיני ממונות לדיני נפשות * דיני
 ממונות בשלשה * ודיני נפשות בעשרים ושלשה *
 דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה * ודיני

נפשות פותחין לזכות ואין פותחין לחובה • דיני
 ממונות מטין על פי אחד בין לזכות בין לחובה • ודיני
 נפשות מטין על פי אחד לזכות • ועל פי שנים
 לחובה • דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה •
 ודיני נפשות מחזירין לזכות • ואין מחזירין לחובה •
 דיני ממונות הכל מלמד זכות לחובה • דיני
 דיני נפשות הכל מלמד זכות • ואין הכל מלמד
 חובה • דיני ממונות המלמד חובה מלמד זכות •
 והמלמד זכות מלמד חובה • דיני נפשות המלמד
 חובה מלמד זכות • אבל המלמד זכות אינו יכול
 לחזור וללמד חובה • דיני ממונות דנין ביום וגומרין
 בלילה • דיני נפשות דנין ביום וגומרין בלילה • דיני
 ממונות גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה • דיני
 נפשות גומרין בו ביום לזכות • וביום של אחריו
 לחובה • לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב
 יום טוב • דיני הטמאות והטהרות מתחילין מן
 הגדול • דיני נפשות מתחילין מן הצד • הכל כשרין
 לדון דיני ממונות • ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות •
 אלא כהנים לויים וישראלים המשיאין לכהונה •
 סנהדרין היתה כחצי גרן עגולה • כדי שיהו רואין
 זה את זה • ושני סופרי הדינין עומדין לפניו • אחד
 מימין ואחד משמאל • וכותבין דברי המזכין ודברי
 המחייבין • ר' יהודה אומר שלשה • אחד כותב דברי
 המזכים • ואחד כותב דברי המחייבים • והשלישי
 כותב דברי המזכין ודברי המחייבין • וישלש שורות

א"ר"ם משקול אחד כותב דברי המתחייב ואחד כותב דברי המזכים • ש

של תלמידי חכמים יושבים לפניו • כל אחד ואחד
 מכיר את מקומו • היו צריכים לסמוך סומכין מן
 הראשונה • אחד מן השניה • בא לו לראשונה ואחד
 מן השלישית • בא לו לשניה • וכורדין להן עור אחד
 מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית • ולא היה יושב
 במקומו של ראשון • אלא יושב במקום הראוי לו •
 כיצד מאימין את העדים • על עדי נפשות • היו
 מכניסין אותן ומאימין עליהם • שמא תאמרו מאמד
 ומשמועה • עד מפי עד מפי אדם נאמן שמענו • או
 שמא אי אתם יודעין • שסופנו לבדוק אתכם
 בדרישה ובחקירה • היו יודעין שלא כדיני ממונות
 דיני נפשות • דיני ממונות • אדם נותן ממון ומתכפר
 לו • דיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלוין בו עד
 סוף העולם • שכן מצינו בקין שהרג את אחיו נאמר
 בו קול דמי אחיך צועקים • אינו אומר דם אחיך •
 אלא דמי אחיך • דמו ודם זרעיותיו • דבר אחר דמי
 אחיך שהיה דמו משלך על העצים ועל האבנים •
 לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש
 אחת מישראל • מעלה עליו הכתוב כאלו אבד
 עולם מלא • וכל המקיים נפש אחת מישראל • מעלה
 עקרו הכתוב כאלו קים עולם מלא • ומפני שלום
 הבריות שלא יאמר אדם לחברו • אבא גדול
 מאביך • ושלא יהיו אפיקורוסים אומרים • הרבה
 רשויות בשמים • ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך
 הוא • שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד •

ובין

וּכְלָן דּוּמִין זֶה לָזֶה • וּמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא טָבַע כָּל אָדָם בְּחֹתְמוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן
וְאֵין אֶחָד מֵהֶן דּוּמָה לַחֲבֵרוֹ • לְפִיכֵךְ כָּל אֶחָד
וְאֶחָד חֵיב לֹאמַר בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם • וְשָׂמָא
תֹּאמְרוּ מָה לָּנוּ וּלְצָרָה הַזֹּאת • וְהֵלֵא כְּבַר נֹאמַר
וְהוּא עַד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם לֹא יִגִּיד וְגוֹמַר • וְשָׂמָא
תֹּאמְרוּ מָה לָּנוּ לְחֹב בְּדָמוֹ שֶׁל זֶה • וְהֵלֵא כְּבַר
נֹאמַר בְּאִבּוֹד רְשָׁעִים רָגָה :

פֶּרֶק ה' הֵיוּ בּוֹדֵקִין אוֹתָן בְּשִׁבְעַת חֲקִירוֹת • בְּאִיזוֹ שָׁבוּעַ
בְּאִיזוֹ שָׁנָה • בְּאִיזָה חֹדֶשׁ • בְּכַמָּה בְּחֹדֶשׁ •
בְּאִיזָה יוֹם • בְּאִיזוֹ שָׁעָה • בְּאִיזָה מְקוֹם • ר' יוֹסִי אוֹמַר
בְּאִיזָה יוֹם • בְּאִיזוֹ שָׁעָה • בְּאִיזָה מְקוֹם מְבִירִין אֶתֶם
אוֹתוֹ • הַתְּרִיתֶם בּוֹ הָעוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים • אֶת מִי
עֹבֵד • וּבַמָּה עֹבֵד : • כָּל הַמְּרַבֵּה בְּבִדְיָקוֹת הָרִי זֶה
מִשְׁבַּח • מַעֲשֵׂה וּבְדַק בֵּן זָכָאִי בְּעַקְצֵי תַּאנִּים • וּמָה
בֵּין חֲקִירוֹת לְבִדְיָקוֹת חֲקִירוֹת אֶחָד אוֹמַר אֵינִי יוֹדֵעַ •
עֲדוּתָן בְּטָלָה • בְּדִיקוֹת אֶחָד אוֹמַר אֵינִי יוֹדֵעַ • וְאֶפִּילוֹ
שְׁנַיִם אוֹמְרִים אֵין אֲנִי יוֹדְעִין עֲדוּתָן קִיַּמְתָּ • אֶחָד
חֲקִירוֹת וְאֶחָד בְּדִיקוֹת • בְּזִמְן שֶׁמְכַחֵּשִׁין זֶה אֶת זֶה
עֲדוּתָן בְּטָלָה : • אֶחָד אוֹמַר בְּשָׁנִים בְּחֹדֶשׁ • וְאֶחָד
אוֹמַר בְּשָׁלֹשָׁה בְּחֹדֶשׁ • עֲדוּתָן קִיַּמְתָּ • שְׁזֶה יוֹדֵעַ
בְּעִבּוּרוֹ שֶׁל חֹדֶשׁ וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּעִבּוּרוֹ שֶׁל חֹדֶשׁ •
אֶחָד אוֹמַר בְּשָׁלֹשָׁה • וְאֶחָד אוֹמַר בְּחִמְשָׁה • עֲדוּתָן
בְּטָלָה • אֶחָד אוֹמַר בְּשֵׁתֵי שָׁעוֹת • וְאֶחָד אוֹמַר
בְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת • עֲדוּתָן קִיַּמְתָּ • אֶחָד אוֹמַר בְּשָׁלֹשׁ •

וְאַחַר אוֹמַר בְּחִמְשָׁה עֲדוּתָן בְּטָלָה • רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר
קִיַּמְתָּ • אֶחָד אוֹמַר בְּחִמְשָׁה • וְאֶחָד אוֹמַר בְּשִׁבְעַת
עֲדוּתָן בְּטָלָה • שְׁבַחֲמִשְׁחָמָה בְּמִזְרָח • וּבְשִׁבְעַת חִמָּה
בְּמַעֲרָב : • וְאַחַר כֵּךְ מְכַנְּסִים אֶת הַשְּׁנַיִם • וּבּוֹדֵקִין
אוֹתוֹ • אִם נִמְצָאוּ דְבָרֵיהֶם מְכַוְּנִין • פּוֹתְחִין בְּזָכוֹת •
אֶמַר אֶחָד מִן הָעֵדִים • יֵשׁ לִי לְלַמֵּד עָלָיו זָכוֹת • אוֹ
אֶחָד מִן הַתְּלָמִידִים • יֵשׁ לִי לְלַמֵּד עָלָיו חֻבָּה •
מִשְׁתַּקֵּין אוֹתוֹ • אֶמַר אֶחָד מִן הַתְּלָמִידִים • יֵשׁ לִי
לְלַמֵּד עָלָיו זָכוֹת • מַעֲלִין אוֹתוֹ וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ
בִּינְיָהֶם • וְלֹא הֵיךְ יוֹרֵד מִשָּׁם כָּל הַיּוֹם כָּלוּ • אִם יֵשׁ
מִמֶּשׁ בְּדַבְּרֵיוֹ שׁוֹמְעִין לוֹ • וְאֶפִּילוֹ הוּא אוֹמַר יֵשׁ לִי
לְלַמֵּד עַל עֲצָמֵי זָכוֹת • שׁוֹמְעִין לוֹ • וּבְלִבְדָּ שִׁיָּהָא
מִמֶּשׁ בְּדַבְּרֵיוֹ : • אִם נִמְצָאוּ לוֹ זָכוֹת פְּטָרוּהוּ • וְאִם
לֹא מְעַבְרִין דִּינּוֹ לְמַחֵר • (הַיּוֹ) מְזַדְּנִין זִוְגוֹת (זִוְגוֹת)
וּמְמַעֲטִין בְּמֵאֵכֶל • וְלֹא הֵיוּ שׁוֹתִין יַיִן כָּל הַיּוֹם •
וְגוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּדַבְּרֵי כָּל הַלַּיְלָה • וְלִמְחַרְתָּ מִשְׁכִּימִין
וּבֹאִין לְבֵית דִּין • הַמְּזַכֵּה אוֹמַר אֲנִי מְזַכֵּה • וּמְזַכֵּה
אֲנִי בְּמִקוּמִי • וְהַמְּחַיֵּב אוֹמַר אֲנִי מְחַיֵּב • וּמְחַיֵּב אֲנִי
בְּמִקוּמִי • הַמְּלַמֵּד חֻבָּה • מְלַמֵּד זָכוֹת • אֶבֶל הַמְּלַמֵּד
זָכוֹת אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזֹּר וּלְלַמֵּד חֻבָּה • אִם טָעוּ בְּדַבְּרֵי
שְׁנַיִם סוֹפְרֵי הַדִּינִין מְזַכֵּרִין אוֹתָן • אִם נִמְצָאוּ לוֹ זָכוֹת
פְּטָרוּהוּ • וְאִם לֹא עוֹמְדִים לְמַנֵּן • שְׁנַיִם עֹשֵׂר מְזַכִּין
וְאֶחָד עֹשֵׂר מְחַיֵּבִין זָכָאִי • שְׁנַיִם עֹשֵׂר מְחַיֵּבִין • וְאֶחָד
עֹשֵׂר מְזַכִּין • וְאֶפִּילוֹ אֶחָד עֹשֵׂר מְזַכִּין • וְאֶחָד עֹשֵׂר
מְחַיֵּבִין • וְאֶחָד אוֹמַר אֵינִי יוֹדֵעַ • וְאֶפִּילוֹ עֹשְׂרִים וּשְׁנַיִם

מזבין * או מחיבין * ואחד אומר איני יודע * יוסיפו
הדינין * עד כמה מוסיפין שנים שנים * עד שבעים
ואחד * שלשים וששה מזבין ושלשים וחמשה
מחיבין * זכאי * שלשים וששה מחיבין * ושלשים
וחמשה מזבין * דנין אלו כנגד אלו * עד שיראה אחד
מן המחיבין דברי המזבין :

פיקו נגמר הדין מוציאין אותו לסקלו * בית הסקילה
היה חוץ לבית דין שנאמר הוצא את המקלל *
אחד עומד על פתח בית דין * והסודרין בידו * ואדם
אחר רוכב הסוס רחוק ממנו * כדי שיהא רואהו *
אמר אחד יש לי ללמד עליו זכות * הלה מניף
בסודרין והסוס רץ ומעמידו ואפילו הוא אומר יש
לי ללמד על עצמי זכות * מחזירין אותו * אפילו
ארבעה וחמשה פעמים * ובלבד שיהא ממש
בדבריו * מצאו לו זכות פטרוהו * ואם לאו יוצא
לסקל * וכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא
לסקל * על שעבר עבירה פלונית * ופלוני ופלוני
עדיו * כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו * והיה
רחוק מבית הסקילה עשר אמות אומרים לו
התודה * שבן דרך כל המומתין מתודין * שכל
המתודה יש לו חלק לעולם הבא * שבן מצונו בעבן
שאמר לו הושע בני שים נא כבוד ליי אלהי ישראל
ותן לו תודה * ויען עבן את הושע ויאמר * אמנה
אנכי חטאתי ליהוה אלהי ישראל וכזאת וגומר *
ומנין שכפר לו ודויו * שנאמר ויאמר הושע למה

עברתנו * יעברך יהוה ביום הזה * היום הזה * אתה
עבור * ואי אתה עבור לעולם הבא ואם אינו יודע
להתודות * אומרים לו אמור תהא מיתתי כפרה על
כל עונותי * רבי יהודה אומר אם היה יודע שהוא
מזמם אומר תהא מיתתי כפרה על כל עונותי חוץ
מעון זה * אמרו לו אם כן יהא כל אדם אומר כך * כדי
לנקות את עצמן * והיה רחוק מבית הסקילה ארבע
אמות * מפשיטין אותו את בגדיו * האי ש מכסין אותו
מלפניו * והאשה מלפניה * ומאחריה * ד"ר יהודה *
וחכ"א האי ש נסקל ערום * ואין האשה נסקלת
ערומה * בית הסקילה היה גבוה שתי קומות * אחד
מן העדים הוחפו על מתניו * נהפך על לבו הופכו על
מתניו * אם מת (בה) יצא * ואם לאו השני נוטל את
האבן ונותנה על לבו * אם מת בה יצא * ואם לאו
רגימתו בכל ישראל * שנאמר יד העדים תהיה בו
בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה * כל
הנסקלין נתלין ד"ר אליעזר וחכ"א אינו נתלה אלא
המגדף * והעובר עבודת אלילים * האי ש תולין אותו
פניו כלפי העם * והאשה פניה כלפי העץ * דברי רבי
אליעזר * וחכ"א האי ש נתלה * ואין האשה נתלית *
אמר להן רבי אליעזר והלא שמעון בן שטח תלה
(נשים) באשקלון * אמרו לו שמונים נשים תלה * ואין
דנים שנים ביום אחד * ביצד תולין אותו * משקעין
את הקורה בארץ * והעץ יוצא (ממנה) ומקיף שתי
ידיו זו על גב זו ותולה אותו * רבי יוסי אומר הקורה

מטה על הכתל ותולה אותו • כדרך שהטבחין
 עושין • ומתירין אותו מיד • ואם לן עובר עליו בלא
 תעשה • שנאמר לא תלין נבלתו על העץ • כי קבור
 תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי וגומר •
 כלומר מפני מה זה תלוי מפני שברך את השם •
 ונמצא שם שמים מתחלל: • א"ר מאיר בשעה שאדם
 מצטער שכינה מה הלשון אומרת • (כב"כול) קלני
 מראשי • קלני מזרועי • אם בן כב"כול המקום
 מצטער על דמם של רשעים שנשפך • קל וחמר על
 דמם של צדיקים • ולא זו בלבד אלא כל המלין את
 מתו • עובר בלא תעשה • הלינו לכבודו להביא לו
 ארון ותכריכים • אינו עובר עליו • ולא היו קוברין
 אותו בקברות אבותיו • אלא שתי בתי קברות היו
 מתקנין לבית דין • אחת לנסקלין ולגשרפין • ואחת
 לנהרגין ולנחנקין: • נתעבל הבשר • מלקטין את
 העצמות • וקוברין אותן במקומן • והקרובים באים
 ושואלין בשלום הדינים • ובשרום העדים • כלומר
 דעו שאין בלבנו עליכם כלום • שדין אמת דנתם •
 ולא היו מתאבלין • אבל אונגין • שאין אנינות אלא
 בלב:

פרקו ארבע מיתות נמסרו לבית דין • סקילה שריפה
 הרג וחנק • ר' שמעון אומר שריפה סקילה חנק
 והרג • זו מצות הנסקלים: • מצות הנשרפין היו
 משקעין אותו בזבל עד ארכבותיו • ונותנים סודר
 קשה לתוך הרכה וכורך על צוארו • זה מושך אצלו •

עד שפותח את פיו • ומדליק את הפתילה וזורקה
 לתוך פיו ויורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו •
 ר' יהודה אומר אף הוא אם מת בידם לא היו מקיימין
 בו (מצות) שריפה • אלא פותחין את פיו בצבת שלא
 בטובתו • ומדליק הפתילה וזורקה לתוך פיו ויורדת
 לתוך מעיו • וחומרת את בני מעיו • א"ר אלעזר בן
 צדוק מעשה בבת כהן אחת שזנתה • והקיפוח
 חבילי זמורות ושרפוח • אמרו לו מפני שלא היה
 בית דין של אותה שעה בקי: • מצות הנהרגים • היו
 מתיזין את ראשו בסף • כדרך שהמלכות עושה •
 ר' יהודה אומר נוול הוא (זה) אלא מניחין את ראשו
 על הסדן • וקוצץ בקופיץ • אמרו לו אין מיתה מנולת
 מזו • מצות הנחנקין היו משקעין אותו בזבל עד
 ארכבותיו • ונותנין סודר קשה לתוך הרכה • וכורך
 על צוארו • זה מושך אצלו וזה מושך אצלו • עד
 שנפשו יוצאה: • ר' אלון הנסקלין • הבא על האם •
 ועל אשת האב • ועד הכלה • ועל הזכור • ועל
 הבהמה • והאשה המביאה את הבהמה • והמגרף •
 והעובר עבודת אלילים • והנותן מזרעו למלך ובעל
 אוב וידעוני • והמחלל את השבת • והמקלל אביו
 ואמו • והבא על נערה המאורסה • המסית והמדח •
 והמכשף • ובן סורר ומורה • הבא על האם • חיב
 עליה משום אם • ומשום אשת אב • ר' יהודה אומר
 אינו חיב אלא משום האב בלבד • הבא על אשת
 אב • חיב עליה משום אשת אב • ומשום אשת איש •

בין בחיי אביו * בין לאחר מיתת אביו * בין מן
האירוסין בין מן הנשואין * הבא על בלתו * חיב
עליה משום בלתו * ומשום אשת איש * בין בחיי
בנו * בין לאחר מיתת בנו * בין מן האירוסין * בין מן
הנשואין * הבא על הזכור ועל הבהמה * והאשה
המביאה את הבהמה * אם אדם חטא בהמה מה
חטאה אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה *
לפיכך אמר הכתוב תסקל * דבר אחר שלא תהא
בהמה עוברת בשוק * ויאמרו זו היא שנסקל פלוני
על ידה * ^ס המגדף אינו חיב עד שיפרש השם * א"ר
יהושע בן קרחה בכל יום דנין את העדים בכנוי *
יפה יוסי את יוסי * נגמר הדין לא היו הורגים בכנוי *
אלא מוציאים כל אדם לחוץ * ושואלים את הגדול
שבהן * ואומרים לו אמור מה ששמעת בפירוש והוא
אומר * והדינין עומדין על רגליהן וקורעין ולא
מאחיין * והשני אומר אף אני כמוהו * והשלישי אומר
אף אני כמוהו * ^י העובר עבודת אלילים * אחר
העובר * ואחר הזובח * ואחר המקטר * ואחר
המנסף * ואחר המשתחוה * ואחר המקבלו עליו
לאלוה * והאומר לו אלי אתה * אבל המגפף
והמנשק * והמכבד והמרביץ * והמרחיץ הסף
והמלביש והמנעיל עובר בלא תעשה * הנודר בשמו
והמקים בשמו עובר בלא תעשה * הפוער עצמו
לבעל פעור * זו היא עבודתו * הזורק אבן למרקולים *
זו היא עבודתו * ^י הנותן מזרעו למלך * אינו חיב עד

שימסור למלך * ויעביר באיש * מסר למלך * ולא
העביר באיש * העביר באיש * ולא מסר למלך * אינו
חיב עד שימסור למלך * ויעביר באיש * בעל אוב *
זה פיתוס המדבר משחיו וידעוני זה המדבר בפיו *
הרי אלו כסקילה * והנשאל בהם באזהרה *
^ס המחלל את השבת בדבר שחיבין על זדונו כדת
ועל שגגתו חטאת * והמקלל אביו ואמו אינו חיב עד
שיקללם בשם * קללם בכנוי * רבי מאיר מחיב *
וחכמים פוטרין * ^ט הבא על נערה המאורסה * אינו
חיב עד שתהא נערה * בתולה מאורסה * והיא
בבית אביה * באו עליה שנים * הראשון בסקילה *
והשני בחנק * ^י המסית * זה הדיוט המסית את
ההדיוט * אמר לו יש יראה במקום פלוני כך אוכלת
כך שותה * כך מטיבה * כך מריעה * כל חיבי מיתות
שבתורה אין מכמינין עליהן חוץ מזו * אמר לשנים
והם עדין * מביאין אותו לבית דין * וסוקלין אותו *
אמר לאחר * הוא אומר יש לי חברים רוצים בכך *
אם היה ערום ואינו יכול לדבר בפניהם * מכמינין לו
עדים אחורי הגדר * והוא אומר לו * אמור מה
שאמרת לי ביחוד * והלה אומר לו * והוא אומר לו *
היאך נניח את אלהינו שבשמים * ונלך ונעבוד
עצים ואבנים * אם חזר בו (הרי זה) מוטב * ואם אמר
כך היא חובתנו * וכך יפה לנו * העומדים מאחורי
הגדר * מביאין אותו לבית דין * וסוקלין אותו *
האומר אעבוד * אלק ואעבוד * נלך ונעבוד * אובח *

אלך ואזבח * גלך ונזבח * אקטיר * אלך ואקטיר *
גלך ונקטיר * אנסך * אלך ואנסך * גלך ונגסך *
אשתחווה * אלך ואשתחווה * גלך ונשתחווה * המדיח
זה האומר גלך ונעבוד עבודת אלילים * המכשף *
העושה מעשה חיב * ולא האוחז את העינים * רבי
עקיבא אומר משום ר' יהושע שנים לוקטין קשואין *
אחד לוקט פטור * ואחד לוקט חיב * העושה מעשה
חיב * האוחז את העינים פטור :

יום טז

פיקח בן סורר ומורה * מאימתי נעשה בן סורר
ומורה * משיביא שתי שערות * ועד שיקיף זקן
התחתון * ולא העליון * אלא שדברו חכמים בדשון
נקיה שנאמר כי יהיה לאיש בן בן ולא בת * בן ולא
איש * קטן פטור שלא בא לכלל מצות * מאימתי
חיב משיאכל טרטימר בשר * וישתה חצי לוג יין
האיטלקי * רבי יוסי אומר מנה בשר ולוג יין * אבל
בחבורת מצוה * אכל בעבור החדש * אכל מעשר
שני בירושלם * אכל גבילות וטרפות שקצים
ורמשים * (אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו) * אבל דבר
שהוא מצוה * ודבר שהוא עברה * אכל כל מאכל *
ולא אכל בשר * שתה כל משקה * ולא שתה יין * אינו
נעשה בן סורר ומורה * עד שיאכל בשר וישתה יין *
שנאמר זולל וכובא * ואף על פי שאין ראיה לדבר *
זכר לדבר * שנאמר אל תהי כסובאי יין בזוללי בשר

א תרטימר נקיל ס"ט

למו

למו * גנב משל אביו ואכל ברשות אביו * משל
אחרים ואכל ברשות אחרים * משל אחרים ואכל
ברשות אביו * אינו נעשה בן סורר ומורה * עד
שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים * רבי יוסי
ברבי יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו *
היה אביו רוצה ואמו אינה רוצה * אביו אינו רוצה
ואמו רוצה * אינו נעשה בן סורר ומורה * עד שיהו
שניהם רוצין * רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו
ראויה לאביו * אינו נעשה בן סורר ומורה * היה אחד
מהם גרם או חגר * או אלם * או סומא * או חרש *
אינו נעשה בן סורר ומורה * שנאמר ותפשו בו אביו
ואמו * ולא גרמין * והוציאו אותו ולא חגרין * ואמרו
ורא אלמין * בגנו זה ולא סומין * איננו שומע בקולנו
ולא חרשין * מתירין בו בפני שלשה * ומלקין אותו *
חזר וקלקל גדון בעשרים ושלשה * ואינו נסקל עד
שיהו שם שלשה הראשונים * שנאמר בגנו זה * זהו
שלקה בפניכם * ברח עד שלא נגמר דינו * ואחר כך
הקיף זקן התחתון פטור * ואם משנגמר דינו ברח *
ואחר כך הקיף זקן התחתון חיב * בן סורר ומורה
גדון על שם סופו * אמרה תורה ימות זכאי * ואל
ימות חיב * שמיתתן של רשעים הנאה להן והנאה
לעולם * ולצדיקים רע להן ורע לעולם * יין ושינה
לרשעים * הנאה להן והנאה לעולם * ולצדיקים רע
להן ורע לעולם * פזור לרשעים הנאה להן והנאה
לעולם * ולצדיקים רע להן ורע לעולם * כנוס

לרשעים

סנהדרין ח ט

לרשעים רע להן ורע לעולם ולצדיקים הנאה להן
והנאה לעולם שקט לרשעים רע להן ורע לעולם
ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם : י הבא
במחתרת גדון על ישם סופו היה בא במחתרת
ושבר את החבית אם יש לו דמים חיב אם אין לו
דמים פטור : ואלו הן שמצילין אותן בנפשם
הרודף אחר חברו להרגו ואחר הזכור ואחר
הנערה המאורסה אבל הרודף אחר בהמה
והמחלל את השבת והעובר עבודת אלילים אין
מצילין אותן בנפשם :

פרק ט ואלו הן הנשרפין הבא על אישה ובתה ובת
בהן שזנתה יש בכלל אישה ובתה בתו ובת
בתו ובת בנו ובת אשתו ובת בתה ובת בנה
חמותו ואם חמותו ואם חמיו ואלו הן הנהרגים
הרוצח ואנשי עיר הנדחת רוצח שהכה את רעהו
באבן או בכרזל וכבש עליו לתוך המים או לתוך
האור ואינו יכול לעלות משם ומת חיב דחפו
לתוך המים או לתוך האור ויכול לעלות משם ומת
פטור שסה בו את הכלב שסה בו את הנחש
פטור השיך בו את הנחש יהודה מחיב וחכמים
פוטריין המכה את חברו בין באבן או באגרוף
ואמרוהו למיתה והקל ממה שהיה ולאחר מכאן
הכביר ומת חיב רבי נחמיה אומר פטור שרגלים
לדבר : נתבון להרוג את הבהמה והרג את
האדם לנכרי והרג את ישראל לנפלים והרג בן

ט ויחסימי

קיבא

סנהדרין ט

מז

קיבא פטור נתבון להכותו על מתניו ולא היה
בה כדי להמית על מתניו והלכה לו על לבו והיה
בה כדי להמית על לבו ומת פטור נתבון להכותו
על לבו והיה בה כדי להמית על לבו והלכה לו
על מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו ומת
פטור נתבון להכות את הגדול ולא היה בה כדי
להמית הגדול והלכה לו על הקטן והיה בה כדי
להמית את הקטן ומת פטור נתבון להכות את
הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן והלכה לה
על הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת
פטור אבל נתבון להכותו על מתניו והיה בה כדי
להמית על מתניו והלכה לה על לבו ומת חיב
נתבון להכות את הגדול והיה בה כדי להמית את
הגדול והלכה לה על הקטן ומת חיב רבי שמעון
אומר אפילו נתבון להרוג את זה והרג את זה
פטור : רוצח שנתערב באחרים כלן פטורין רבי
יהודה אומר כונסין אותם לכיפה כל חיבי מיתות
שנתערבו זה בזה גדונין בקלה הנסקלין בנשרפין
ר' שמעון אומר גדונין בסקילה ששרפה חמורה
וחכמים אומרים גדונין בשרפה ששרפה חמורה
אמר להן רבי שמעון אלו לא היתה שרפה חמורה
לא נתנה לבת בהן שזנתה אמרו לו אלו לא היתה
סקילה חמורה לא נתנה למגדף ולעובר עבודת
אלילים הנהרגין בנחנקין רבי שמעון אומר בסיף
וחכ"א בחנק : מי שנתחיב בשתי מיתות בית דין

ט לפי דעת ר"י חסורי מחסרה

נרון

נדרון בחמורה * עבר עבירה שנתחייב שתי מיתות *
נדרון בחמורה * רבי יוסי אומר נדרון בזיקה הראשונה
שבאה עליו * מי שלקה ושנה * בית דין מכניסין
אותו לכפה * ומאכילין אותו שעורין * עד שברסו
מתבקעת * ההורג נפש שלא בעדים מכניסין אותו
לכפה * ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ * הגונב
את הקסוה * והמקלל בקוסם * והבועל ארמית *
קנאין פוגעין בו * כהן ששמש בטמאה * אין אחיו
הכהנים מביאין אותו לבית דין * אלא פרחי כהונה
מוציאין אותו חוץ לעזרה * ומפציעין את מוחו
בגזרין * זר ששמש במקדש * רבי עקיבא אומר
בחנק * וחכמים אומרים בידי שמים :

בפסוק בזיקה
במקור
במקור
במקור

מכל ענין
במקור

במקור
במקור

י"ג דפרק זכ מותר לפרק שלו הן כחכמיון *

פרק * כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא * שנאמר
ועמך כלם צדיקים וגומר * ואלו שאין להם
חלק לעולם הבא * האומר אין תחית המתים מן
התורה * ואין תורה מן השמים * ואפיקורוס * ר' עקיבא
אומר אף הקורא בספרים החיצונים * והלוחש על
המכה * ואומר כל המחלה אשר שמתתי במצרים לא
אשים עליך כי אני יהוה רופאך * אבא שאול אומר
אף ההוגה את יהוה באותיותיו * * שלשה מלכים
וארבעה הדיוטות * אין להן חלק לעולם הבא *
שלשה מלכים * ירבעם אחאב ומנשה * רבי יהודה
אומר מנשה יש לו חלק לעולם הבא * שנאמר
ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו * וישיבהו

ירושלם

ירושלם למלכותו * אמרו לו למלכותו השיבו * ולא
לחיי העולם הבא השיבו * ארבעה הדיוטות בלעם
ודואג ואחיתופל וגיתוי * דור המבול אין להם חלק
לעולם הבא * ואין עומדין בדין * שנאמר לא ידון
רוחי באדם לעולם * לא דין ולא רוח * דור הפלגה
אין להם חלק לעולם הבא * שנאמר ויפץ יהוה אותם
משם על פני כל הארץ * ויפץ יהוה אותם בעולם
הזה * ומשם הפיצם יהוה בעולם הבא * אנשי סדום
אין להם חלק לעולם הבא * שנאמר ואנשי סדום
רעים וחטאים ליהוה מאד * רעים בעולם הזה
וחטאים לעולם הבא * אבל עומדין בדין * ר' נחמיה
אומר אלנו ואלו אין עומדין בדין * שנאמר על כן לא
יקומו רשעים במשפט * וחטאים בעדת צדיקים * על
כן לא יקומו רשעים במשפט * זה דור המבול *
וחטאים בעדת צדיקים אלו הם אנשי סדום * אמרו
לו אינן עומדין בעדת צדיקים * אבל עומדין בעדת
רשעים * מרגלים אין להם חלק לעולם הבא *
שנאמר וימותו האנשים מוציא דבת הארץ רעה
במגפה לפני יהוה * וימותו בעולם הזה * במגפה
לעולם הבא * דור המדבר אין להם חלק לעולם
הבא * ואין עומדין בדין * שנאמר במדבר הזה יתמו
ושם ימותו * ר' עקיבא * רבי אליעזר אומר עליהם
הוא אומר אספו לי חסדי כורתי בריתי עלי זבח *
עדת קרח אינה עתירה לעלות * שנאמר ותבס
עליהם הארץ בעולם הזה * ויאברו מתוך הקהל

בעולם

בעולם הבא • דברי רבי עקיבא • רבי אליעזר אומר
עליהם הוא אומר יהוה ממית ומחיה מוריד שאול
ועל עשרת השבטים אינן עתידין לחזור • שנאמר
וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה • מה היום הולך
ואינו חוזר • אף הם הולכין ואינם חוזרים דברי רבי
עקיבא • רבי אליעזר אומר מה היום מאפיל ומאיר •
אף עשרת השבטים שאפר להן כך עתיד להאיר
להן • אנשי עיר הנדחת אין להם חלק לעולם הבא •
שנאמר יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את
יושבי עירם ואינן נהרגים עד שיהיו מדיחיה מאותה
העיר • ומאותו השבט • ועד שידח רבה • ועד
שידיחוהו אנשים • הדיחוהו נשים • או קטנים • או
שהרח מעוטה • או שהיו מדיחיה חוצה לה • הרי
אלו ביחידים • וצריכין שני עדים והתראה לכל
אחד ואחד • זה חמר ביחידים מבמרבים • שהיחידים
בסקידה • לפיכך ממונם פלט • והמרבים בסוף
לפיכך ממונם אכר • הכה תכה את יושבי העיר
וגומר • החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום •
הרי אלו מצילין אותה • שנאמר החרס אותה ואת
כל אשר בה וגומר • מכאן אמרו נכסי צדיקים
שבתוכה אוברין שבחוצה לה פליטין • ושל רשעים
בין שבתוכה • בין שבחוצה לה הרי אלו אוברין •
ואת כל שללה תקבוצ אל תוך רחובה • אם אין לה
רחוב • עושין לה רחוב • היתה רחובה חוצה לה •
כונסין אותה לתוכה • ושרפת באש את העיר ואת

כל שללה • (שללה) • ולא שלל שמים • מכאן אמרו
ההקדשות שבה יפרו • ותרומות ירקבו • מעשר שני
וכתבי הקדש יגנוזו • כליל ליהוה אלהיך • אמר רבי
שמעון אמר הקדוש ברוך הוא אם אתם עושין דין
בעיר הנדחת • מעלה אני עליכם כאלו אתם מעלים
עולה כליל לפני • והיתה תל עולם (לא תבנה עוד)
לא תעשה אפילו גנות ופרדסים • ד"ר יוסי הגלילי •
ר' עקיבא אומר לא תבנה עוד לכמות שהיתה אינה
נכנית • אבל נעשית היא גנות ופרדסים • ולא ידבק
בידה מאומה מן החרס • שכל זמן שהרשעים בעולם
חרון אף בעולם • נאכדו רשעים מן העולם • נסתלק
חרון אף מן העולם •

פרק י"א אלו הן הנחנקין • המכה אביו ואמו • וגונב
נפש מישראל • וזקן ממרא על פי בית דין •
ונביא השקר • והמתנבא בשם עבודת אלילים •
והבא על אשת איש • וזוממי בת כהן וכו' •
המכה אביו ואמו • אינו חייב עד שיעשה בהן
חבורה • זה חמר במקלל מבמכה • שהמקלל לאחר
מיתה חייב • והמכה לאחר מיתה פטור • הגונב נפש
מישראל אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו • ר' יהודה
אומר עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו • שנאמר
והתעמר בו ומכרו • הגונב את בנו • (רבי ישמעאל
בנו של) רבי יוחנן בן ברוקה מחייב • וחכמים פוטרין •
גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין • ר' יהודה מחייב •
וחכמים פוטרין • זקן ממרא על פי בית דין • שנאמר

כי יפלא ממך דבר למשפט וגומר • שלשה בתי
דינין היו שם • אחר יושב על פתח הר הבית • ואחר
יושב על פתח העזרה • ואחר יושב בלשכת הגזית •
באים לזה שעל פתח הר הבית • ואומר כך דרשתי
וכך דרשו חברי • כך למדתי וכך למדו חברי • אם
שמעו אומרים להם • ואם לאו • באין להם לאותן
שעל פתח העזרה • ואומר כך דרשתי וכך דרשו
חברי • כך למדתי וכך למדו חברי • אם שמעו
אומרים להם • ואם לאו ואלו באים לבית דין
הגדול שבלשכת הגזית • שממנו יוצאת תורה לכל
ישראל • שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר יהוה •
חזר לעירו ושנה ולמד • כדרך שהיה למוד פטור •
ואם הורה לעשות חיב • שנאמר והאיש אשר יעשה
בזרון • אינו חיב עד שיורה לעשות • תלמיד שהורה
לעשות פטור • נמצא חמרו קלו • נחמר בדברי
סופרים • מבדברי תורה • האומר אין תפלין • בדי
לעבור על דברי תורה פטור • חמש טושפות להוסיף
על דברי סופרים חיב • אין ממיתין ואתו לא בבית
דין שבעירו • ולא בבית דין שביבנה • אלא מעלין
אותו לבית דין הגדול שבירושלם • ומשמדין אותו
עד הרגל • וממיתין אותו ברגל • שנאמר וכל העם
ישמעו ויראו ולא יזרון עוד • דר' עקיבא רבי הודה
אומר אין מענין את דינו של זה • אלא ממיתין אותו
מיד • וכותבים ושולחין שלוחין בכל המקומות •
איש פלוני בן איש פלוני נתחייב מיתה בבית דין •

נביא

נביא השקר המתנבא מה שלא שמע • ומה שלא
נאמר לו מיתתו בידי אדם • אבל הכובש את
נבואתו • והמותר על דברי נביא • ונביא שעבר על
דברי עצמו • מיתתו בידי שמים • שנאמר אנכי
אדרוש מעמו • המתנבא בשם עבודת אלילים •
אפילו כון את

את הטהור •
שות הבעל
עליה הרי
ל הזוממין
בת כהן
אנו באיש
ולוצה • אין
תחתיו •
יש פלוני •
תחתיו •
יש פלוני •
והלא בין
אומדין
ל זו שאם
רשנה בעלה •
כל חברו אלק זוו •
על מנת לתנן לו מכאן ועד שלשים יום • והוא אומר

מכאן

fragment/insert found with book إدراج وجد(ت) مع كتاب

כי יפלא ממך דבר למשפט וגומר • שלשה בתי
דינין היו שם • אחר יושב על פתח הר הבית • ואחר
יושב על פתח העזרה • ואחר יושב בלשכת הגזית •
באים לזה שעל פתח הר הבית • ואומר כך דרשתי
וכך דרשו חברי • כך למדתי וכך למדו חברי • אם
שמעו אומרים • שעל פתח הר הבית • פ
חברי • אומרים • הגדול ש
ישראל • חזר לעיר
ואם הורה • בדרך • אי
לעשות פ • סופרים •
לעבור על • על דברי •
דין שבעיר • אותו לבית
עד הרגל • ישמעו וירא
אומר אין מע • מיר • וכותבים
איש פלוני בן איש פלוני נתחייב מיתה בבית דין :

נביא

נביא השקר המתנבא מה שלא שמע • ומה שלא
נאמר לו מיתתו בידי אדם • אבל הכובש את
נבואתו • והמותר על דברי נביא • ונביא שעבר על
דברי עצמו • מיתתו בידי שמים • שנאמר אנכי
אדרוש מעמו • המתנבא בשם עבודת אלילים •
ואומר כך אמרה עבודת אלילים • אפילו כון את
ההלכה לטמא את הטמא • ולטהר את הטהור •
הבא עליה הרי • שכל הזוממין
ממי ברת כהן • עיריין אנו באיש
בן חלוצה • אין
חלוצה תחתיו • באיש פלוני •
לה זה תחתיו • באיש פלוני •
גתה • והלא בין
בתה • אומדין
של זו שאם
ה ירשנה בעלה •
מעיריין אנו באיש פלוני שחייב לחברו אלה זוז •
על מנת לתנן לו מבאן ועד שלשים יום • והוא אומר

מכאן

fragment/insert found with book إدراج وجد(ت) مع كتاب قطعة شظية /

כי יפלא ממך דבר למשפט וגומר • שלשה בתי
דינין היו שם • אחר יושב על פתח הר הבית • ואחר
יושב על פתח העזרה • ואחר יושב בלשכת הגזית •
באים לזה שעל פתח הר הבית • ואומר כך דרשתי
וכך דרשו חברי • כך למדתי וכך למדו חברי • אם
שמעו אומרים •

שעל פתח הר הבית •
חברי •
אומרים •
הגדול •
ישראל •
חזר לעי •
ואם הור •
בזרון • א •
לעשות •
סופרים •
לעבור •
על דברי •
דין שבעי •
אותו לבי •
עד הרגל •
ישמעו ויר •
אומר אין מע •

ס נביא השקר המתנבא מה שלא שמע • ומה שלא
נאמר לו מיתתו בידי אדם • אבל הכובש את
נבואתו • והמותר על דברי נביא • ונביא שעבר על
דברי עצמו • מיתתו בידי שמים • שנאמר אנכי
אדרוש מעמו • המתנבא בשם עבודת אלילים •
ואומר כך אמרה עבודת אלילים • אפילו כון את
ההלכה לטמא את הטמא • ולטהר את הטהור •
הבא על אשת איש • כיון שנכנסה לרשות הבעל
לנשואין • אף על פי שלא נבעלה • הבא עליה הרי
זה כחנק • וזוממי בת כהן וכו' • שכל הזוממין
מקדימין לאותה מיתה • חוץ מזוממי בת כהן
ובועלה • סליק

מסכת מכות א

פרק א כיצד העדים נעשים זוממין מעידין אנו באיש
פלוגי • שהוא בן גרושה או בן חלוצה • אין
אומרים יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו •
אלא לוקה ארבעים • מעידין אנו באיש פלוגי •
שהוא חייב לגלות • אין אומרים יגלה זה תחתיו •
אלא לוקה ארבעים • מעידין אנו באיש פלוגי •
שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה • והלא בין
היום ובין למחר סופו לתן לה כתובתה • אומרים
כמה אדם רוצה לתן בכתובתה של זו שאם
נתאלמנה או נתגרשה • ואם מתה יירשנה בעלה •
מעידין אנו באיש פלוגי • שהוא חייב לחברו אלף זוז •
על מנת לתנן לו מכאן ועד שלשים יום • והוא אומר

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

מכאן ועד עשר שנים • אומדין כמה אדם רוצה לתן
 ויהיו בידו ארף זוז • בין נותנן מכאן ועד שלשים יום •
 בין נותנן מכאן ועד עשר שנים • מעידין אנו באיש
 פלוני • שחיב לחברו מאתים זוז • ונמצאו זוממין •
 לוקין ומשלמין שלא השם המביאן לירי מכות מביאן
 לירי תשלומין • ד"ר מאיר • וחכ"א כל המשלם אינו
 לוקה • מעידין אנו באיש פלוני • שהוא חיב מלקות
 ארבעים • ונמצאו זוממין • לוקין שמונים • משום לא
 תענה ברעך עד שקר • ומשום ועשיתם לו כאשר
 זמם • ד"ר מאיר • וחכ"א אין לוקין אלא ארבעים •
 משלשין במקוון • ואין משלשין במכות • כיצד •
 העידוהו שהוא חיב לחברו מאתים זוז • ונמצאו
 זוממין • משלשין ביניהם • אבל אם העידוהו שהוא
 חיב מלקות ארבעים • ונמצאו זוממין • כל אחד
 ואחד לוקה ארבעים • אין העדים נעשים זוממין עד
 שיזמו את עצמן • כיצד • אמרו מעידין אנו באיש
 פלוני שהרג את הנפש • אמרו להן היאך אתם
 מעידין שהרי נהרג זה • או ההורג היה עמנו אותו
 היום במקום פלוני • אין אלו זוממין • אבל אמרו להן
 היאך אתם מעידין שהרי הייתם עמנו אותו היום
 במקום פלוני • הרי אלו זוממין • ונהרגין על פיהם •
 באו אחרים והזימום • באו אחרים והזימום • אפילו
 מאה • כלם יהרגו • רבי יהודה אומר איסטסית היא
 זו ואינה נהרגת אלא בת הראשונה בלבד • אין
 העדים זוממין נהרגין עד שיגמר הדין • שהרי

הצדוקין

— ארף שזוכע כן קנוקע ככ —

הצדוקין אומרים עד שיהרג • שנאמר נפש בנפש •
 אמרו להם חכמים והלא כבר נאמר • ועשיתם לו
 כאשר זמם לעשות לאחיו • והרי אחיו קים • אם כן
 למה נאמר נפש בנפש • יכול משעה שקבלו עדותן
 יהרגו • תלמוד לומר נפש בנפש • הא אינן נהרגין
 עד שיגמר הדין • על פי שנים עדים • או שלשה
 עדים יומת המת • אם מתקימת העדות בשנים למה
 פרט הכתוב בשלשה אלא להקיש שלשה לשנים •
 מה שלשה מזמים את השנים • אף השנים יזמו את
 השלשה • ומנין אפילו מאה • תלמוד לומר עדים •
 רבי שמעון אומר מה שנים אינן נהרגין • עד שיהיו
 שניהם זוממין • אף שלשה אינן נהרגין • עד שיהיו
 שלשתן זוממין • ומנין אפילו מאה • תלמוד לומר
 עדים • רבי עקיבא אומר לא בא השלישי אלא
 להחמיר עליו • ולעשות דינו כיוצא באלו ואם כן
 ענין הכתוב לנטפל לעוברי עברה בעוברי עברה •
 עד אחת כמה וכמה שישלם שכר לנטפל לעושי
 מצוה בעושי מצוה • מה שנים נמצא אחד מהן
 קרוב או פסול עדותן בטלה • אף שלשה נמצא אחד
 מהן קרוב או פסול עדותן בטלה • מנין אפילו מאה
 תלמוד לומר עדים • א"ר יוסי במה דברים אמורים
 בדיני נפשות • אבל בדיני ממונות • תתקיים העדות
 בשאר • רבי אומר אחד דיני ממונות ואחד דיני
 נפשות • בזמן שהתרו בהן • אבל בזמן שלא התרו
 בהן • מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את

הנפש

א ככ"ט וכן חמירו •

— ארף שזוכע כן קנוקע ככ —

הנפש : ט היו שנים רואין אותו מחלון זה ושנים
רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו באמצע
בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו עדות
אחת ואם לאו הרי אלו שתי עדויות לפיכך אם
נמצאת אחת מהן זוממת הוא והן נהרגין והשניה
פטורה ר' יוסי אומר לעולם אינן נהרגין עד שיהיו
פי שני עדיו מתרין בו שנאמר על פי שנים עדים
דבר אחר על פי שנים עדים שלא תהא סנהדרין
שומעת מפני התרגמן : י מי שנגמר דינו וברה ובא
לפני אותו בית דין אין סותרים את דינו כל מקום
שיעמדו שנים ויאמרו מעידין אנו באיש פלוני
שנגמר דינו בבית דין של פלוני ופלוני ופלוני
עדיו הרי זה יהרג סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה
לארץ סנהדרין ההורגת אחר בשבוע נקראת
חבלנית רבי אלעזר בן עזריה אומר אחר לשבעים
שנה רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים אלו היינו
בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם רבן שמעון בן
גמליאל אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל :
פירק ב אלו הן הגורין ההורג נפש בשגגה היה
מעגל במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה
משלש בחבית ונפלה עליו והרגתו היה יורד
בסלם ונפל עליו והרגו הרי זה גולה אבל אם היה
מושך במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה דולה
בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו והרגתו היה
עולה בסלם ונפל עליו והרגו הרי זה אינו גולה זה

הכלל

א טיבת ס"ט

א טיבת ס"ט כויד כחכל סו כחלמל (ענין למי למי) - אהל

הכלל כל שבדרך ירדתו גולה ושלא בדרך
ירדתו אינו גולה נשמט הברזל מקתו והרג רבי
אומר אינו גולה והכ"א גולה מן העץ המתבקע
רבי אומר גולה והכ"א אינו גולה : ב הזורק אבן
לרשות הרבים והרג הרי זה גולה רבי אליעזר בן
יעקב אומר אם מכשיצאה האבן מידו הוציא הלז
את ראשו וקבלה הרי זה פטור זרק את האבן
לחצרו והרג אם יש רשות לנזק לכנס לשם גולה
ואם לאו אינו גולה שנאמר ואשר יבא את רעהו
ביער מה היער רשות לנזק ולמזיק לכנס לשם
יצא חצר בעל הבית שאין רשות לנזק ולמזיק לכנס
לשם אבא שאול אומר מה חטבת עצים רשות
(אף כל רשות) יצא האב המכה את בנו והרב
הרודה את תלמידו ושליח בית דין : ג האב גולה
על ידי הבן והבן גולה על ידי האב הכל גולים על
ידי ישראל וישראל גולין על ידיהן חוץ מעל ידי
גר תושב וגר תושב אינו גולה אלא על ידי גר
תושב הסומא אינו גולה דברי רבי יהודה ר' מאיר
אומר גולה השונא אינו גולה רבי יוסי בר יהודה
אומר השונא נהרג מפני שהוא כמועד רבי שמעון
אומר יש שונא גולה ויש שונא שאינו גולה (זה
הכלל) כל שהוא יכול לומר לדעת הרג אינו גולה
ושלא לדעת הרג הרי זה גולה להיכן גולין לערי
מקלט לשלש שבועות הירדן ולשלש שבארץ
בנען שנאמר את שלש הערים תתנו מעבר לירדן

א טיבת ס"ט כויד כחכל סו כחלמל (ענין למי למי) - אהל

ואת

א טיבת ס"ט כויד כחכל סו כחלמל (ענין למי למי) - אהל

ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען וגומר עד שלא
נבחרו שלש שבארץ ישראל לא היו שלש שב עבר
הירדן קולטות שנאמר שש ערי מקלט תהינה
עד שיהיו שלשתן קולטות כאחד ומכונות להן
דרכים מזו לזו שנאמר תבין לך הדרך ושלשת
וגומר ומוסרים לו שני תלמידי חכמים שמא יהרגנו
בדרך וידברו אליו רבי מאיר אומר (אף) הוא
מדבר על ידי עצמו שנאמר וזה דבר הרוצח רבי
יוסי בר יהודה אומר בתחלה אחר שנגג ואחד
מזיד מקדימין לערי מקלט ובית דין שולחין ומביאין
אותו משם מי שנתחייב מיתה בבית דין הרגוהו
שלא נתחייב מיתה פטרוהו מי שנתחייב גלות
מחזירין אותו למקומו שנאמר והשיבו אותו העדה
אל עיר מקלטו וגומר אחר משוח בשמן המשחה
ואחד המרבה בכגדים ואחד שעבר ממשיחתו
(מחזירין את הרוצח) רבי יהודה אומר אף משוח
מלחמה מחזיר את הרוצח לפיכך אמותיהן של
כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא
יתפללו על בניהם שימותו משנגמר דינו מת כהן
גדול הרי זה אינו גולה אם עד שלא נגמר דינו מת
כהן גדול ומנו אחר תחתיו ולאחר מכן נגמר דינו
חוזר במיתתו של שני נגמר דינו בלא כהן גדול
וההורג כהן גדול וכהן גדול שהרג אינו יוצא משם
לעולם ואינו יוצא לא לעדות מצוה ולא לעדות
מזון ולא לעדות נפשות ואפילו ישראל צריכים

לו ואפילו שר צבא ישראל כיוצא בן צרויה אינו
יוצא משם לעולם שנאמר אשר נס שמה שם תהא
דירתו שם תהא מיתתו ושם תהא קבורתו כשם
שהעיר קולטת כך תחומה קולט רוצח שיצא חוץ
לתחום ומצאו גואל הדם רבי יוסי הגלילי אומר
מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם רבי
עקיבא אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם (אין)
חיבין עליו אילן שהוא עומד בתוך התחום ונפז
נוטה חוץ לתחום או עומד חוץ לתחום ונפז נוטה
לתוך התחום הכל הולך אחר הנוף הרג באותה
העיר גולה משכונה לשכונה ובן לוי גולה מעיר
לעיר (כיוצא בו) רוצח שגלה לעיר מקלטו ורצו
אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו
אף על פי כן יקבל מהן שנאמר וזה דבר הרוצח
מעלים היו שכר ללוויים ד"ר יהודה ר' מאיר אומר
לא היו מעלים להן שכר וחוזר לשררה שהיה בה
ד"ר מאיר רבי יהודה אומר לא היה חוזר לשררה
שהיה בה :

פירק ואלו הן הלוקין הבא על אחותו ועל אחות
אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו
ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה
אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר
אלמנה וגרושה חיבין עליה משום שני שמות
גרושה וחלוצה אינו חיב עליה אלא משום אחד

בלבר : כ הטמא שאכל את הקדש • והבא אל
המקדש טמא • והאוכל חלב ודם • ונותר ופגול
וטמא • השוחט והמעלה בחוץ • והאוכל חמץ
בפסח • והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים •
והמפטם את השמן • והמפטם את הקטרת • והסך
בשמן המשחה • והאוכל נבלות וטרפות • שקצים
ורמשים • אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפרו • כמה יאכל
מן הטבל ויהא חיב • רבי שמעון אומר כל שהוא •
וחכ"א כזית • אמר להם רבי שמעון אין אתם מודים
לי באוכל נמלה כל שהוא • שהוא חיב • אמרו לו
מפני שהיא כבדיתה • אמר להם אף חטה אחת
כבדיתה : ג האוכל בכורים עד שלא קרא עליהן •
קדשי קדשים חוץ לקלעים • קדשים קלים ומעשר
שני חוץ לחומה • השובר את העצם בפסח הטהור •
הרי זה לוקה ארבעים • אבל המותר בטהור •
והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים : ד הנוטל אם על
הבנים • ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלה • וחכ"א
משלה ואינו לוקה • זה הכלל כל מצות לא תעשה •
שיש בה קום עשה • אין חיבין עליה : ה הקורח קרחה
בראשו • והמקיף פאת ראשו • והמשחית פאת זקנו •
והשורט שריטה אחת על המת • חיב • שרט שריטה
אחת על חמישה מתים • או חמש שריטות על מת
אחד • חיב על כל אחת ואחת • על הראש שתיים •
אחת מכאן ואחת מכאן • ועל הזקן שתיים מכאן

ושתיים מכאן • ואחת מלמטה • ר' אליעזר אומר אם
נטלו כלו כאחד • אינו חיב אלא אחת • ואינו חיב
עד שיטלנו בתער • רבי אליעזר אומר אפילו לקטו
במלקט או ברהיטני חיב : ו הכותב כתבת קעקע •
כתב ולא קעקע • קעקע ולא כתב אינו חיב עד
שיכתוב ויקעקע • בדיו ובכחול • ובכל דבר שהוא
רושם • ר' שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר •
אינו חיב עד שיכתוב שם את השם • שנאמר וכתבת
קעקע לא תתנו בכם אני יהוה : ז נזיר שהיה שותה
ביין כל היום • אינו חיב אלא אחת • אמרו לו אל
תשתה אל תשתה • והוא שותה • חיב על כל אחת
ואחת : ח היה מטמא למתים כל היום • אינו חיב אלא
אחת • אמרו לו אל תטמא אל תטמא • והוא מטמא
חיב על כל אחת ואחת • היה מגלח כל היום • אינו
חיב אלא אחת • אמרו לו אל תגלח אל תגלח • והוא
מגלח • חיב על כל אחת ואחת • היה לבוש בכלאים
כל היום • אינו חיב אלא אחת • אמרו לו אל תלבש
אל תלבש • והוא פושט ולובש • חיב על כל אחת
ואחת : ט יש חורש תלם אחר • וחיב עליו משום
שמונה לאוין • החורש בשור ובחמור • והם מקדשים •
בכלאים • בכרם • ובשביעית • ויום טוב • וכהן • ונזיר
בבית הטמאה • חנניה בן חכינאי אומר אף הלובש
כלאים • אמרו לו אינו השם • אמר להם אף לא
הנזיר הוא השם : י כמה מלקין אותו • ארבעים חסר
אחת • שנאמר במספר ארבעים • מנין שהוא סמוך

כל
למטה
לעשר

לארבעים • רבי יהודה אומר ארבעים שלימות הוא לוקה והיכן הוא לוקה את היתירה • בין כתפיו • אין אומדין אותו • אלא במכות הראויות להשתלש • אמדוהו לקבל ארבעים • לקה מקצת ואמרו אינו יכול לקבל ארבעים • פטור • אמדוהו לקבל שמונה עשרה • משלקה אמרו יכול הוא לקבל ארבעים • פטור • עבר עברה שיש בה שני לאוין • אמדוהו אמד אחד • לוקה ופטור • ואם לאו לוקה ומתרפא • והוזר ולוקה: • כיצד מלקין אותו כופת שתי ידיו על העמוד הילך והילך • וחזן הכנסת אוהו בכגדיו • אם נקרעו נקרעו • ואם נפרמו נפרמו • עד שהוא מגלה את לבו • ודאבן נתונה מאחריו • חזן הכנסת עומד עליה • ורצועה של עגל בידו • כפולה אחת לשתיים ושתיים לארבעה • ושתי רצועות עולות ויורדות בה: • ידה טפח • ורחבה טפח • וראשה מגעת על פי כרסו • ומכה אותו שליש מלפניו • ושתי ידות מלאחריו • ואינו מכה אותו לא עומד ולא יושב אלא מטה • שנאמר והפילו השופט • והמכה מכה בידו אחת • בכל כחו: • והקורא קורא אם לא תשמור לעשות וגומר • והפלא יהיה את מכותך ואת מכות וגומר • והוזר לתחלת המקרא • (ושמרתם את דברי הברית הזאת וגומר • וחזתם והוא רחום • כפר עון וגומר • והוזר לתחלת המקרא •) ואם מת תחת ידו פטור • הוסיף לו עוד רצועה אחת ומת • הרי זה גולה על ידו • נתקלקל בין ברעי בין במים פטור •

רבי

רבי יהודה אומר האיש ברעי והאשה במים: • כל חיבי בריתות שלקו • נפטרו ידי בריתתן • שנאמר ונקלה אחיך לעיניך • משלקה הרי הוא כאחיק • ר' חנניה בן גמליאל • וא"ר חנניה בן גמליאל מה אם העובר עברה אחת • נוטל נפשו עליה • העושה מצוה אחת • על אחת כמה וכמה שתנתן לו נפשו • ר' שמעון אומר ממקומו הוא למד • שנאמר וגברתו הנפשות העושות וגומר • ואומר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם • הא כל היושב ולא עבר עברה • נותנין לו שכר בעושה מצוה • רבי שמעון בר רבי אומר הרי הוא אומר רק חזק לבלתי אכול הדם • כי הדם הוא הנפש וגומר • ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו • הפורש ממנו מקבל שכר • גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן • ומחמדתן • הפורש מהן על אחת כמה וכמה • שזוכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות: • ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל • לפיכך הרבה להם תורה ומצות • שנאמר יהוה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: • סליק

מסכת שבועות

פרק א שבועות שתיים • שהן ארבע • ידיעות הטמאה שתיים • שהן ארבע • יציאות השבת שתיים • שהן ארבע • מראות נגעים שנים • שהן ארבעה • כל שיש בה ידיעה בתחלה • וידיעה בסוף • והעלם בנתיים •

הרי

ח כפי הדקדוק מ"ל לומר

הרי זה בעולה ויורד • יש בה ידיעה בתחלה • ואין
בה ידיעה בסוף • שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים
תולה • ער שידע לו ויביא בעולה ויורד • אין בה
ידיעה בתחלה • אבל יש בה ידיעה בסוף • שעיר
הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר • שנאמר מלבד
חטאת הכפורים • על מה שזה מכפר • זה מכפר •
מה הפנימי אינו מכפר • אלא על דבר שיש בה
ידיעה • אף החיצון אינו מכפר אלא על דבר שיש
בה ידיעה • ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא
בסוף • שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין
דברי רבי יהודה • רבי שמעון אומר שעירי הרגלים
מכפרין • אבל לא שעירי ראשי חדשים • ועל מה
שעירי ראשי חדשים מכפרין • על הטהור שאכל את
הטמא ר' מאיר אומר כל השעירים כפרתן שוה על
טמאת מקדש וקדשיו • היה ר' שמעון אומר שעירי
ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא •
ושל רגלים מכפרין על שאין בה ידיעה • לא בתחלה
ולא בסוף • ושל יום הכפורים מכפר על שאין בה
ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף • אמרו לו
מהו שיקרבו זה בזה • אמר להן יקרבו • אמרו לו
הואיל ואין כפרתם שוה • היאך קרבין זה בזה •
אמר להן כלן באין לכפר על טמאת מקדש וקדשיו •
רבי שמעון בן יהודה אומר משמו שעירי ראשי
חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא •
מוסיף עליהן של רגלים • שמכפרין על הטהור

שאכל

שאכל את הטמא • ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה
ולא בסוף • מוסיף עליהן של יום הכפורים • שהן
מכפרין על הטהור שאכל את הטמא • ועל שאין בה
ידיעה לא בתחלה ולא בסוף • ועל שאין בה ידיעה
בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף • אמרו לו (אומר
היה רבי) מהו שיקרבו זה בזה • אמר להן הן • אמרו
לו אם כן יהיו של יום הכפורים קרבים בראשי
חדשים • אבל היאך של ראשי חדשים קרבים ביום
הכפורים לכפר כפרה שאינה שלהן • אמר להן כלן
באין לכפר על טמאת מקדש וקדשיו • ועל זרון
טמאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויום
הכפורים מכפרין • ועל שאר עבדות שבתורה •
הקלות והחמורות הזדונות והשגגות • הודע ולא
הודע • עשה ולא תעשה • כריתות ומיתות בית דין •
שעיר המשתלח מכפר • : אחר ישראלים • ואחר
כהנים • ואחר כהן משוח • מה בין ישראלים לכהנים
ולכהן משוח • אלא שדם הפר מכפר על הכהנים על
טמאת מקדש וקדשיו רבי שמעון אומר כשם שדם
השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל • כך דם
הפר מכפר על הכהנים • כשם שודויו של שעיר
המשתלח מכפר על ישראל • כך ודויו של פר מכפר
על הכהנים :

פיקב ידיעות הטמאה שמים שהן ארבע • נטמא
וידע • ונעלמה ממנו הטמאה • וזכור את
הקדש • נעלם ממנו הקדש • וזכור את הטמאה •

נעלמו

א ספרים רש"י

נעלמו ממנו זה וזה * ואכל הקדש * ולא ידע
 ומשאכל ידע * הרי זה בעולה ויורד * נטמא וידע *
 ונעלמה ממנו טמאה * וזכור את המקדש * נעלם
 ממנו מקדש * וזכור את הטמאה * נעלם ממנו זה
 וזה * ונכנס למקדש ולא ידע * ומשיצא ידע * הרי זה
 בעולה ויורד * אחר הנכנס לעזרה * ואחר הנכנס
 לתוספת העזרה * שאין מוסיפין על העיר ועל
 העזרות * אלא במדך ונביא * ובאורים ותמים *
 ובסנהדרין של שבעים ואחד * ובשתי תורות *
 ובשיר * ובית דין מהלכין * ושתי תורות אחריהם *
 וכל ישראל אחריהם * הפנימית נאכלת * והחיצונה
 נשרפת * וכל שלא נעשה בכל אלו * הנכנס לשם
 אין חיבין עליה * נטמא בעזרה ונעלמה ממנו
 טמאה * וזכור את המקדש * נעלם ממנו מקדש *
 וזכור הטמאה * נעלם ממנו זה וזה * והשתחוה או
 ששהא בכרי השתחוואה * בא לו בארכה חיב
 בקצרה פטור * זו היא מצות עשה שבמקדש שאין
 חיבין עליה * ואיזו היא מצות עשה שבנדה *
 שחיבין עליה * היה משמש עם הטהורה * ואמרה לו
 נטמאתי ופירש מיד חיב * מפני שיציאתו הנאה לו
 כביאתו * רבי אליעזר אומר השרץ ונעלם ממנו *
 על העלם שרץ חיב * ואינו חיב על העלם מקדש *
 ר' עקיבא אומר ונעלם ממנו והוא טמא * על העלם
 טמאה חיב * ואינו חיב על העלם מקדש * רבי
 ישמעאל אומר ונעלם ונעלם שתי פעמים * לחיב על

מנחם
 מקדש
 עזרה
 טמאה
 אלו
 כתב

כד' נבד

העלם טמאה ועל העלם מקדש :

פרק ג שבועות שתיים שהן ארבע * שבועה שאוכל
 ושלא אוכל * שאכלתי ושלא אכלתי * שבועה
 שלא אוכל * ואכל כל שהוא * חיב * ד"ר עקיבא *
 אמרו לו לרבי עקיבא וכי היכן מצינו באוכל כל
 שהוא שהוא חיב * שזה חיב * אמר להן רבי עקיבא
 וכי היכן מצינו במדבר ומביא קרבן * שזה מדבר
 ומביא קרבן * שבועה שלא אוכל * ואכל ושטה
 אינו חיב אלא אחת * שבועה שלא אוכל ושלא
 אשתה * ואכל ושטה חיב שתיים * שבועה שלא
 אוכל * ואכל פת חטין * ופת שעורין * ופת כסמין *
 אינו חיב אלא אחת * שבועה שלא אוכל פת חטין *
 ופת שעורין * ופת כסמין * ואכל * חיב על כל אחת
 ואחת * שבועה שלא אשתה * ושטה משקין
 הרבה אינו חיב אלא אחת * שבועה שלא אשתה
 יין ושמן ודבש * ושטה * חיב על כל אחת ואחת *
 שבועה שלא אוכל * ואכל אוכלים שאינן ראויין
 לאכילה * ושטה משקין שאינן ראויין לשתיה פטור *
 שבועה שלא אוכל ואכל נבלות וטרפות * שקצים
 ורמשים חיב * רבי שמעון פוטר * אמר קונם אשתי
 נהנית לי אם אכלתי היום והוא אכל נבלות
 וטרפות שקצים ורמשים * הרי אשתו אסורה *
 אחד דברים של עצמו * ואחד דברים של אחרים *
 ואחד דברים שיש בהן ממש ואחד דברים שאין
 בהן ממש * כיצד אמר שבועה שאתן לאיש פלוני *
 ושל

ענין
 (ענין)

ושלא אתן • שנתתי ושללא נתתי • שאישן ושללא
אישן • שישנתי ושללא ישנתי • שאזרוק צרור לים
ושלא אזרוק • שזרקתי ושללא זרקתי • רבי ישמעאל
אומר אינו חייב • אלא על העתיד לבא • שנאמר
להרע או להטיב • אמר לו רבי עקיבא אם כן אין לי
אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה • דברים שאין
בהן הרעה והטבה מנין • אמר לו מרבוי הכתוב •
אמר לו אם רבה הכתוב לכך • רבה הכתוב לכך •
נשבע לבטל את המצוה ולא בטל • פטור • לקיים
(את המצוה) ולא קיים פטור • שהיה כדן שיהא חייב
כדברי ר' יהודה בן בתירא • א"ר יהודה בן בתירא
מה אם (שבועת) הרשות שאינו משבע עליה מהר
סיני • הרי הוא חייב עליה • (שבועות) מצוה שהוא
משבע עליה מהר סיני • אינו דין שיהא חייב עליה
אמרו לו לא • אם אמרת בשבועת הרשות • שבן
עשה בה לאו בהן תאמר בשבועת מצוה • שלא
עשה בה לאו בהן • שאם נשבע לבטל ולא בטל
פטור • : שבועה שלא אוכל כפר זו • שבועה שלא
אוכלנה • (שבועה שלא אוכלנה) ואכלה • אינו חייב
אלא אחת • זו היא שבועת בטוי שחייבין על זדונה
מכות • ועל שגגתה קרבן עולה ויורד • שבועת שוא
חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור • : איזו היא
שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם • אמר
על העמוד של אבן • שהוא של זהב • ועל האיש
שהוא אישה • ועל האישה שהיא איש • נשבע על

דבר שאי אפשר (אם) לא ראיתי נמל פורח באויר •
אם לא ראיתי נחש כקורת בית הכר • אמר לעדים
בואו והעידוני • שבועה שלא נעידך • נשבע לבטל
את המצוה • שלא לעשות סכה • ושללא לטול לולב •
ושלא להניח תפלין • זו היא שבועת שוא • שחייבין
על זדונה מכות • ועל שגגתה פטור • : שבועה
שאוכל כפר זו • שבועה שלא אוכלנה • הראשונה
שבועת בטוי • והשניה שבועת שוא • אכלה עבר
על שבועת שוא • לא אכלה עבר על שבועת בטוי •
• שבועת בטוי • נוהגת באנשים ובנשים (ברחוקים
ובקרובים) • בכשרין ובפסולין • בפני בית דין ושללא
בפני בית דין • מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות • ועל
שגגתה קרבן עולה ויורד • : שבועת שוא נוהגת
באנשים ובנשים • ברחוקים ובקרובים • בכשרים
ובפסולים • בפני בית דין • ושללא בפני בית דין ומפי
עצמו • וחייבין על זדונה מכות • ועל שגגתה פטור •
אחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב • כיצד
אמר לא אכלתי היום • ולא הנחתי תפלין היום •
משביעך אני ואמר אמן חייב •

פירק' שבועת העדות • נוהגת באנשים ולא בנשים •
ברחוקים ולא בקרובים • בכשרין ולא
בפסולין • ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד • בפני
בית דין ושללא בפני בית דין • מפי עצמו • ומפי
אחרים אין חייבין • עד שיכפרו בהן בבית דין דברי
רבי • וחכ"א בין מפי עצמו ובין מפי אחרים • אינן

מחלוקת

שבועה ג

י

חיבין עד שיכפרו בהן בבית דין : וחיבין על זרון
השבועה ועל שגגתה עם זרון העדות ואין חיבין
על שגגתה ומה הן חיבין על זרון השבועה קרבן
עולה ויורד : שבועת העדות כיצד : אמר לשנים
בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות
או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני
עליכם ואמרו אמן הרי אלו חיבין השביע עליהן
חמשה פעמים חוץ לבית דין וכאן לבית דין והודו
פטורין כפרו חיבין על כל אחת ואחת השביע
עליהן חמשה פעמים בפני בית דין וכפרו אין
חיבין אלא אחת אמר ר' שמעון מה טעם הואיל
ואין יכולין לחזור ולהודות : כפרו שניהם כאחד
שניהן חיבין בזה אחר זה הראשון חיב והשני
פטור כפר אחד והודה אחר הכופר חיב היו
שתי בתי עדים כפרה הראשונה ואחר כך כפרה
השניה שתיהן חיבות מפני שהעדות יכולה
להתקיים בשתייהן : משביע אני עליכם אם לא
תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון ותשומת
יד וגזל ואכרה שבועה שאין אנו יודעין לך עדות
אין חיבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין שיש
לך ביד פלוני פקדון ותשומת יד וגזל ואכרה חיבין
על כל אחת ואחת משביע אני עליכם אם לא
תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון חטין
ושעורין וכסמין שבועה שאין אנו יודעין לך עדות
אין חיבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין לך

לפי

לפי
שם ביד
שם

עדות שיש לך ביד פלוני חטין ושעורין וכסמין חיבין
על כל אחת ואחת : משביע אני עליכם אם לא
תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק
תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה ושאנס איש
פלוני את בתי ופתה את בתי ושהכני בני וישחבל
בי חברי ושהדליק את גדישי כיום הכפורים הרי
אלו חיבין : משביע אני עליכם אם לא תבואו
ותעידוני שאני כהן שאני לוי שאני בן גרושה
שאני בן חלוצה שאיש פלוני כהן שאיש פלוני
לוי שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה שאנס
איש פלוני את בתו ופתה את בתו וישחבל בי בני
וישחבל בי חברי ושהדליק גדישי בשבת הרי אלו
פטורין : משביע אני עליכם אם לא תבואו
ותעידוני שאמר איש פלוני לתן לי מאתים זוזי ולא
נתן לי הרי אלו פטורים שאין חיבין אלא על
תביעת ממון כפקדון : משביע אני עליכם
כשתדעו לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אלו
פטורים מפני שקדמה שבועה לעדות : עמד בבית
הכנסת ואמר משביע אני עליכם שאם אתם יודעין
לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אלו פטורין (עד
שיהיה מתכון להם) : אמר לשנים משביע אני
עליכם איש פלוני ופלוני שאם אתם יודעין לי עדות
שתבואו ותעידוני (שבועה שאין אנו יודעין לך
עדות) והם יודעין לו עדות עד מפי עד או שהיה
אחד מהן קרוב או פסול הרי אלו פטורין : שלח

בִּיד עֲבָדוּ • או שֶׁאָמַר לְהֵן הַנִּתְבַּע • מִשְׁבִּיעַ אֲנִי
עֲלֵיכֶם • שֶׁאִם אַתֶּם יוֹדְעִין לוֹ עֲדוּת • שֶׁתְּבוֹאוּ
וְתַעֲדוּהוּ • הֲרִי אֵלֹו פְּטוּרִים • עַד שִׁישְׁמְעוּ מִפִּי
הַתּוֹבֵעַ: • מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם • מִצְוָה אֲנִי עֲלֵיכֶם •
אוֹסְרֶכֶם אֲנִי • הֲרִי אֵלֹו חֵיבִין • בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ • הֲרִי
אֵלֹו פְּטוּרִין • בְּאֶלֶף דָּלָת • בְּיוֹד הֵי • בְּשָׁרֵי •
בְּצַבָּאוֹת • בְּחֲנוּן וְרַחוּם • בְּאֶרֶךְ אַפִּים • בְּרַב חֶסֶד •
וּבְכָל הַכְּנוּיִן • הֲרִי אֵלֹו חֵיבִין • הַמְּקַלֵּל בְּכֹלֵן חֵיב •
דָּר מֵאִיר • וְחַכְמִים פּוֹטְרִין • הַמְּקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ •
בְּכֹלֵן חֵיב דְּבָרֵי ר' מֵאִיר • וְחַכְמִים פּוֹטְרִין • הַמְּקַלֵּל
עַצְמוֹ וְחִבְרוֹ בְּכֹלֵן עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה • יִכְכֶּה יְהוָה
אֱלֹהִים • וְכֵן יִכְכֶּה אֱלֹהִים זֶו הִיא אֵלֶה הַכְּתוּבָה
בַּתּוֹרָה • אֵל יִכֶּךְ • וַיְבָרְכֶךָ וַיִּשִׁיב לֶךְ • רַבִּי מֵאִיר
מַחִיב • וְחַכְמִים פּוֹטְרִין:

פֶּדָה הַ שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן • נוֹהֶגֶת בְּאֲנָשִׁים וּבִנְשִׁים •
בְּרַחוּקִים וּבְקָרוֹבִים • בְּכַשְׂרִים וּבְכַפְסוּלִין • בְּפָנֵי
בֵּית דִּין וְשֶׁלֹא בְּפָנֵי בֵּית דִּין • מִפִּי עֲצֻמוֹ • וּמִפִּי
אַחֲרִים • אֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיכְפּוֹר (בו) בְּבֵית דִּין • דָּר
מֵאִיר • וְחַכְמֵי אֵין מִפִּי עֲצֻמוֹ בֵּין מִפִּי אַחֲרִים • בֵּין
שְׁכַפְּרָה בּוֹ חֵיב • וְחֵיב עַל זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה וְעַל שְׁגָגָתָהּ •
עַם זְדוֹן הַפְּקָדוֹן • וְאֵינוֹ חֵיב עַל שְׁגָגָתָהּ • וּמָה (הוּא)
חֵיב עַד זְדוֹנָה אִשָּׁם בְּכֶסֶף שְׁקָלִים • כִּי שְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן
כִּיצַד • אָמַר לוֹ תֵן לִי פְקָדוֹנִי שִׁישׁ לִי בִידֶךָ • שְׁבוּעָה
שֶׁאֵין לֶךְ בִּידֵי • או שֶׁאָמַר לוֹ אֵין לֶךְ בִּידֵי • מִשְׁבִּיעֶךָ
אֲנִי וְאָמַר אֲמֵן הֲרִי זֶה חֵיב • הַשְּׁבִיעַ עָלָיו חֲמִשָּׁה

א ר"ף גרוס בתרומות וי"ט כתב דברי"ט ל"ג מלכ"ס כלל וכן הוא בדפוס רש"י וכן • פעמים

פְּעָמִים • בֵּין בְּפָנֵי בֵּית דִּין וּבֵין שֶׁלֹא בְּפָנֵי בֵּית דִּין •
וְכַפְּר חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת • אִ"ר שֶׁמְעוֹן מַה טַעַם
מִפְּנֵי שִׁיכּוֹל לְחַזּוֹר וּלְהוֹדוֹת: • הֵיוּ חֲמִשָּׁה תּוֹבְעִין
אוֹתוֹ • אָמְרוּ לוֹ תֵן לָנוּ פְקָדוֹן שִׁישׁ לָנוּ בִידֶךָ • שְׁבוּעָה
שֶׁאֵין לָכֶם בִּידֵי • אֵינוֹ חֵיב אֵלֶּה אַחַת • שְׁבוּעָה שֶׁאֵין
לֶךְ בִּידֵי • וְלֹא לֶךְ • וְלֹא לֶךְ • חֵיב עַד כָּל אַחַת וְאַחַת •
ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַד שֶׁיאָמַר שְׁבוּעָה בְּאַחֲרוֹנָה • רַבִּי
שֶׁמְעוֹן אוֹמֵר עַד שֶׁיאָמַר שְׁבוּעָה לְכָל אַחַד וְאַחַד •
תֵּן לִי פְקָדוֹן וְתִשׁוּמַת יָד גָּזֵל וְאִכְרָה שִׁישׁ לִי בִידֶךָ •
שְׁבוּעָה שֶׁאֵין לֶךְ בִּידֵי • אֵינוֹ חֵיב אֵלֶּה אַחַת • שְׁבוּעָה
שֶׁאֵין לֶךְ בִּידֵי פְקָדוֹן וְתִשׁוּמַת יָד וְגִזּוֹל וְאִכְרָה • חֵיב
עַל כָּל אַחַת וְאַחַת • תֵּן לִי חֲטִיִן וְשְׁעוּרִין וְכַסְמִין שִׁישׁ
לִי בִידֶךָ • שְׁבוּעָה שֶׁאֵין לֶךְ בִּידֵי • אֵינוֹ חֵיב אֵלֶּה
אַחַת • שְׁבוּעָה שֶׁאֵין לֶךְ בִּידֵי חֲטִיִן וְשְׁעוּרִין וְכַסְמִין •
חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת • ר' מֵאִיר אוֹמֵר אִפִּילוֹ אָמַר
חֲטָה וְשְׁעוּרָה וְכַפְּמַת • חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת: •
ר' אֲנָסֶת וּפְתִיתָ אֵת בְּתִי • וְהוּא אוֹמֵר לֹא אֲנָסֶתִי •
וְלֹא פְתִיתִי • מִשְׁבִּיעֶךָ אֲנִי וְאָמַר אֲמֵן • חֵיב • רַבִּי
שֶׁמְעוֹן פּוֹטֵר • שֶׁאֵינוֹ מִשְׁלֵם קָנָס עַל פִּי עֲצֻמוֹ • אָמְרוּ
לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁלֵם קָנָס עַל פִּי עֲצֻמוֹ • מִשְׁלֵם
בְּשֶׁת וּפְגָם עַל פִּי עֲצֻמוֹ: • גְּנֻבָת אֵת שׁוּרֵי • וְהוּא
אוֹמֵר לֹא גְנֻבְתִי • מִשְׁבִּיעֶךָ אֲנִי וְאָמַר אֲמֵן • חֵיב •
גְּנֻבְתִי אֲבָל לֹא טְבַחְתִּי וְלֹא מְכַרְתִּי • מִשְׁבִּיעֶךָ אֲנִי
וְאָמַר אֲמֵן • פְּטוּר • הַמִּית שׁוּרֶךָ אֵת שׁוּרֵי • וְהוּא
אוֹמֵר לֹא הַמִּית • מִשְׁבִּיעֶךָ אֲנִי וְאָמַר אֲמֵן • חֵיב •

המית

המית שורך את עבדי • והוא אומר לא המית •
משביעך אני ואמר אמן • פטור • אמר לו חברו
חבלת בי • ועשית בי חבורה • והוא אומר לא
חבלתי • ולא עשיתי כד חבורה • משביעך אני ואמר
אמן • חיב • אמר לו עבדו • הפלת את שני • וסמית
את עיני • והוא אומר לא הפלתי ולא סמיתתי •
משביעך אני ואמר אמן • פטור • זה הכלל כל
המשלם על פי עצמו חיב • ושאינו משלם על פי
עצמו פטור :

שבועות הדינין • הטענה שתי כסף • וההודאה
בשוה פרוטה • ואם אין ההודאה ממין הטענה •
פטור • כיצד • שתי כסף יש לי בידך • אין לך בידי
אלא פרוטה • פטור • שתי כסף ופרוטה יש לי בידך •
אין לך בידי אלא פרוטה • חיב • מנה לי בידך • אין
לך בידי • פטור • מנה לי בידך • אין לך בידי אלא
חמשים דינר • חיב • מנה לאבא בידך • אין לך בידי
אלא חמשים דינר • פטור • מפני שהוא כמשיב
אברה : • מנה לי בידך • אמר לו בפני עדים הן •
למחר אמר לו תנהו לי • נתתיו לך • פטור • אין לך
בידי • חיב • מנה לי בידך • אמר לו הן • אל תתנהו
לי אלא בעדים • למחר אמר לו תנהו לי • נתתיו לך •
חיב • מפני שצריך לתנו לו בעדים : • לטרא זהב יש
לי בידך • אין לך בידי אלא לטרא כסף • פטור •
דינר זהב יש לי בידך • אין לך בידי אלא דינר כסף
וטריסין ופונדיון ופרוטה • חיב • שהכל מין מטבע

מطالیه
ارغاء شوری

צור
100

אחת • כור תבואה יש לי בידך • אין לך בידי אלא
לתך קטנית • פטור • כור פירות יש לי בידך • אין לך
בידי אלא לתך קטנית • חיב • שהקטנית בכלל
פירות • טענו חטין והודה לו בשעורים • פטור • ורבן
גמליאל מחיב • הטוען לחברו בכרי שמן • והודה לו
בקנקנים • אדמון אומר הואיל והודה לו מקצת ממין
הטענה ישבע • וחכ"א אין ההודאה ממין הטענה •
אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון • טענו
כלים וקרקעות • והודה בכלים • וכפר בקרקעות •
בקרקעות וכפר בכלים • פטור • הודה במקצת
הקרקעות • פטור • במקצת הכלים • חיב • שהנכסים
שאינן להן אחריות • זוקקין את הנכסים שיש להן
אחריות לשבע עליהן : • אין נשבעין על טענת חרש
שוטה וקטן • ואין משביעין את הקטן • אבל נשבעין
לקטן ולהקדש : • אלו דברים שאין נשבעין
עליהן • העבדים והשטרות והקרקעות
וההקדשות • אין בהן תשלומי כפל • ולא תשלומי
ארבעה וחמשה • שומר חנם אינו נשבע נושא שכר
אינו משלם • רבי שמעון אומר קדשים שחיב
באחריותן נשבעין עליהן ושאינו חיב באחריותן אין
נשבעין עליהן : • רבי מאיר אומר יש דברים שהן
בקרקע ואינן בקרקע • ואין חכמים מודים לו • כיצד
עשר גפנים טעונות מסרתי לך • והלה אומר אינן
אלא חמש • רבי מאיר מחיב שבועה • וחכ"א כל
המחבר לקרקע הרי הוא בקרקע • אין נשבעין אלא

1/2

דבר אומר

על דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין כיצד בית
מלא מסרת לך כים מלא מסרת לך והלה אומר
איני יודע אלא מה שהנחת אתה נוטל פטור זה
אומר עד הזין וזה אומר עד החלון חייב המלוה
את חברו על המשכון ואבד המשכון אמר לו סלע
הלויתך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי
אלא סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור
סלע הלויתך עליו ושקל היה שוה והלה אומר
לא כי אלא סלע הלויתני עליו ושלשה דינרים היה
שוה חייב סלע הלויתני עליו ושתיים היה שוה
והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתך עליו וסלע
היה שוה פטור סלע הלויתני עליו ושתיים היה
שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתך עליו
וחמשה דינרים היה שוה חייב ומי נשבע מי
שהפקדון אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את
הפקדון

פרק ב' כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין
ואלו נשבעין ונוטלין השכיר והנגזל
והנחבל ושכנגדו חשוד על השבועה וחנוני על
פנקסו השכיר כיצד אמר לו תן לי שכרי שיש לי
בדרך הוא אומר נתתי והלה אומר לא נטלתי
הרי זה נשבע ונוטל ר' יהודה אומר עד שתהא שם
מקצת הודאה כיצד אמר לו תן לי שכרי חמשים
דינר שיש לי בדרך והוא אומר התקבלת דינר זהב
הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו

למישכנו שלא ברשות הוא אומר כלי נטלת והוא
אומר לא נטלתי (הרי זה) נשבע ונוטל רבי יהודה
אומר עד שתהא שם מקצת הודאה כיצד אמר
לו שני כלים נטלת והוא אומר לא נטלתי אלא
אחד הנחבל כיצד היו מעידים אותו שנכנס תחת
ירושלם ויצא חבול ואמר לו חבלת בי והוא אומר
לא חבלתי הרי זה נשבע ונוטל רבי יהודה אומר
עד שתהא שם מקצת הודאה כיצד אמר לו חבלת
בי שתיים והלה אומר לא חבלתי כך אלא אחת
ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד אחת שבועת
העדות ואחת שבועת הפקדון ואפילו שבועת
שווא היה אחד מהן משחק בקביא ומלוה ברבית
ומפריח יונים וסוחר שביעית ושכנגדו נשבע
ונוטל היו שניהן חשודין חזרה שבועה למקומה
ד"ר יוסי ר' מאיר אומר יחלוקו החנוני על פנקסו
כיצד לא שיאמר לו כתוב על פנקסי שאתה חייב
לי מאתים זוז אלא אמר לו תן לבני סאתים חטין
תן לפועלי בסלע מעות הוא אומר נתתי והם
אומרים לא נטלנו הוא נשבע ונוטל והם נשבעין
ונוטלין אמר בן ננס כיצד אלו (ואלו) באין לידי
שבועת שווא אלא הוא נוטל שלא בשבועה והן
נוטלין שלא בשבועה אמר לחנוני תן לי כדינר
פירות ונתן לו אמר לו תן לי את הדינר אמר לו
נתתיו לך ונתתו באנפלי ישבע בעל הבית נתן

א מאיר ורבי יוסי ס"א עיני סת"ם ב הרי"ם העתיק לסופלים סלע ג ס"א מוסיף קידם מלא ואלו באין לידי
שבועת שווא

לזה אצל
אמר

נד
לענין
לענין

קודם
שני
כנתיב
שעך
לפי
אין ככני

ס
ס

לו את הדינר • אמר לו תן לי את הפירות • אמר לו
נתתים לך • והולכתן לתוך ביתך ישבע חנוני • רבי
יהודה אומר כל שהפירות בידו • ידו על העליונה •
אמר לשלחני • תן לי בדינר מעות • ונתן לו • אמר
לו • תן לי את הדינר • אמר לו נתתיו לך ונתתו
באנפלי ישבע בעל הבית • נתן לו את הדינר • אמר
לו תן לי את המעות • אמר לו נתתים לך והשלכתם
לתוך כיסך • ישבע שלחני • ר' יהודה אומר אין דרך
שלחני לתן איסר • עד שיטול דינרו • כשם שאמרו
הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה ועד
אחד מעידה שהיא פרועה • לא תפרע אלא
בשבועה • מנכסים משעבדים ומנכסי יתומים • לא
תפרע אלא בשבועה • והנפרעת שלא בפניו לא
תפרע אלא בשבועה • וכן היתומים לא יפרעו
אלא בשבועה • שבועה שלא פקדנו אבא • ושלא
אמר לנו אבא • ושלא מצינו בין שטרותיו של אבא •
ששטר זה פרוע • רבי יוחנן בן ברוקא אומר אפילו
נולד הבן לאחר מיתת האב • הרי זה נשבע ונוטל •
א"ר שמעון בן גמליאל אם יש עדים שאמר האב
בשעת מיתתו • שטר זה אינו פרוע • הוא נוטל שלא
בשבועה • ואלו נשבעין שלא בטענה • השותפין •
האריסין • והאפוטרופין • והאשה הנושאת ונותנת
בתוך הבית • ובן הבית • אמר לו מה אתה טוענני •
רצוני שתשבע לי ח"ב • חלקו השותפין והאריסין •

א כלכלה אלוהא דהרב המגיד אכל ק"ט פלוגי אהא דלית סקירה מרנריו כרמ"ס מדריש ארודים •

אינו יכול להשביעו • נתגלגלה לו שבועה ממקום
אחר • מגלגלין עליו את הכל • והשביעית משמטת
את השבועה •

פרק ח ארבעה שומרים הם • שומר חנם • והשואל •
נושא שכר • והשוכר • שומר חנם נשבע על
הכל • והשואל משלם את הכל • נושא שכר והשוכר
נשבעין על השכורה • ועל השבויה • ועל המתה •
ומשלמין את האכירה ואת הגניבה • אמר לשומר
חנם היכן שורי • אמר לו מת • והוא שנשבר או נשבה
או נגנב או נאבד • נשבר • והוא שמת או נשבה • או
נגנב • או נאבד • נשבה • והוא שמת או נשבר או
נגנב או נאבד • נגנב • והוא שמת או נשבר או נשבה
או נאבד • נאבד • והוא שמת או נשבר או נשבה או
נגנב • משביעך אני ואמר אמן • פטור • היכן שורי •
אמר לו איני יודע מה אתה סח • והוא שמת או נשבר
או נשבה או נגנב או נאבד • משביעך אני ואמר
אמן • פטור • היכן שורי • אמר לו נאבד משביעך אני
ואמר אמן • והעדים מעידין אותו שאכלו • משלם את
הקרן • הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם • היכן
שורי • אמר לו נגנב • משביעך אני ואמר אמן •
והעדים מעידין אותו שנגנבו • משלם תשלומי כפל •
הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם • אמר לאחד
בשוק היכן שורי שנגנבת • והוא אומר לא גנבתי
והעדים מעידין אותו שנגנבו • משלם תשלומי כפל •
טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה • ראה

א לטענתן ס"א • עדים

עג
100

עדים שמשמשין ובאין * אמר גנבתי אבל לא
טבחתי * ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן * אמר
לשואל * היכן שורי * אמר לו מת * והוא שנשבר או
נשבה או נגנב או נאבד * נשבר * והוא שמת או
נשבה או נגנב או נאבד * נשבה * והוא שמת או
נשבר או נגנב או נאבד * נגנב * והוא שמת או נשבר
או נשבה או נאבד * נאבד * והוא שמת * או נשבר
או נשבה או נגנב * משביעך אני ואמר אמן * פטור *
י היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח * והוא
שמת או נשבר או נשבה או נגנב או נאבד * משביעך
אני ואמר אמן * חייב * אמר לנושא שכר והשובר *
היכן שורי * אמר לו מת * והוא שנשבר או נשבה *
נשבר * והוא שמת או נשבה * נשבה * והוא שמת או
נשבר * נגנב * והוא שנאבד * נאבד והוא שנגנב *
משביעך אני ואמר אמן * פטור * מת או נשבר * או
נשבה * והוא שנגנב או נאבד * משביעך אני ואמר
אמן * חייב * נאבד או נגנב * והוא שמת * או נשבר או
נשבה * משביעך אני ואמר אמן * פטור * זה הכלל *
כל המשינה מחובה לחובה * ומפטור * לפטור *
ומפטור לחובה פטור * מחובה לפטור חייב * זה
הכלל כל הנשבע להקל על עצמו חייב * להחמיר
על עצמו פטור * סליק

מסכת עדויות א

פרק א שמאי אומר * כל הנשים דין שעתן * והלל

א ירושלמי ל"ג לזו הכלל קמא ותי"ט בתק דה"ק בעתיק לזו הכלל קמא ואפטר טקוה ל"ג זה הכלל בתראה *

א ערוך * יל עדות = עם עסקת קנינות כולל עק טקטור
הנשים עובים בנוגע להלכות אוננות עסקות בידים ע"כ
הנשים עקדו להם - שרונה * דליל * פרש * שרונה * שרונה

א ערוך * יל עדות = עם עסקת קנינות כולל עק טקטור
הנשים עובים בנוגע להלכות אוננות עסקות בידים ע"כ
הנשים עקדו להם - שרונה * דליל * פרש * שרונה * שרונה

אומר מפקידה לפקידה * אפילו לימים הרבה *
וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה * אלא מעת
לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה * ומפקידה
לפקידה ממעטת על יד מעת לעת * כל אשה שיש
לה וסת דיה שעתה * המשמשת בעדים הרי זו
כפקידה * וממעטת על יד מעת לעת * ועל יד
מפקידה לפקידה * שמאי אומר מקב לחלה * והלל
אומר מקבים * וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה *
אלא קב ומחצה חייבים בחלה * ומשהגדילו המדות
אמרו * חמשת רביעים חייבין * רבי יוסי אומר חמשה
פטורין * חמשה ועוד חייבין * הלל אומר מלא הין
מים שאובין פוסלין המקוה * אלא שאדם חייב לומר
בלשון רבו * ושמאי אומר תשעה קבין * וחכ"א לא
כדברי זה ולא כדברי זה * אלא עד שבאו שני
גרדיים משער האשפות שבירושלם * והעירו משום
שמעיה ואבטליון ששלשה לוגים מים שאובין
פוסלין את המקוה * וקימו חכמים את דבריהם *
ולמה מזכירין את דברי שמאי והלל לבטלה *
ללמד לדורות הבאים * שלא יהא אדם עומד על
דבריו * שהרי אבות העולם לא עמדו על דבריהם *
ולמה מזכירין דברי היחיד בין המרבין הואיל ואין
הלכה אלא כדברי המרבין * שאם יראה בית דין
את דברי היחיד ויסמוך עליו * שאין בית דין יכול
לבטל דברי בית דין חבירו * עד שיהיה גדול ממנו
בחכמה ובמנין * היה גדול ממנו בחכמה אבל לא

קב = מקוה
1, 384
אוננות
לוג = לוג
346

א מין בת"ק ס"א * כ יסמך ס"א *

במנין

במנין * במנין אבל לא בחכמה * אינו יכול לבטל
 דבריו * עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין * א"ר
 יהודה אם כן למה מזכירין דברי היחיד * בין המרבין
 לבטלה * שאם יאמר האדם כך אני מקבל * יאמר לו
 כדברי איש פלוני שמעת * ב"ש"א רבע עצמות מן
 העצמים * בין משנים בין משלשה * ובה"א רבע
 עצמות מן הגויה * מרוב הבנין או מרוב המנין *
 שמאי אומר אפילו מעצם אחד * ב"רשיני תרומה *
 ב"ש"א שורין ושפין בטהרה * ומאכילין בטמאה *
 ובה"א שורין בטהרה * ושפין ומאכילין בטמאה *
 (שמאי אומר יאכלו צדיק) רבי עקיבא אומר כל
 מעשיהם בטמאה * הפורט סלע ממעות מעשר
 שני * ב"ש"א בכל הסלע מעות * ובה"א בשקל כסף
 ובשקל מעות * רבי מאיר אומר אין מחללין כסף
 ופירות על הכסף וחכמים מתירין * הפורט סלע של
 מעשר שני בירושלם * ב"ש"א בכל הסלע מעות *
 ובה"א בשקל כסף ובשקל מעות * הדגים לפני
 חכמים אומרים בשלשה דיגרים כסף * וכדינר
 מעות * רבי עקיבא אומר בשלשה דיגרים כסף *
 וכרביעית (כסף) ברכיעית) מעות * ר' טרפון אומר
 ארבע אספרי כסף * שמאי אומר יניחנה בחנות
 ויאכל כנגדה * כסא של כלה שנטלו חפזיו * בית
 שמאי מטמאין * ובית הלל מטהרין * שמאי אומר
 אף מלבן של כסא טמא * כסא שקבעו בערבה *
 בית שמאי מטמאין * ובית הלל מטהרין * שמאי

אומר

x מלבן = צדק לביגד צרובטק גוזין על כסא וימסכן עליו

אומר * אף העשוי בה * יאלו דברים שחזרו בית
 הלל להורות כדברי בית שמאי * האשה שבאה
 ממדינת הים * ואמרה מת בעלי תנשא * מת בעלי
 תתיבם * דברי בית שמאי * ובה"א לא שמענו אלא
 בבאה מן הקציר בלבד * אמרו להם בית שמאי
 אחת הבאה מן הקציר * ואחת הבאה מן הזתים *
 ואחת הבאה ממדינת הים * לא דברו בקציר אלא
 בהווה * חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי *
 ב"ש"א תנשא ותטול כתובתה * ובה"א תנשא ולא
 תטול כתובתה * אמרו להם בית שמאי התרתם
 את הערוה החמורה * לא תתירו (את) הממון הקל *
 אמרו להם בית הלל מצינו שאין האחים נכנסין
 לנחלה (על פיה) * אמרו להם בית שמאי * והלא
 מספר כתובתה נלמוד * שהוא כותב לה * שאם
 תנשאי לאחר תטלי מה שכתוב לך * חזרו בית
 הלל (להורות) כדברי בית שמאי * י"מ שחציו עבד
 וחציו בן חורין * עובד את רבו יום אחד זאת עצמו
 יום אחד * דברי בית הלל * אמרו להם בית שמאי *
 תקנתם את רבו * ואת עצמו לא תקנתם * ל"א
 שפחה אינו יכול * בת חורין אינו יכול * לבטל והלא
 לא נברא העולם אלא לפריה ורביה * שנאמר
 לא תהו בראה לשבת יצרה * אלא מפני תקון
 העולם כופין את רבו * ועושה אותו בן חורין * וכותב
 שטר על חצי דמיו * וחזרו בית הלל (להורות) כדברי
 בית שמאי * י"ב כלי חרס מציל על הכל כדברי בית

הלל

אע"פ - אודן טעם מענטשן על גרו (גדלים וכו') קצת גלגלים
אע"פ אע"פ - אודן טעם מענטשן על גרו (גדלים וכו') קצת גלגלים

ערויות א ב

הלל * ובש"א אינו מציל אלא על האוכלין ועל
המשקין * ועל כלי חרס * אמרו להם בית הלל מפני
מה * אמרו להם בית שמאי מפני שהוא טמא על גב
עם הארץ ואין כלי טמא חוצץ * אמרו להם בית הלל
והלא טהרתם אוכלים ומשקין שבתוכו * אמרו להם
בית שמאי פשטהרנו אוכלין ומשקין שבתוכו
לעצמו טהרנו * אבל כשטהרת את הכלי טהרת לך
ולו * חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי *
פרק ב רבי חנינא סגן הכהנים העיד ארבעה דברים *
מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את
הבשר שנטמא בולד הטמאה עם הבשר שנטמא
באב הטמאה * אף על פי שמוסיפין טמאה על
טמאתו * הוסיף רבי עקיבא מימיהם של כהנים לא
נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום * בנר
שנטמא בטמא מת * אף על פי שמוסיפין טמאה על
טמאתו * אמר רבי חנינא סגן הכהנים * מימי לא
ראיתי עוד יוצא לבית השרפה * אמר רבי עקיבא
מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא
טריפה * שיאותו הכהנים בעזרו * וחכ"א (לא ראינו)
אינו ראייה * אלא יוצא לבית השרפה * אף הוא
העיד * על כפר קטן * שהיה בצד ירושלים * והיה בו
זקן אחד * והיה מלוה לכל בני הכפר * וכותב בכתב
ידו * ואחרים חותמין * ובא מעשה לפני חכמים
והתירו * לפי דרכך אתה למד * שהאשה כותבת
את גטה * והאיש כותב את שוברו * שאין קיום הגט

אלא

א וסמכותו ט"ס * לומר כ"ל ספי סקדוק

X אע"פ - אודן טעם מענטשן על גרו (גדלים וכו') קצת גלגלים

אע"פ - אודן טעם מענטשן על גרו (גדלים וכו') קצת גלגלים
אע"פ אע"פ - אודן טעם מענטשן על גרו (גדלים וכו') קצת גלגלים

ערויות ב

אלא בחותמיו * ועל מחט שנמצאת בבשר * שהסכין
והידים טהורות * והבשר טמא * ואם נמצאת בפרש
הכל טהור * * שלשה דברים אמר ר' ישמעאל לפני
חכמים בכרם ביבנה * על ביצה טרופה שהיא
נתונה על גבי ירק של תרומה * שהיא חבור * ואם
היתה במין פבע אינה חבור * ועל שבלת שבקציר *
וראשה מגעת לקמה * אם נקצרת עם הקמה * הרי
היא של בעל הבית * ואם לאו (הרי היא) של עניים *
ועל גנה קטנה שהיא מוקפת ערים * אם יש בה
כמלא בוצר וסלו מכאן * ומלא בוצר וסלו מכאן *
תזרע * ואם לאו לא תזרע * * שלשה דברים אמרו
לפני רבי ישמעאל ולא אמר בהם לא איסור ולא
התר * ופרשן רבי יהושע בן מתיא * המפיש מרסא
בשבת * אם לעשות לה פה חיב ואם להוציא ממנה
לחה פטור * ועל הצד נחש בשבת אם מתעסק שלא
ישכנו פטור * ואם לרפואה חיב * ועל לפסים
אירוניות שהם טהורות באהל המת * וטמאות
במשא הזב * רבי אלעזר בן צדוק אומר אף במשא
הזב טהורות * מפני שלא נגמרה מלאכתן * * שלשה
דברים אמר רבי ישמעאל ולא הודה לו ר' עקיבא *
השום והבסר והמלירות שרסקן מבעוד יום שרבי
ישמעאל אומר יגמור משתחשך * ורבי עקיבא אומר
לא יגמור * * שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא *
שנים משום ר' אליעזר * ואחד משום ר' יהושע * שנים
משום רבי אליעזר * יוצאה אשה בעיר של זהב *
ומפריחה

א טטור ומוקר וכן חנוני

ומפריחה

טעם
מעט
ומלבן

טעם
מעט
ומלבן

טעם
מעט
ומלבן

טעם
מעט
ומלבן

שכחה : כרם רבעי בש"א אין לו חמיש * ואין לו
ביעור * ובה"א יש לו (חמיש * ויש לו ביעור) * בש"א
יש לו פרט ויש לו עוללות * והענים פודים לעצמן *
ובה"א כלו לגת : חכית של זתים מגלגלים * בש"א
אינו צריך לנקב * ובה"א צריך לנקב * ומודים שאם
נקבה וסתמוה שמרים ישהיא טהורה * הסך בשמן
טהור ונטמא * ירד וטבל * בש"א אף על פי שהוא
מנטף טהור * ובה"א כדי סיכת אבר קטן * ואם היה
שמן טמא מתחלתו * בש"א כדי סיכת אבר קטן *
ובה"א משקה טופח * ר' יהודה אומר משום בית הלל
טופח ומטפח : האשה מתקדשת בדינר ובשואה
דינר כדברי ב"ש * ובה"א בפרוטה ובשואה פרוטה *
וכמה היא פרוטה * אחד משמונה באיסר האיטלקי *
בש"א פוטר הוא את אשתו בגט ישן * ובית הלל
אוסרין * איזהו גט ישן כל שנת יחד עמה אחר
שכתבולה * המגרש את אשתו ולנה עמו בפנדקי *
בש"א אינה צריכה ממנו גט שני * ובה"א צריכה
ממנו גט שני * אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואים *
אבל אם נתגרשה מן האירוסין * אינה צריכה ממנו
גט שני * מפני שאין לבו גס בה : בית שמאי מתירין
את הצרות לאחים * ובית הלל אוסרין * חלצו בית
שמאי פוסלין מן הכהנה * ובית הלל מכשירין *
נתיבמו בית שמאי מכשירין * ובית הלל פוסלין *
ואף על פי שאלו פוסלים ואלו מכשירין * לא נמנעו
בית שמאי מלשא נשים מבית הלל * ולא בית הלל

מלשא נשים מבית שמאי * וכל הטהרות והטמאות
שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין * לא נמנעו להיות
עושים טהרות אלו על גבי אלו : שלשה אחים
שנים מהם נשואים שתי אחיות * ואחד מפנה * מת
אחד מבעלי אחיות * ועשה בה מפנה מאמר * ואחר
כך מת אחיו השני בש"א אשתו עמו * והלה תצא
משום אחות אשה * ובה"א מוציא את אשתו בגט
וחליצה * ואת אשת אחיו בחליצה * זו היא שאמרו *
אוי לו על אשתו * ואוי לו על אשת אחיו : המדיר
את אשתו מתשמיש המטה * בש"א שתי שבתות
ובה"א שבת אחר * המפלת לאור שמונים ואחד *
בית שמאי פוטרין מן הקרבן * ובית הלל מחיבין *
סדין בציצית בית שמאי פוטרין * ובית הלל מחיבין *
כלכלת השבת בית שמאי פוטרין * ובית הלל
מחיבין : מי שנזר נזירות מרבה * והשלים נזירותו *
ואחר כך בא לארץ * בש"א נזיר שלשים יום * ובה"א
נזיר בתחלה * מי שהיו שתי כתי עדים מעידות
אותו * אלו מעידים שגדר שתיים * ואלו מעידים
שגדר חמש * בש"א נחלקה העדות ואין כאן נזירות
ובה"א יש בכלל חמש שתיים שיהיה נזיר שתיים :
אדם שהוא נתון תחת הפדק * בש"א אינו מביא
את הטמאה * ובה"א אדם חלול הוא * והצד העליון
מביא את הטמאה :

פרק ה רבי יהודה אומר ששה דברים מקולי בית
שמאי ומחמרי בית הלל * דם נבלה * בית

אזכר
לפי
כפי
כפי

כפי
כפי
כפי
כפי

א קטשויסק = קצת סענינו על גב - עים פוקים ושקבע יענטש

עדויה ה

שמאי מטהרין • ובית הלל מטמאין • ביצת הנבלה •
אם יש כיוצא בה נמכרת בשוק מתרת • ואם לאו
אסורה כדברי בית שמאי • ובית הלל אוסרין •
ומודים בכיצת טרפה שהיא אסורה • מפני שגדלה
באיסור • דם של נכרית ודם טהרה של מצורעת •
בית שמאי מטהרין • ובה"א כרוקה וכמימי רגליה •
אוכלין פירות שביעית בטובה ושלא בטובה כדברי
בית שמאי • ובה"א אין אוכלין (אלא) בטובה •
החמת בש"א צרורה עומדת • ובה"א אף על פי
שאינה צרורה: כ"ר יוסי אומר ששה דברים מקולי
בית שמאי ומחמרי בית הלל • העוף עולה עם
הגבינה על השלחן • ואינו נאכל כדברי בית שמאי •
ובה"א לא עולה ולא נאכל • תורמין זתים על שמן •
וענבים על יין • כדברי בית שמאי • ובה"א אין
תורמין • הזורע ארבע אמות שבכרם • בש"א קדש
שורה אחת • ובה"א קדש שתי שורות • המעיסה
בית שמאי פוטרין • ובית הלל מחיבין • מטבילין
בחרדלית כדברי בית שמאי • ובה"א אין מטבילין •
גר שנתגיר ערבי פסחים • בש"א טובל ואוכל את
פסחו לערב • ובה"א הפורש מן הערלה כפורש מן
הקבר: ר' רבי ישמעאל אומר שלשה דברים מקולי
בית שמאי ומחמרי בית הלל • קהלת אינו מטמא
את הידים כדברי בית שמאי • ובה"א מטמא את
הידיים • מי חטאת שעשו מצותן • בית שמאי מטהרין •
ובית הלל מטמאין • הקצח בית שמאי מטהרין ובית

זרם שים
הבה ערל
של די

א נכרדלית ט"א • ב סמטון ס"א

הלל

עדויה ה

ע

הלל מטמאין • וכן למעשרות: ר' רבי אליעזר אומר
שני דברים מקולי בית שמאי ומחמרי בית הלל • דם
יולדת שלא טבלה • בש"א כרוקה וכמימי רגליה •
ובה"א (מטמא) לח ויבש • ומודים ביולדת בזוב
שהוא מטמא לח ויבש: א ארבעה אחים • שנים
(מהם) נשואין שתי אחיות • מתו הנשואים את
האחיות • הרי אלו חולצות ולא מתבמות • ואם
קדמו וכנסו • יוציאו • רבי אליעזר אומר משום בית
שמאי יקימו • ובה"א יוציאו: עקביא בן מהללאל
העיד ארבעה דברים • אמרו לו עקביא • חזור בך
בארבעה דברים • שהיית אומר • ונעשך אב בית דין
לישראל • אמר להם מוטב לי להקרא שוטה כל
ימי • ולא לעשות שעה אחת רשע לפני המקום • שלא
יהיו אומרים בשביל שררה חזר בו • הוא היה מטמא
שער הפקודה • ודם הירוק • וחכמים מטהרין • הוא
היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון
ואחר כך שחטו • וחכמים אוסרין • הוא היה אומר
אין משקין לא את הגיורת • ולא את השפחה
המשחררת • וחכ"א משקין • אמרו לו מעשה
בכרכמית שפחה משחררת שהיתה בירושלם •
והשקורה שמעיה ואבטליון • אמר להם דוגמא
השקורה • ונדהו ומת בנידויו • וסקלו בית דין את
ארונו • א"ר יהודה חס ושלום שעקביא נתנדה שאין
העזרה ננעלת בפני כל אדם מישראל בחכמה
וביראת חטא כעקביא בן מהללאל • ואת מי נדו

א למחיות ס"א • ב יוסי ס"א • ג נעמו ס"א

אח

את אליעזר בן חנוך שפקפק בטהרת ידים וכשמת
שלחו בית דין והניחו אבן על ארונו * מלמד שכל
המתנדה * ומת בנדויו * סוקלין את ארונו * בשעת
מיתתו אמר לבנו בני חזור כך בארבעה דברים
שהייתי אומר * אמר לו ולמה לא חזרת בק * אמר לו
אני שמעתי מפי המרבים * והם שמעו מפי המרבין *
אני עמדתי בשמועתי * והם עמדו בשמועתן * אבל
אתה שמעת מפי היחיד ומפי המרבין * מוטב להניח
דברי היחיד ולאחוז בדברי המרבין * אמר לו אבא
פקוד עלי חבריך * אמר לו איני מפקיד * אמר לו
שמא עילה מצאת בי * אמר לו לאו * מעשיך
יקרבוך * ומעשיך ירחקוך :

פיקי רבי יהודה בן בכא העיד חמשה דברים
שממאנים את הקטנות * ושמשיאים את
האשה על פי עד אחד * ושנסקל תרנגול בירושלם *
על שהרג את הנפש * ועל היין בן ארבעים יום
שנתנסך על גבי המזבח * ועל תמיד של שחר שקרב
בארבע שעות * העיד רבי יהושע ורבי נחוניא בן
אלינחן איש כפר הבבלי * על אבר מן המת שהוא
טמא * שרבי אליעזר אומר לא אמרו אלא על אבר
מן החי אמרו לו והלא קל וחמר * ומה מן החי שהוא
טהור * אבר הפורש ממנו טמא * המת שהוא טמא
אינו דין שיהיה אבר הפורש ממנו טמא * אמר להם
לא אמרו אלא על אבר מן החי * דבר אחר מרבה
טמאת החיים מטמאת המתים * שהחי עושה משכב

ומושב מתחתיו לטמא אדם ולטמא בגדים * ועל
גביו מדה לטמא אוכלין ומשקין * מה שאין המת
מטמא * בזית בשר הפורש מאבר מן החי * רבי
אליעזר מטמא * ור' יהושע ורבי נחוניא מטהרים *
עצם בשעורה הפורש מאבר מן החי * רבי נחוניא
מטמא * ורבי אליעזר ורבי יהושע מטהרין * אמרו לו
לרבי אליעזר * מה ראית לטמא בזית בשר הפורש
מאבר מן החי * אמר להם מצינו אבר מן החי כמת
שלם * מה המת בזית בשר הפורש ממנו טמא * אף
אבר מן החי בזית בשר הפורש ממנו יהיה טמא *
אמרו לו לא (אם) טמאת בזית בשר הפורש מן
המת * שכן טמאת עצם בשעורה הפורש ממנו *
טמא בזית בשר הפורש מאבר מן החי * שכן
טהרת עצם בשעורה הפורש הימנו * אמרו לו לרבי
נחוניא * מה ראית לטמא עצם בשעורה הפורש
מאבר מן החי * אמר להם מצינו אבר מן החי כמת
שלם * מה המת עצם בשעורה הפורש ממנו טמא *
אף אבר מן החי עצם בשעורה * הפורש ממנו יהיה
טמא * אמרו לו לא (אם) טמאת עצם בשעורה *
הפורש מן המת שכן טמאת בזית בשר הפורש
ממנו * טמא עצם בשעורה הפורש מאבר מן החי
שכן טהרת בזית בשר הפורש ממנו * אמרו לו לרבי
אליעזר מה ראית לחלוק מדותיך * או טמא
בשניהם * או טהר בשניהם * אמר להם * מרבה
טמאת הבשר מטמאת העצמות * שהבשר נוהג

גמ' טמא
רמ' טמא

בנבלות ובשרצים • מה שאין כן בעצמות • דבר
אחר אבר שיש עליו בשר כראוי • מטמא במגע
ובמשא ובאהל • חסר הבשר טמא • חסר העצם
טהור • אמרו לו לרבי נחוניא מה ראית לחלוק
מדותיך • או טמא בשניהם • או טהור בשניהם • אמר
להם מרבה טמאת העצמות מטמאת הבשר •
שהבשר הפורשמן החי טהור • ואבר הפורש ממנו
והוא כבריתו טמא • דבר אחר כזית בשר מטמא
במגע ובמשא ובאהל • ורוב עצמות מטמאים במגע
ובמשא ובאהל • חסר הבשר טהור • חסר רוב
עצמות • אף על פי שטהור מטמא באהל • מטמא
במגע ובמשא • דבר אחר כל בשר המת שהוא
פחות מכזית טהור • רוב בנינו ורוב מנינו של מת •
אף על פי שאין בהם רבע טמאין • אמרו לו לרבי
יהושע מה ראית לטהר בשניהם • אמר להם לא •
אם אמרתם • במת שיש בו רוב ורבע ורקב • תאמרו
בחי שאין בו רוב ורבע ורקב •

פ"ק ה' העיר ר' יהושע ור' צדוק • על פדיון פטר חמור
שמת • שאין בו לכהן כלום • שר' אליעזר אומר
חיבין באחריותן כחמש סלעים של בן • וחכ"א אין
חיבים באחריותן • אלא כפדיון של מעשר שני •
העיר ר' צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור •
שמשנה ראשונה חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים
טהורים • לא פסלו צידן • העיר ר' צדוק על זוחלין
שרבו על הנוטפים שהם כשרים • מעשה היה

בבירת אפליא • וביא מעשה לפני חכמים
והכשירוהו • העיר רבי צדוק על זוחלין שקלחן
בעלה אגוז • שהן כשרים • מעשה היה באהליהובא
מעשה לפני לשכת הגזית והכשירוהו • העיר רבי
יהושע ורבי יקים איש הדר על קלל של חטאת
שנתנו על גבי השרץ שהוא טמא • שרבי אליעזר
מטהר • העיר ר' פפ"ס על מי שגזר שתי נזירות שאם
גלה את הראשונה יום שלשים • שמגלה השניה יום
שלשים • ואם גלה יום שלשים חסר אחת יצא • שיום
שלשים עולה לזמן המנין • העיר ר' יהושע ור' פפ"ס
על ולד של שלמים שיקרב שלמים • שרבי אליעזר
אומר שולד שלמים לא יקרב שלמים וחכ"א יקרב •
א"ר פפ"ס אני מעיד שהיתה לנו פרת זכחי שלמים
ואכלנוה בפסח ואכלנו ולדה שלמים בחג • הם
העידו על ארוכות של נחתומים שהן טמאות • שר'
אליעזר מטהר • הם העידו על תנור שחתכו חליות •
ונתן חול בין חליא לחליא שהוא טמא • שר' אליעזר
מטהר • הם העידו שמעברין את השנה בכל אדר •
שהיו אומרים עד הפורים • הן העידו שמעברין את
השנה על תנאי • ומעשה ברבן גמליאל שהלך
לטול רשות מהגמון בסוריא • ושהה לבא • ועברו
את השנה על תנאי לכשירצה רבן גמליאל •
(וכשבא אמר רוצה אני) ונמצאת השנה מעברת •
העיר מנחם בן סגנאי על מוסף היורה של שולקי
זיתים שהוא טמא ושל צבעים שהוא טהור • שהיו

1995 ע"ס
נב"ק (ע"ס)

כלי חרס

אומרים הלוח הדברים: העיד ר' נחניא בן גרנדא
על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט ועל
קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שהיא אוכלת
בתרומה ואם מתה בעלה יורשה ועל המריש
הגזול שבנאו בבירה שיתן את דמיו (מפני תקנת
השבים) ועל חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים
שהיא מכפרת מפני תקון המזבח:

פרק ח העיד רבי יהושע (בן בתירא) על דם נבלות
שהוא טהור העיד רבי שמעון בן בתירא על
אפר חטאת שנגע טמא במקצתו שטמא את כלו
הוסיף רבי עקיבא על הסלת ועל הקטרת והלכונה
והגחלים שנגע טבול יום במקצתם שפסל את
כלם: העיד ר' יהודה בן בבא ור' יהודה הכהן על
קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שהיא אוכלת
בתרומה כיון שנכנסה לחפה אף על פי שלא
נבעלה העיד ר' יוסי הכהן ור' זכריה בן הקצב על
תינוקת שהרהנה בא שקרון וריחקורה בני
משפחתה ועידיה מעידים אותה שלא נסתרה
ושלא נטמאה אמרו להם חכמים אם מאמינים
אתם שהרהנה האמינו שלא נסתרה ושלא
נטמאה ואם אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא
נטמאה אל תאמינו שהרהנה: העיד רבי יהושע
ורבי יהודה בן בתירא על אלמנת עיסה שהיא
כשרה לכהונה שהעיסה כשרה לטמא ולטהר
דרחק ולקרב אמר רבן שמעון בן גמליאל קבלנו

ערוותכם אבל מה נעשה שגזר רבן יוחנן בן זכאי
שלא להושיב בתי דינין על כך הכהנים שומעים
לכם לרחק אבל לא לקרב: העיד ר' יוסי בן יעזר
איש צרידה על איל קמצא דבן ועל משקה בית
מטבחיא (דאינון) דבין ודיקרב במיתא מסתאב
וקרו ליה יוסי שריא: העיד רבי עקיבא משום
נחמיה איש בית דלי שמשאיים האשה על פי עד
אחר העיד רבי יהושע על עצמות שנמצאו בדיר
העצים (שהם טמאים) אמרו חכמים מלקט עצם
עצם והכל טהור: אמר ר' אליעזר שמעתי כשהיו
בונים בהיכל עושים קלעים להיכל וקלעים לעזרות
אליה שבהיכל בונין מבחוץ ובעזרות בונים
מבפנים א"ר יהושע שמעתי שמקריבין אף על פי
שאין בית ואוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין
קלעים קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין
חומה שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה
לעתיד לבא: א"ר יהושע מקבל אני מרבן יוחנן בן
זכאי שישמע מרבו ורבו מרבו הלכה למשה מסיני
שאין אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב אלא
לרחק המקורבין בזרוע ולקרב המרוחקים בזרוע
משפחת בית צרפה היתה בעבר הירדן ורחקה בן
ציון בזרוע ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון
בזרוע כגון אלו אליהו בא לטמא לטהר לרחק
ולקרב ר' יהודה אומר לקרב אבל לא לרחק רבי
שמעון אומר להשוות המחלוקת וחכ"א לא לרחק

ט"ו חגבי
א מקו

לצפד

קורב
ביצדנה

לוע

שנקטעו
במקו

עדות ה עבודה זרה א

ולא לקרב * אלא לעשות שלום בעולם * שנאמר
הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא וגומר *
והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם: סליק

מסכת עבודה זרה

פרק א לפני אידיהן של עובדי אלילים * שלשה ימים
אסור לשאת ולתת עמהם * להשאיל ולשאול
מהן * להלוותן וללוות מהן * לפורען ולהפרע מהן *
רבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שהוא מיצר לו *
אמרו לו אף על פי שמיצר הוא עבשיו * שמח הוא
לאחר זמן: כ ר' ישמעאל אומר שלשה ימים לפניהם *
ושלשה ימים לאחריהם אסור * וחכ"א לפני אידיהן
אסור * לאחר אידיהן מתר: ג ואלו אידיהן של
עבודת אלילים * קלנדרא * וסטננורא * וקרטיסים *
ויום גנסיא של מלכים * ויום הלידה ויום המיתה *
ד ר מאיר * וחכ"א כל מיתה שיש בה שרפה יש בה
עבודת אלילים * שאין בה שרפה אין בה עבודת
אלילים * יום תגלחת זקנו ובלוריתו * יום שעלה בו
מן הים * ויום שיצא בו מבית האסורין * וגוי שעשה
משהתה לבנו * אינו אסור אלא אותו היום ואותו
האיש בלבד: ד עיר שיש בה עבודת אלילים * חוצה
לה מתר * היה חוצה לה עבודת אלילים * תוכה
מתר * מה לילך לשם * בזמן שהדרך מיוחדת לאותו
מקום אסור * ואם היה יכול להלך בה למקום אחר
מתר * עיר שיש בה עבודת אלילים * והיו בה חנויות
מעטרות ושאינן מעטרות * זה היה מעשה בבית

עבודה זרה א

שאן * ואמרו חכמים המעטרות אסורות * ושאינן
מעטרות מתרות: ה אלו דברים אסורים למכור
לעובדי אלילים * איצטרוכלין ובנות שוח
ופטוטרותיהם ולבונה ותרנגול הלבן * רבי יהודה
אומר מתר למכור לו תרנגול לבן בין התרנגולים *
ובזמן שהוא בפני עצמו * קוטע את אצבעו ומוכרו
לו * לפי שאין מקריבין חסר לעבודת אלילים * ושאר
כל הדברים * סתמן מתר * ופירושו אסור * ר מאיר
אומר אף דקל טב * וחצב * ונקליבם אסור למכור
לעובדי אלילים: ו מקום שנהגו למכור בהמה דקה
לעובדי אלילים מוכרין * מקום שנהגו שלא למכור
אין מוכרין * ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה
גסה * עגלים וסוסיים שלמים ושבורין * רבי יהודה
מתיר בשבורה * וכן בתירא מתיר בפוס: ז אין
מוכרין להם דובין ואריות וכל דבר שיש בו נזק
לרבים * אין בונין עמהם בסילקי * וגדרום ואיצטריא
ובימה * אבל בונים עמהם בימוסיאות ומרחצאות *
הגיעו לכיפה * שמעמידין בה עבודת אלילים אסור
לבנותה: ח ואין עושין תכשיטים לעבודת אלילים
קוטלאות ונזמים וטבעות * ר אליעזר אומר בשכר
מותר * אין מוכרין להם במחבר לקרקע * אבל
מוכר הוא משיקצין * רבי יהודה אומר מוכר הוא לו
על מנת לקוץ * אין משבירין להם בתים בארץ
ישראל ואין צריך לומר שדות * ובסוריא משבירין
להם בתים אבל לא שדות * ובחוצה לארץ מוכרין

למכור

מכור

פלו

על

מכור

עבורה זרה א ב

להם בתים ומשכירין שדות ד"ר מאיר רבי יוסי
אומר בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא
שדות ובסוריא מוכרין בתים ומשכירין שדות
ובחוצה לארץ מוכרין אלו ואלו ט אף במקום
שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני
שהוא מכנים לתוכו עבודת אלילים שנאמר ולא
תביא תועבה אל ביתך ובכל מקום לא ישכיר לו
את המרחץ מפני שהוא נקרא על שמו

פירק ב אין מעמידין בהמה בפנדקאות של עובדי
אלילים מפני שחשודין על הרביעה ולא
תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות
ולא יתיחד אדם עמהן מפני שחשודין על
שפיכות דמים בת ישראל לא תילד את העובדת
אלילים מפני שמילדת בן לעובדת אלילים אבל
נכרית מילדת בת ישראל לא תניק
בנה של עובדת אלילים אבל עובדת אלילים
מניקה בנה של בת ישראל ברשותה מתרפאין מהן
רפוי ממוץ אבל לא רפוי נפשות ואין מסתפרין מהן
בכל מקום ד"ר מאיר וחכ"א ברשות הרבים מתר
אבל לא בינו לבינו אלודברים של עובדי אלילים
אסורין ואסורן אסור הנאה היין והחומץ של עובדי
אלילים שהיה מתחלתו יין וחרס הדרני ועורות
דכובין רבן שמעון בן גמליאל אומר בזמן שהקדע
שלו עגול אסור משוך מתר בשר הנכנס לעבודת
אלילים מתר והיוצא אסור מפני שהוא זכחי

א טביו בקראק ירושלמי ב טנגלת ס"ג ג כוכני ס"ה מתים

א בקצוק = כיוצוק (קצוק) וכלקרוץ נמג עובדי קמללים

מתים ד"ר עקיבא ההולכין לתרפות אסור לשאת
ולתת עמהן והבאין מותרין נ נודות העובדי
אלילים וקנקניהן ויין של ישראל פנוס בהן אסורין
ואסורן אסור הנאה ד"ר מאיר וחכ"א אין אסורן
אסור הנאה התרצנים והוגין של עובדי אלילים
אסורין ואסורן אסור הנאה ד"ר מאיר וחכ"א לחין
אסורין יבשין מותרין המדים וגבינת בית אניקי
של עובדי אלילים אסורין (ואסורן) אסור הנאה
ד"ר מאיר וחכ"א אין אסורן אסור הנאה ד"ר אמר ר'
יהודה שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע בשהיו
מהלכין בדרך אמר לו מפני מה אסרו גבינת עובדי
אלילים אמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבה של
נבלה אמר לו והלא קיבת עודה חמורה מקיבת
נבלה ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה ולא
הודו לו אבל אמרו לא נהנין ולא מועלין חזר
ואמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי עבודת
אלילים אמר לו אם כן למה לא אסרוה בהנאה
השיאו לדבר אחר אמר לו ישמעאל אחי היאך
אתה קורא כי טובים הדיך מיין או כי טובים
הדיך אמר לו כי טובים הדיך אמר לו אין הדבר
כן שהרי חברו מלמד עליו לריח שמניך טובים
אלודברים של עובדי אלילים אסורין ואין אסורן
אסור הנאה חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו
והפת והשמן שלהן רבי ובית דינו התירו בשמן
(ושלקות) וכבשין שדרבן לתת לתוכן יין וחומץ

א טין ס"ה וכן חזירו ב משאו תוספות וטריה

וטרית טרופה * וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת
בו * והחילק * וקורט של חלתית * ומלח סלקונטית *
הרי אלו אסורים * ואין אסורן אסור הנאה * אלו
מותרין באכילה * חלב שחלבו גוי וישראל רואהו *
והדבש והדברניאות אף על פי שמנטפין אין בהם
משום הכשר משקה * וכבשין שאין דרכן לתת
לתוכן יין וחומץ * וטרית שאינה טרופה * וציר שיש
בה דגה * ועלה של חלתית * וזתים גלסקאות
המגלגלין * רבי יוסי אומר השלוחין אסורין החגבים
הבאים מן הסלולה אסורין * מן ההפתק מותרין *
וכן לתרומה :

פרק ג כל הצלמים של עובדי אלילים אסורים מפני
שהן נעבדין פעם אחת בשנה * דברי ר' מאיר *
וחכ"א אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל * או
צפור * או כדור * רבן שמעון בן גמליאל אומר כל
שיש בידו כל דבר * המוצא שכרי צלמים * הרי אלו
מותרים * מצא תבנית יד או תבנית רגל * הרי אלו
אסורים * מפני שביוצא בהן נעבד * המוצא כלים
ועליהם צורת חמה * צורת לבנה * צורת דרקון *
יוריקם לים המלח * רבי שמעון בן גמליאל אומר
שעל המכבדין אסורין * שעל המכבדין מותרין * רבי
יוסי אומר שוחק וזורה לרוח * או מטיל לים * אמרו
לו אף הוא נעשה זבל * שנאמר ולא ידבק בידך
מאומה מן החרם * וישאל פרוקלוס בן פלוספוס * את
רבן גמליאל בעכו * שהיה רוחץ במרחץ של

אפרודיטי * אמר לו כתוב בתורתכם ולא ידבק
בידך מאומה מן החרם * מפני מה אתה רוחץ
במרחץ של אפרודיטי * אמר לו אין משיבין
במרחץ * וכשיצא אמר לו אני לא באתי בגבולה *
היא באה בגבולי * אין אומרים נעשה מרחץ נוי
לאפרודיטי * אלא אומרים נעשה אפרודיטי נוי
למרחץ * דבר אחר אם נותנים לה ממון הרבה * אי
אתה נכנס לעבודת אלילים שלך ערום * ובעל קרי
ומשתין בפניה * וזו עומדת על פי הביב * וכל העם
משתניין לפניה * לא נאמר אלא אלהיהם * את
שנוהג בו משום אלוה אסור * את שאינו נוהג בו
משום אלוה מותר * הגוים העובדים את ההרים
ואת הגבעות * הן מותרים ומה שעליהם אסורים *
שנאמר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לה *
רבי יוסי הגלילי אומר אלהיהם על ההרים * ולא
ההרים אלהיהם * אלהיהם על הגבעות * ולא
הגבעות אלהיהם * ומפני מה אשרה אסורה * מפני
שיש בה תפיסת ידי אדם * וכל שיש בה תפיסת ידי
אדם אסור * אמר רבי עקיבא אני אוכין וארון
לפניך * כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה
נשאה ועץ רענן * דע שיש שם עבודת אלילים * מי
שהיה ביתו סמוך לבית עבודת אלילים ונפל * אסור
לבנותו * כיצד יעשה * פונס בתוך שלו (ארבע
אמות) ובונה * היה שלו ושל עבודת אלילים * נדון
מחצה על מחצה * אבניו עציו ועפרו מטמאין כשרץ

אבוה
באורח זנא

אבוע

נמז
נמז
נמז

שנאמר שקין תשקצנו רבי עקיבא אומר בנדה
שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה
מטמאה במשא אף עבודת אלילים מטמאה
במשא : שלשה בתים הן בית שבנהו מתחלה
לעבודת אלילים הרי זה אסור סידו וכירו
לעבודת אלילים וחדש נוטל מה שחדש הכנים
לתוכה עבודת אלילים והוציאה הרי זה מותר
שלש אבנים הן אבן שחצבה מתחלה לבימוס
הרי זו אסורה סידה וכירה לשם עבודת אלילים
וחדש נוטל מה שחדש העמיד עליה עבודת
אלילים וסלקה הרי זו מותרת שלש אשרות הן
אילן שנטעו מתחלה לשם עבודת אלילים הרי זה
אסור גרעו ופסלו לשם עבודת אלילים והחליף
נוטל מה שהחליף העמיד תחתיה עבודת אלילים
ובטלה הרי זה מותר איזו היא אשרה כל שיש
תחתיה עבודת אלילים רבי שמעון אומר כל
שעובדין אותה ומעשה בצידון באילן שהיו עובדין
אותו והיה תחתיו גל אמר להן רבי שמעון בדקו
את הגל הזה ובדקוהו ומצאו בו צורה אמר
להן הואיל ולצורה הן עובדין נתיר לכם את
האילן : לא ישב בצלה ואם ישב טהור ולא
יעבור תחתיה ואם עבר טמא היתה גוזלת את
הרבים ועבר תחתיה טהור וזרעין תחתיה ירקות
בימות הגשמים אבל לא בימות החמה והחזירין
לא בימות החמה ולא בימות הגשמים ר' יוסי אומר

לבושין
קטל עליה

אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנמיה
נושרת עליה והווה להן לזבל : נוטל ממנה עצים
אסורין בהנאה הפיק בהן את התנור אם חדש
יתין ואם ישן יוצן אפה בו את הפת אסורה
בהנאה נתערבה באחרות ואחרות באחרות כלן
אסורות בהנאה רבי אליעזר אומר (יולך הנאה)
לים המלח אמרו לו אין פדיון לעבודת אלילים
נטל הימנה כרכור אסור בהנאה ארג בו את
הבגד הבגד אסור בהנאה נתערב באחרים
(ואחרים באחרים) כלן אסורין בהנאה ר' אליעזר
אומר יולך הנאה לים המלח אמרו לו אין פדיון
לעבודת אלילים כיצד מבטלה קרסם וזרד נטל
ממנה מקל או שרביט אפילו עלה הרי זו בטלה
שפיה לצרכה אסורה שלא לצרכה מותרת :
פירק רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו
בצד מרקולים אסורות ושתיים מותרות
וחכ"א שנראות עמו אסורות ושאינן נראות עמו
מותרות : מצא בראשו מעות כסות או כלים
הרי אלו מותרין פרכילי ענבים ועטרות של
שבולים ויינות ושמן וסלתות וכל דבר שביוצא
בו קרב על גבי המזבח אסור : עבודת אלילים
שהיה לה גנה או מרחץ גהנין מהן שלא בטובה
ואין גהנין מהן בטובה היה שלה ושל אחרים
גהנין מהן בין בטובה ובין שלא בטובה : עבודת
אלילים של נכרי אסורה מיד ושל ישראל אינה

טל
נר/צ

יקק 99
צד

פ' א עליה
לח

מעל נמיה
לעיל

ס' א
mercur

פ' א עליה
כ"א עס
ט' א

אסורה עד שתעבד * נכרי מבטל עבודת אלילים
שלו ושל חברו (ישראל) * וישראל אין מבטל עבודת
אלילים של נכרי * המבטל עבודת אלילים בטל
משמשיה * בטל משמשיה * משמשיה מותרין * והיא
אסורה : * כיצד מבטלה * קטע ראש אונה * ראש
חטמה * ראש אצבעה * פחסה אף על פי שלא
חכרה * בטלה * רקק בפניה * השתיץ בפניה * גררה
וזרק בה את הצואה * הרי זו אינה בטלה * מכרה או
משכנה * רבי אומר בטל וחכ"א לא בטל : * עבודת
אלילים שהניחה עובדיה בשעת שלום * מותרת *
בשעת מלחמה אסורה * בימוסיאות של מלכים *
הרי אלו מותרין * מפני שמעמידן אותם * בשעה
שהמלכים עוברים : * שאלו את הזקנים ברומי אם
אין רצונו בעבודת אלילים למה אינו מבטלה * אמרו
להן אלו לדבר שאין צורך לעולם בו * היו עובדין
היה מבטלו * הרי הן עובדין לחמה וללבנה *
ולכוכבים ולמזלות * יאבד עורמו מפני השוטים *
אמרו להם אם כן יאבד דבר שאין צורך לעולם בו *
ויניח דבר שצורך העולם בו * אמרו להן אף אנו
מחזיקין ידי עובדיהן של אלו שאומרים תדעו שהן
אלוהות שהרי הן לא בטלו : * לוקחין גת בעוטה מן
הגוי * אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתפוח *
ואינו נעשה יין נסך עד שירד לבור * ירד לבור * מה
שבבור אסור * והשאר מתיר : * דורכין עם הגוי בגת *
אבל לא בוצרין עמו * ישראל שהוא עושה בטמאה *

טעם
בגמ' ע"כ

לא דורכין ולא בוצרין עמו * אבל מוליכין עמו
חביות לגת * ומביאין עמו מן הגת * נחתום שהוא
עושה בטמאה * לא לשין ולא עורכין עמו * אבל
מודיכין עמו פת לפלטר : * גוי שגמצא עומד בצד
הבור של יין * אם יש לו עליו מלוה אסור * אין לו
עליו מלוה מותר * נפל לבור ועדה ומדרו בקנה *
התיו את הצרעה בקנה * או שהיה מטפח על פי
חבית מרתחת * בכל אלו היה מעשה * ואמרו
ימכור * ורבי שמעון מתיר * נטל את החבית וזרקה
(בחמתו) לבור * זה היה מעשה (בבירת שאן)
והכשירו : * המטהר יינו של נכרי * ונותנו ברשותו
בבית הפתוח לרשות הרבים * בעיר שיש בה גוים
וישראל מותר * בעיר שכלה גוים אסור * עד שיושיב
שומר * ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר * אף
על פי שהוא יוצא ונכנס מותר * ר' שמעון בן אלעזר
אומר (כל) רשות גוים אחת היא : * המטהר יינו של
גוי * ונותנו ברשותו * והלה כותב לו התקבלתי ממה
מעות מותר * אבל אם ירצה ישראל להוציאו * ואינו
מניחו עד שיתן לו את מעותיו * זה היה מעשה בבית
שאן * ואסרו חכמים :

טעם נכרי
ישעיהו כ"ג

פירק ה השוכר את הפועל * לעשות עמו בין נסך *
שכרו אסור * שכרו לעשות עמו מלאכה
אחרת * אף על פי שאמר לו העבר לי חבית של יין
נסך ממקום למקום * שכרו מותר * השוכר את
החמור להביא עליה יין נסך * שכרה אסור * שכרה

לישב עליה אף על פי שהניח גוי לגינו עליה שכרה
מותר : כ יין נסך שנפל על גבי ענבים * ידיח והן
מותרות * ואם היו מבקעות אסורות * נפל על גבי
תאנים * או על גבי תמרים * ויש בהם בנותן טעם
אסור * מעשה בביתוס בן זונן שהביא גרוגרות
בספינה * ונשתברה חבית של יין נסך ונפל על גביהן
ושאל לחכמים והתירום זה הכלל כל שבהנאתו
בנותן טעם אסור * כל שאין בהנאתו בנותן טעם
מותר * כגון חמץ שנפל על גבי גריסין : ג גוי שהיה
מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום * אם היה
בחזקת המשתמר מותר * אם הודיעו שהוא מפליג *
כדי שישתום ויסתום ויגוב * רבן שמעון בן גמליאל
אומר כדי שיפתח ויגוף ותגוב : ד המניח יינו בקרון
או בספינה * והלך לו בקפנדריא * נכנס למדינה
ורחץ מותר * אם הודיעו שהוא מפליג * כדי שישתום
ויסתום ויגוב * רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי
שיפתח את החבית ויגוף ותגוב * המניח גוי בחנות *
אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר * ואם הודיעו
שהוא מפליג * כדי שישתום ויסתום ויגוב * רבן
שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח (את החבית)
ויגוף ותגוב : ה היה אוכל עמו על השלחן * והניח
דגין על השלחן * ולגין על הדולבקי והניחו יוצא * מה
שעל השלחן אסור * ומה שעל הדולבקי מותר * ואם
אמר לו הוי מוזג ושותה * אף מה שעל הדולבקי
אסור * חביות פתוחות אסורות * סתומות כדי

כאלו
יבנה
חכמי
כקדמ

שיפתח ויגוף ותגוב : ו בלשת גוים שנכנסה לעיר *
בשעת שלום חביות פתוחות אסורות * סתומות
מותרות * בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות * לפי
שאין פנאי לנסך : ז אומנין (של) ישראלים ששלח
להם גוי חביות של יין נסך בישברן * מותרים לומר
לו תן לנו את דמיה * ואם משנכנסה לרשותן אסור *
המוכר יינו לגוי * פסק עד שלא מדר * דמיו מותרין *
מדר עד שלא פסק דמיו אסורין * נטל את המשפך *
ומדר לתוך צלוחיתו של גוי * וחזר ומדר לתוך
צלוחיתו של ישראל * אם יש בו עכבת יין אסור *
המורה מכלי אל כלי * את שערה ממנו מותר *
ואת שערה לתוכו אסור : ח יין נסך אסור * ואוסר
בכל שהוא * יין ביין * ומים במים * בכל שהוא * יין
במים * ומים ביין * בנותן טעם * זה הכלל מין במינו
במשהו * ושלא במינו בנותן טעם : ט אלו אסורין
ואוסרין בכל שהן * יין נסך ועבודת אלילים ועורות
לבובין * ושור הנסקל * ועגלה ערופה * וצפורי
מצורע * ושער גזיר * ופטר חמור * ובשר בחלב *
ושעיה המשתלח וחולין שנשחטו בעזרה * הרי אלו
אסורין * ואוסרין בכל שהן : י יין נסך שנפל לבור *
כלו אסור בהנאה * רבן שמעון בן גמליאל אומר
ימכר כלו לגוים * חוץ מדמי יין נסך שבו : יא גת של
אבן שזפתה גוי * מנגבה והיא טהורה * ושל עין רבי
אומר ינגב * וחכ"א יקלוף את הזפת * ושל חרס * אף
על פי שקלף את הזפת הרי זו אסורה : יב הלוקח כלי

כאלו
יבנה
חכמי
כקדמ

תשמיש מן הגוי • את שדרכו להטביל יטביל •
להגעיל יגעיל • ללבן באור ילבן באור • השפור
והאסבלה מלבנן באור • והסבין שפה והיא
טהורה : סליק

מסכת אבות

פירק א משה קבל תורה מסיני • ומסרה ליהושע
ויהושע לזקנים • וזקנים לנביאים ונביאים
מסרוה לאנשי כנסת הגדולה • הם אמרו שלשה
דברים • הוו מתונים בדין • והעמידו תלמידים
הרבה ועשו סיג לתורה : כשמעון הצדיק היה משידי
כנסת הגדולה • הוא היה אומר על שלשה דברים
העולם עומד • על התורה • ועל העבודה • ועל
גמילות חסדים : ג אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון
הצדיק • הוא היה אומר • אל תהיו בעבדים •
המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס • אלא הוו
בעבדים המשמשין את הרב • על מנת שלא לקבל
פרס • ויהי מורא שמים עליכם : ד יוסי בן יועזר איש
צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלם קבלו מהם • יוסי
בן יועזר (איש צרידה) אומר • יהי ביתך בית ועד
לחכמים • והוי מתאבק בעפר רגליהם • והוי שותה
בצמא את דברייהם : ס יוסי בן יוחנן איש ירושלם
אומר • יהי ביתך פתוח לרוחה • ויהיו עניים בני
ביתך • ואל תרבה שיחה עם האשה • באשתו
אמרו • קל וחומר באשת חבירו • מכאן אמרו
חכמים • כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה •

א טלא טל מנק כ"א • ב יוסף ס"א • ג מנבו ס"א • ד כמא בכ"ף ירוש • ה המרכה ס"א • גורם

גורם רעה לעצמו • ובוטל מדברי תורה • וסופו יורש
גיהנם : ו יהושע בן פרחיא ונתאי הארכלי קבלו
מהם • יהושע בן פרחיה אומר • עשה לך רב וקנה
לך חבר • והוי דן את כל האדם לכף זכות : ו נתאי
הארכלי אומר • הרחק משכן רע • ואל תתחבר
לרשע • ואל תתיאש מן הפורענות : ס יהודה בן
טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם • יהודה בן טבאי
אומר • אל תעש עצמך בעורכי הדינין • וכשיהיו
בעלי דינים עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים •
וכשנפטרים מלפניך • יהיו בעיניך כזכאין •
לכשקבלו עליהן את הדין : ט שמעון בן שטח אומר •
הוי מרבה לחקור את העדים • והוי זהיר בדבריך •
שמא מתוכם ילמדו לשקר : י שמעיה ואבטליון
קבלו מהם • שמעיה אומר • אהוב את המלאכה •
ושנא את הרבנות • ואל תתודע לרשות : יא אבטליון
אומר • חכמים הזהרו בדבריכם • שמא תחובו חובת
גלות • ותגלו למקום מים הרעים • וישתו התלמידים
הבאים אחריכם וימותו • ונמצא שם שמים מתחלל :
יב הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר • הוי מתלמידיו
של אהרן • אוהב שלום ורודף שלום • אוהב את
הבריות • ומקרבן לתורה : יג הוא היה אומר • נגד
שמא • אבד שמיה • ודלא מוסיף • יסיף • ודלא יליף
קטלא חיב • ודישתמש בתנא חלף : יד הוא היה
אומר אם אין אני לי • מי לי • וכשאני לעצמי מה

א יורד לניבס ס"א • ב כחורכו כאל"ף ס"א • ג כמדויקו כ"א • ד ים גורסיס ותבולו הקו"ו כסכא וכני"מל
כמק"ה ב סמייה ס"א

אני ואם לא עכשיו אימתי: טו שמאי אומר עשה תורתך קבע אמור מעט ועשה הרבה והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות: טו רבן גמליאל אומר עשה לך רב והסתלק מן הספק ואל תרבה לעשר אומדות: י"י שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שת"קה ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה וכל המרבה דברים מביא חטא: י"י רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

פ"ק ב ר' אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה והסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה דעמה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין: טו רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים עמהם לשם שמים שזכות אבותם מסייעתם וצדקתם עומדת לעד:

א משקל כ"א ב היה היה אומר ס"א ג קיים ס"א ויש גורמים כנראה ד יש גורמים האמת חלם ס לעשה קפארת ס"א ו רבי שמעון כ"א ז העוסקים כ"א ח עיסוקן ס"א

ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם: ג הווי זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן נראין כאוהבין בשעת הנאתן ואין עומדין לו לאדם בשעת דוחקו: ד הוא היה אומר עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך הלל אומר אל תפרוש מן הצבור ואל תאמן בעצמך עד יום מותך ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה: ה הוא היה אומר אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולא הביישן למד ולא הקפדן מלמד ולא כל המרבה בסחורה מחכים ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש: ו אף הוא ראה גלגולת אחת שצפה על פני המים אמר לה (על) דאטפת אטפוך וסוף מטיפך יטופון: ז הוא היה אומר מרבה בשר מרבה רמה מרבה נכסים מרבה דאגה מרבה נשים מרבה כשפים מרבה שפחות מרבה זמה מרבה עבדים מרבה גזל מרבה תורה מרבה חיים מרבה ישיבה מרבה חכמה מרבה עצה מרבה תבונה מרבה צדקה מרבה שלום קנה שם טוב קנה לעצמו קנה לו דברי תורה קנה לו חיי העולם הבא: ח רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי הוא היה אומר

א כרטיך כנ"ת וכן תבנו ב שאפשר כ"א ג יש גורמים לספק חכמה מרבה ישיבה ד קובע ס"א

אם למדת תורה הרבה • אל תחזיק טובה לעצמך •
 כי לכך נוצרת • חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן
 בן זכאי ואלו הן • ר' אליעזר בן הורקנוס • ור' יהושע
 בן חנניה • ור' יוסי הכהן • ור' שמעון בן נתנאל • ור'
 אלעזר בן ערך • הוא היה מונה שבתן • רבי אליעזר
 (בן הורקנוס) בור סוד שאינו מאבד טפה • ר' יהושע
 בן חנניה אשרי יולדתו • רבי יוסי (הכהן) חסיד • רבי
 שמעון בן נתנאל ירא חטא • ורבי אלעזר בן ערך
 כמעין המתגבר • הוא היה אומר אם יהיו כל חכמי
 ישראל בכף מאזנים • ואליעזר בן הורקנוס בכף
 שניה • מכריע הוא את כלם • אבא שאול אומר
 משמו • אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים • ור'
 אליעזר בן הורקנוס אף עמהם • ור' אלעזר בן ערך
 בכף שניה מכריע הוא את כלם • אמר להם צאו
 וראו • איזוהי דרך ישרה שירבק בה האדם • רבי
 אליעזר אומר עין טובה • ר' יהושע אומר חבר טוב •
 ר' יוסי אומר שכן טוב • ר' שמעון אומר הרואה את
 הנורד • ר' אלעזר אומר לב טוב • אמר להם רואה
 אני את דברי ר' אלעזר בן ערך מדבריכם שבכלל
 דבריו דבריכם • אמר להם צאו וראו • איזוהי דרך
 רעה שיתרחק ממנה האדם • רבי אליעזר אומר עין
 רעה • ר' יהושע אומר חבר רע • רבי יוסי אומר שכן
 רע • ר' שמעון אומר הלוח ואינו משלם • אחר הלוח
 מן האדם כלוח מן המקום • שנאמר לוח רשע ולא

א עטיק כ"א • ב ים טלא גורם רבי ככולו • ג ורבי אליעזר ס"א • ד באו ס"א • ה טובה ס"א • ו סס ס"א • ז כאלו לוח ס"א •

ישלם

ישלם וצדיק חונן ונותן • רבי אלעזר אומר לב רע •
 אמר להם רואה אני את דברי רבי אלעזר בן ערך
 מדבריכם • שבכלל דבריו דבריכם • הם אמרו
 שלשה דברים • רבי אליעזר אומר יהי כבוד חברך
 חביב עליך כשליך • ואל תהי נוח לכעוס • ושוב יום
 אחר לפני מיתתך • והוי מתחמם כנגד אורן של
 חכמים • והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה • שנשיבתן
 נשיבת שועל • ועקיצתן עקיצת עקרב • ולחישתן
 לחישת שרף • ואף כל דבריהם כגחלי אש • רבי
 יהושע אומר עין הרע • ויצר הרע • ושנאת הבריות •
 מוציאין את האדם מן העולם • רבי יוסי אומר יהי
 ממון חברך • חביב עליך כשליך • והתקן עצמך
 ללמוד תורה • שאינה ירושה לך • וכל מעשיך יהיו
 לשם שמים • רבי שמעון אומר • הוי זהיר בקרית
 שמע ובתפלה • וכשאתה מתפלל אל תעשה
 תפלתך קבע • אלא רחמים ותחנונים לפני המקום
 ברוך הוא • שנאמר כי אתה אל חנון ורחום ארך
 אפים ורב חסד ונחם על הרעה • ואל תהי רשע בפני
 עצמך • ר' אלעזר אומר • הוי שקוד ללמוד תורה •
 (ודע מה שתשיב לאפיקורוס) ודע לפני מי אתה
 עמל • ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר
 פעולתך • רבי טרפון אומר • היום קצר והמלאכה
 מרבה • והפועלים עצלים • והשכר הרבה • ובעל
 הבית דוחק • הוי הוא היה אומר • לא עליך המלאכה

א תלמיד ס"א • ב טמא ס"א • ג ויש טלויס גורסיס טלויס פסוק • ד את באמיקורוס • ה ויו ס"א •

לגמור

לגמור • ולא אתה בן חורין לבטל (ממנה •) אם
למדת תורה הרבה • נותנים לך שכר הרבה • ונאמן
הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך • ודע
מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא :

פרק ג עקביא בן מהללאל אומר • הסתכל בשלשה
דברים ואין אתה בא לידי עברה • דע מאין
באת • ודאן אתה הולך • ולפני מי אתה עתיד לתן
דין וחשבון • מאין באת מטפה סרוחה • ולאן אתה
הולך • למקום עפר רמה ותולעה • ולפני מי אתה
עתיד לתן דין וחשבון • לפני מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא • רבי חנינא סגן הכהנים אומר •
הוי מתפלל בשלומה של מלכות • שאלמלא מוראה
איש את רעהו חיים בלעו • רבי חנינא בן תרדיון
אומר • שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה • הרי
זה מושב לצים • שנאמר ובמושב לצים לא ישב •
אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה • (כאלו)
שכינה שרויה ביניהם • שנאמר אז נדברו יראי יהוה
איש אל רעהו ויקשב יהוה וישמע ויכתב ספר זכרון
לפניו ליראי יהוה ולחושבי שמו • אין לי אלא שנים •
ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה • שהקדוש
ברוך הוא קובע לו שכר • שנאמר ישב בדר וידום
כי נטל עליו • רבי שמעון אומר • שלשה שאכלו על
שלחן אחד • ולא אמרו עליו דברי תורה • כאלו אכלו
מזבחי מתים • שנאמר כי כל שלחנות מלאו קיא

א לפטר ס"א • ב שמקן ס"א • ג חנניה ס"א • ד כלעני ס"א • ה וסוכה ס"א • ו שהסכינה עמו שנאמר וכו'
ויש גרסאות שמעלה עליו הכתוב כאלו קיים את התורה כולה שנאמר וכו' ות"ס כתב דרש"י גורם נכאן הפסוק
בכל המקום אשר אזכיר וכו' ציאה

צואה • בלי מקום • אבל שלשה שאכלו על שלחן
אחד • ואמרו עליו דברי תורה • כאלו אכלו משלחנו
של מקום ברוך הוא • שנאמר וידבר אלי זה השלחן
אשר לפני יהוה • רבי חנינא בן חכניאי אומר •
הנעור בלילה • והמהלך בדרך יחירי • והמפנה לבו
לבטלה • הרי זה מתחייב בנפשו • רבי נחוניא בן
הקנה אומר • כל המקבל עליו עול תורה מעבירין
ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ • (שנאמר חרות
על הלחות • אל תקרי חרות אלא חירות •) וכל
הפורק ממנו עול תורה • נותנין עליו עול מלכות
ועול דרך ארץ • ור' חלפתא איש כפר חנניה אומר •
עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה
ביניהם • שנאמר אלהים נצב בעדת אל • ומנין
אפילו חמישה • שנאמר ואגדתו על ארץ יסדה •
ומנין אפילו שלשה • שנאמר בקרב אלהים ישפוט •
ומנין אפילו שנים • שנאמר אז נדברו יראי יהוה איש
אל רעהו • ויקשב יהוה וישמע וגומר • ומנין שאפילו
אחד • שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי
אבא אליך וברכתיך • רבי אליעזר בן יהודה איש
ברתותא אומר • תן לו משלו שאתה ושלך שלו • וכן
בדוד הוא אומר • כי ממך הכל • ומידך נתנו לך • ר'
שמעון אומר המהלך בדרך ושונה • ומפסיק ממשנתו
ואומר מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה מעלה עליו
הכתוב כאלו מתחייב בנפשו • ר' הוסתאי בר ינאי

א חנניה ס"א • ב ומפנה ס"א • ג נזירין ס"א • ד סביו וסבוס נדון ס"א • ה יום נורסון בלא וי"ו כולם • ו יום
גרוסות לבסוף הרמות ככאן אלהים וכו' • ז יום נורסון ככאן הפסוק ישב בדר וכו' • ח יעקב ס"א •
משום

משום ר' מאיר אומר כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו שנאמר רק השמר לך ושמור גפשיך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך יכול אפילו תקפה עליו משנתו תלמוד לומר ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך • הא אינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבו • ר' חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקימת הוא היה אומר כל שמעשיו מרבין מחכמתו חכמתו מתקימת וכל שחכמתו מרבה ממעשיו אין חכמתו מתקימת • הוא היה אומר כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו רבי דוסא בן הרבינס אומר שינה של שחרית ויין של צהרים ושיחת ילדים וישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ מוציאין את האדם מן העולם • רבי אלעזר המודעי אומר המחלל את הקדשים והמכזה את המועדות והמלבין פני חברו ברבים והמפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום והמגלה פנים בתורה שלא כהדרכה אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא • רבי ישמעאל אומר הוי קל דראש ונוח לתשחרת והוי מקבל את כל האדם

א מעלין עליו כאלו וכו' ויש גרסאות הרי זה מתחייב כנפשו לכה • ב ו'ג וכל שאין יראה חטאו קודמת לחכמתו
אין חכמתו מתקימת • ג וכל שאין מעשיו מרבים מחכמתו אין חכמתו מתקימת • ד המועדים ס"ח • ה והמתקדים
ס"ח ויש גרסאות הנכלא הספר ראשונה ושניה והמגלה •
בשמחה

בשמחה • רבי עקיבא אומר שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה • מסרת סיג לתורה מעשרות סיג לעשר נדרים סיג לפרישות סיג לחכמה שתיקה • יי הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם • שנאמר כי בצלם אלהים עשה את האדם חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חבה יתירה נודעת להם • שנקראו בנים למקום • שנאמר בנים אתם ליי אלהיכם חביבין ישראל שנתן להם כלי חמדה • חבה יתירה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה • שבו נברא העולם • שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורת אלהיכם • והכל צפוי והרשות נתונה ובטוב העולם נדון והכל לפי רוב המעשה • הוא היה אומר הכל נתון בערבון ומצודה פרוסה על כל החיים • החנות פתוחה • והחנוני מקיף • והפנקס פתוח • והיד כותבת • וכל הרוצה ללוות יבא וילוה • והגבאים מחזירין תדיר • (בכל יום) ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו • ויש להם על מה שיסמוכו והדין דין אמת • והכל מתקן לסעודה • רבי אלעזר בן עזריה אומר • אם אין תורה אין דרך ארץ • אם אין דרך ארץ אין תורה • אם אין חכמה אין יראה • אם אין יראה אין חכמה • אם אין בינה אין דעת • אם אין דעת אין בינה • אם אין קמח אין תורה • אם אין תורה אין קמח • הוא היה

א לתורה ס"ח • ב כסון ערוך • ג אכל לא כ"א וכו' נדרים והכל לפי רוב המעשה אכל לא לפי רוב המעשה • ד קמור ס"ח • ה מדעתן וכן חכורו • ו והדין דין אמת • ז ויש גרסאות לכך אס אין יראה תחלה וכן נכתב
אחרת •
אומר

אומר כל שחכמתו מרבה ממעשיו למה הוא דומה
 לאילן שענפיו מרבין ושרשיו מועטין והרוח באה
 ועוקרתו והופכתו על פניו (שנאמר והיה כערער
 בערבה ולא יראה כי יבא טוב ושכן חררים
 במדבר ארץ מלחה ולא תשב) אבל כל שמעשיו
 מרבין מחכמתו למה הוא דומה לאילן שענפיו
 מועטין ושרשיו מרבין שאפילו כל הרוחות
 שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו
 שנאמר והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח
 שרשיו ולא יראה כי יבא חום והיה עלהו רענן
 ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי
 יי' ר' אלעזר (בן) חסמא אומר קנין ופתחי גדה הן
 הן גופי הלכות תקופות וגמטריאות פרפראות
 לחכמה :

פרק ד בן זומא אומר איזהו חכם הלומד מכל אדם
 שנאמר מכל מלמדי השכלתי (כי עדותיך
 שיחה לי) איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר
 טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר
 איזהו עשיר השמח בחלקו שנאמר יגיע כפיך כי
 תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב
 לך לעולם הבא איזהו מכבד המכבד את הבריות
 שנאמר כי מכבדי אכבד ובזי יקלו : בן עזאי
 אומר הוי רץ למצוה קלה (כבחמורה) וכורה מן
 העברה שמצוה גוררת מצוה ועברה גוררת
 עברה ששכר מצוה מצוה ושכר עברה עברה :

הוא וכל ס"א כ ואפילו ס"א ב מוזין ס"א

כב

הוא היה אומר אל תהי בז לכל אדם ואל תהי
 מפליג לכל דבר שאין לך אדם שאין לו שעה ואין
 לך דבר שאין לו מקום : ר' לויטס אישיבנה אומר
 מאד מאד הוי שפל רוח (בפני כל אדם) שתקות
 אנוש רמה : ר' יוחנן בן ברוקה אומר (כל) המחלל
 שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי אחד שוגג
 ואחד מזיד בחלול השם : ר' ישמעאל (בנו) אומר
 הלומד ער מנת ללמד מספיקין בידו ללמוד
 וללמד והלומד על מנת לעשות מספיקין בידו
 ללמוד וללמד (לשמור) ולעשות רבי צדוק אומר
 אל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קורדוס לחפור
 בהם וכך היה הלל אומר ודאשתמש בתנא חלה
 (הא למדת) כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן
 העולם : ר' יוסי אומר כל המכבד את התורה גופו
 מכבד על הבריות וכל המחלל את התורה גופו
 מחולל על הבריות : רבי ישמעאל בנו שר רבי יוסי
 אומר החושך עצמו מן הדין פורק ממנו איבה וגזל
 ושבועת שוא והגס לבו בהוראה שוטה רשע וגס
 רוח : הוא היה אומר אל תהי דן יחידי שאין דן
 יחידי אלא אחד ואל תאמר קבלו דעתי שהן
 רשאים ולא אתה : ר' יונתן אומר כל המקיים את
 התורה מעוני סופו לקימה מעשר וכל המבטל
 את התורה מעשר סופו לבטלה מעוני : רבי מאיר
 אומר הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה והוי שפל
 רוח בפני כל אדם אם בטלת מן התורה יש לך

א על חלול ס"א ב אין מספיקין ס"א ג לחפור ס"א ד ודיסקתס תי"ט ה סכל האוכל האוכל וי"ג האוכל
 כב T. IV. 22 כלאות ו פסק כרב בטלים

בטלים הרבה כנגדך • ואם עמלת בתורה • יש (לו) שבר הרבה לתן לך • י"ח ר' אליעזר (בן יעקב) אומר • העושה מצוה אחת • קונה לו פרקליט אחד • והעובר עברה אחת קונה לו קטיגור אחד • תשובה ומעשים טובים כתרנים בפני הפרענות • ר' יוחנן הסנדלר אומר • כל כנסיה שהיא לשם שמים סופה להתקים • ושאינה לשם שמים אין סופה להתקים • י"ג רבי אלעזר בן שמוע אומר • יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשליך • וכבוד חברך כמורא רבך • ומורא רבך כמורא שמים • י"ד רבי יהודה אומר • הוי זהיר בתלמוד • שישגגת התלמוד עולה זדון • ר' שמעון אומר שלשה כתרנים הם • כתר תורה • וכתר כהונה • וכתר מלכות • וכתר שם טוב עולה על גביהן • י"ה ר' נהוראי אומר • הוי גולה למקום תורה • ואל תאמר שהיא תבא אחריך שחברך יקימוה בידך • ואל בינתך אל תשען • י"ו רבי ינאי אומר • אין בדינו לא משלות הרשעים • ואף לא מיסורי הצדיקים • רבי מתיא בן חרש אומר • הוי מקדים בשלום כל אדם • והוי זנב לאריות • ואל תהי ראש לשועלים • י"ז ר' יעקב אומר העולם הזה רומה לפרוודור בפני העולם הבא • התקן עצמך בפרוודור • כדי שתכנס לטרקלין • י"ח הוי היה אומר • יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה • מכל חיי העולם הבא • ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא • מכל חיי העולם הזה •

א תורה ס"א • ב ככל חברך ס"א • ג ככל יש כאן ס"א • ד אומר עשה רצונו כרצונך וכו' וכבר באמרה ככל זו למעלה כפ' ב' • ד ושתהירך ס"א • ה ויש גרסות שנה' הולך את חמשים יחכס ורועה כסולס ירוע • ו לחיי ס"א • רבי

י"ח ר' שמעון בן אלעזר אומר • אל תרצה את חברך בשעת כעסו • ואל תנחמנו בשעה שמתו מטל לפניו • ואל תשאל לו בשעת גדרו • ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו • י"ט שמואל הקטן אומר • בנפול אויבך אל תשמח • ובכשלו אל יגל לבך • פן יראה יהוה ורע בעיניו והשיב מעליו אפו • כ אלישע בן אבויה אומר • הלומד (תורה) ילד למה הוא דומה • לדיו כתובה על ניר חדש • והלומד תורה זקן למה הוא דומה • לדיו כתובה על ניר מחוק • ר' יוסי בר יהודה איש כפר הבבלי אומר • הלומד מן הקטנים למה הוא דומה • לאוכל ענבים קהות • ושותה יין מגתו • והלומד מן הזקנים • למה הוא דומה • לאוכל ענבים בשולות • ושותה יין ישן • רבי אומר אל תסתכל בקנקן • אלא במה שיש בו • יש קנקן חדש מלא ישן • וישן שאפילו חדש אין בו • כא רבי אלעזר הקפר אומר • הקנאה • והתאוה • והכבוד • מוציאין את האדם מן העולם • כב הוא היה אומר • הילודים למות • והמתים להחיות • והחיים לדון • לידע להודיע ולהודע • שהוא אל • הוא היוצר • הוא הבורא • הוא המבין • הוא הדין • הוא העד • הוא הבעל דין • והוא עתיד לדון • ברוך הוא שאין לפניו • לא עולה • ולא שכחה • ולא משוא פנים • ולא מקח שחד • שהכל שלו • ודע שהכל לפי החשבון • ואל יבטיחך יצרך • שהשאל בית מנוס

א כשעת אכלו • ב ויש מוספים חרון אף לא כאמר אלה חרון אפו שמואלין לו על כל עונותיו • ג בילד ס"א • ד לזקן ס"א • ה כן ס"א • ו כח לידו ס"א • ז טים כשאל ס"א •

לך • שעל כרחק אתה נוצר • (ועל כרחק אתה נולד)
ועל כרחק אתה חי • ועל כרחק אתה מת • ועל כרחק
אתה עתיד לתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא :

פירק ה בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד
לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות •
אלא להפרע מן הרשעים • שמאברין את העולם •
שנברא בעשרה מאמרות • ולתן שכר טוב לצדיקים
שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות •
כ עשרה דורות מאדם ועד נח • להודיע כמה ארך
אפים לפניו • שכל הדורות היו מכעיסין (לפניו)
ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול • עשרה
דורות מנח ועד אברהם • להודיע כמה ארך אפים
לפניו • שכל הדורות היו מכעיסין (לפניו) ובאין עד
שבא אברהם אבינו וקבל (עליו) שכר כלם • עשרה
נסיונות נתנסה אברהם אבינו (עליו השלום) ועמד
בכלם להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו (עליו
השלום) • עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים
ועשרה על הים • (עשר מכות הביא הקדוש ברוך
הוא על המצריים במצרים • ועשר על הים) • עשרה
נסיונות נסו אבותינו ארת המקום (ברוך הוא)
במדבר • שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים ולא
שמעו בקולי • עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית
המקדש • לא הפילה אשה מריח בשר הקדש •
ולא הסריח בשר הקדש מעולם • ולא נראה זכוב

בבית המטבחים • ולא אירע קרי לכהן גדול ביום
הכפורים • ולא כבו הגשמים איש של עצי המערכה •
ולא נצחה הרוח את עמוד העשן • ולא נמצא פסול
בעמר ובשתי הלחם • ובלחם הפנים • עומדים
צפופים ומשתחווים רוחים • ולא הזיק נחש ועקרב
בירושלם מעולם • ולא אמר אדם לחברו צר לי
המקום שאלין בירושלם • עשרה דברים נבראו
בערב שבת בין השמשות • ואלו הן • פי הארץ • ופי
הבאר • ופי האתון • והקשת • והמן • והמטה •
והשמיר • והכתב • והמכתב • והלוחות • ויש אומרים
אף המזיקין • וקבורתו של משה ואילו של אברהם
אבינו • ויש אומרים אף הצבת בצבת עשויה •
שבעה דברים בגלם ושבעה בחכם • חכם אינו
מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה (ובמנין)
ואינו נכנס לתוך דברי חברו • ואינו נבהל להשיב •
שואל בענין ומשיב בהלכה • ואומר על ראשון
ראשון ועל אחרון אחרון • ועל מה שלא שמע אומר
לא שמעתי • ומודה על האמת • וחלופיהן בגלם •
שבעה מיני פורעניות באין לעולם על שבעה גופי
עבירות • מקצתן מעשרין ומקצתן שאינן מעשרין •
רעב של בצרת באה • מקצתן רעבים ומקצתן
שבעין • גמרו שלא לעשר רעב של מהומה ושל
בצרת באה • ושלא לטול את החלה • רעב של כליה
באה • דבר בא לעולם על מיתות האמורות בתורה

א כסאלין ס"א • ב ס"א • והמכתב מדרש שמואל אומר והמכתב כמ"ס סתא • ג ויש גורסין קחלם חלו סל וכתב
לקברו סל מסס • ד לפני ס"א • ויש מוספין סאל ומסיב סונע ומוסוף

שלא נמסרו לבית דין ועל פירות שביעית • חרב בא לעולם על ענוי הדין • ועל עוות הדין • ועל המורים בתורה שלא כהרבה: ^ט חיה רעה באה לעולם על שבועת שוא • ועל הלול השם • גלות בא לעולם על עובדי עבודת אלילים • ועל גלוי עריות • ועל שפיכות דמים • ועל שמיטת הארץ • בארבעה פרקים הדבר מתרבה ברכיעית ובשביעית ובמוצאי שביעית ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה • ברכיעית מפני מעשר עני שבשלישית • בשביעית מפני מעשר עני שבששית • ובמוצאי שביעית מפני פירות שביעית • ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה מפני גזל ומתנות עניים: ^י ארבע מדות באדם • האומר שלי שלי ושליך שליך • זו מדה בינונית • ויש אומרים זו מדה סדום • שלי שליך ושליך שלי עם הארץ • שלי שליך ושליך שליך • שליך חסיד • שלי שלי ושליך שלי רשע: ^{יא} ארבע מדות בדעות נוח לבעוס ונוח לרצות • יצא שכרו בהפסדו • קשה לבעוס וקשה לרצות • יצא הפסדו בשכרו • קשה לבעוס ונוח לרצות חסיד • נוח לבעוס וקשה לרצות רשע: ^{יב} ארבע מדות בתלמידים • מהר לשמוע ומהר לאבד • יצא שכרו בהפסדו • קשה לשמוע וקשה לאבד • יצא הפסדו בשכרו • מהר לשמוע וקשה לאבד חכם • קשה לשמוע ומהר לאבד זה חלק רע: ^{יג} ארבע מדות בנותני צדקה • הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים עינו רעה בשל אחרים • יתנו אחרים והוא לא יתן עינו רעה בשלו • יתן ויתנו

אחרים חסיד • לא יתן ולא יתנו אחרים רשע: ^{יד} ארבע מדות בהולכי לבית המדרש • הולך ואינו עושה • שכר הליכה בידו • עושה ואינו הולך • שכר מעשה בידו • הולך ועושה • חסיד • לא הולך ולא עושה רשע: ^{טו} ארבע מדות ביושבי לפני חכמים • ספוג • ומשפך • משמרת • ונפה • ספוג שהוא ספוג את הכל • משפך שמכניס בזו ומוציא בזו • משמרת שמוציאה את היין וקולטת את השמרים • נפה שמוציאה את הקמח • וקולטת את הסלת: ^{טז} כל אהבה שהיא תלויה בדבר • בטל דבר בטלה אהבה ושאינה תלויה בדבר • אינה בטלה לעולם • איזו היא אהבה התלויה בדבר • זו אהבת אמנון ותמר • ושאינה תלויה בדבר • זו אהבת דוד ויהונתן: ^{יז} כל מחלוקת שהיא לשם שמים • סופה להתקיים • ושאינה לשם שמים • אין סופה להתקיים • איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים • זו מחלוקת הלל ושמאי • ושאינה לשם שמים • זו מחלוקת קרח וכל עדתו: ^{יח} כל המזכה את הרבים • אין חטא בא על ידו • וכל המחטיא את הרבים • אין מספיקין בידו לעשות תשובה • משה זכה וזכה את הרבים • זכות הרבים תלוי בו • שנאמר צדקת יי עשה • ומשפטיו עם ישראל • ירבעם חטא • והחטיא את הרבים • חטא הרבים תלוי בו • שנאמר על חטאת ירבעם אשר חטא ואשר החטיא את ישראל: ^{יט} כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם

אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם
 הרשע * עין טובה * ורוח נמוכה * ונפש שפלה *
 מתלמידיו של אברהם אבינו * עין רעה * ורוח גבוהה *
 ונפש רחבה * מתלמידיו של בלעם הרשע * מה בין
 תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם
 הרשע * תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם
 הזה ונוחלין לעולם הבא * שנאמר להנחיל אוהבי
 יש ואוצרותיהם אמלא * אבל תלמידיו של בלעם
 הרשע יורשים גיהנם ויורדין לבאר שחת * שנאמר
 ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים
 ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך * יהודה בן
 תימא אומר הוי עז כנמר * וקל כנשר * ורץ כצבי
 וגבור כארי * רעשות רצון אביך שבשמים * הוא
 היה אומר עז פנים לגיהנם * ובשת פנים לגן עדן *
 יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו שתבנה עירך
 במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך * כה הוא היה
 אומר * בן חמש שנים למקרא * בן עשר שנים
 למשנה * בן שלש עשרה למצות * בן חמש עשרה
 לתלמוד * בן שמונה עשרה לחפה * בן עשרים
 לדרוף * בן שלשים לבח * בן ארבעים לבינה * בן
 חמשים לעצה * בן ששים לזקנה * בן שבעים רשיבה *
 בן שמונים לגבורה * בן תשעים לשוח * בן מאה
 כאלומת ועבר ובטל מן העולם * כג בן בג בג אומר *
 הפוך בה והפוך בה דכלא בה * ובה תהוי * וסיב

א וכל מי שיש בו שלש דברים הללו ס"א * ב שיבנה בית המקדש ס"ב * ג לנחמה ס"ג * ד לחכמה ס"ד *
 ה לנבירות מאתקו * ו יש מקדושים נוספים זאת להוה ס"ה חסר חומר * ז תבנה ס"ז

ובלח

ובלח בה * ומינה לא תזוע * שאין לך מדה טובה
 הימנה : כג בן הא הא אומר לפום צערא אנרא :

ברייא

ישנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם
 ובמישנתם :

רבי מאיר אומר * כל העוסק בתורה לשמה * זוכה
 לדברים הרבה * ולא עוד אלא שכל העולם
 כלו כדי הוא לו * נקרא רע * אהוב * אוהב את
 המקום * אוהב את הבריות * משמח את המקום *
 משמח את הבריות * מרבשותו ענוה ויראה *
 ומכשרתו להיות צדיק * וחסיד * וישר * ונאמן *
 ומרחקתו מן החטא * ומקרבתו לידי זכות * ונהנין
 ממנו עצה ותשיה בינה וגבורה שנאמר לי עצה
 ותושיה אני בינה לי גבורה : כ ונותנת לו מלכות
 וממשלה וחקור דין * ומגלין לו רזי תורה * ונעשה
 כמעין המתגבר * וכנהר שאינו פוסק * והוי צנוע
 וארך רוח ומוחל על עלבונו * ומגדלתו ומרוממתו
 עד כל המעשים (כדם) * אמר רבי יהושע בן לוי
 בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב (ומכרות)
 ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה * שכל
 מי שאינו עוסק בתורה (תדיר) נקרא גזוף * שנאמר
 נזם זהב באף חזירי אשה יפה וסרת טעם * ואומר
 והלוחות מעשה אלהים המה * והמכתב מכתב
 אלהים הוא חרות על הלוחות * אל תקרי חרות
 אלא חרות * שאין לך בן חורין (מדינה של גיהנם)

א שאינו פוסק וכסר שמקנהר וסולך וסול כ"א * ב וספל ס"א

אלא

אלא מי שעוסק בתלמוד תורה וכל מי שעוסק בתורה הרי זה מתעלה * שנאמר ומדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות: * הלומד מחברו פרק אחד * או הלכה אחת * או פסוק אחד * או דבור אחד * או אפילו אות אחת * צריך לנהוג בו כבוד * שבן מצינו בדוד מלך ישראל * שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד * וקראו רבו אדופו ומידעו * שנאמר ואתה אנוש בערבי אלופי ומידעי והלא דברים קל וחמר * ומה דוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד * קראו רבו אלופו ומידעו * הלומד מחברו פרק אחד * או הלכה אחת * או פסוק אחד * (או דבור אחד) או אפילו אות אחת * על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד * ואין כבוד אלא תורה * שנאמר כבוד חכמים ינחלו ותמימים ינחלו טוב * ואין טוב אלא תורה * שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו: * כך היא דרכה של תורה * פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה * ועל הארץ תישן * וחי צער תחיה ובתורה אתה עמל * ואם אתה עושה כן (אשריך וטוב לך) * אשריך בעולם הזה * וטוב לך לעולם הבא * אל תבקש גדולה לעצמך * ואל תחמוד כבוד יותר מלמודך * עשה * ואל תתאוה לשלחנם של מלכים * ששלחנך גדול משלחנם * וכדרך גדול מבתרם * ונאמן הוא בעל מראכתך * שישלם לך שכר פעולתך: * וגדולה תורה יותר מן הבהונה ומן המלכות שהמלכות

א בקורב ס"א * ב ועטמו ס"א * ג עטמו ס"א * ד לחכמים ס"א

(היא) בשלשים מעלות * והכהונה בעשרים וארבעה * והתורה (נקנית) בארבעים ושמונה דברים ואלו הן בתלמוד * בשמיעת האזן * בעריכת שפתיים * בכנינת הלב * בשכלות הלב * באימה * ביראה * בענוה * בשמחה * בשמוש חכמים * בדקדוק חברים * ובפלפול התלמידים * ביישוב * במקרא * במשנה * במעוט סחורה * במעוט שינה * במיעוט שיחה * במעוט תענוג * במעוט שחוק * במעוט דרך ארץ * בארך אפים * ובלב טוב * באמונת חכמים * ובקבלת היסורין: * המכיר את מקומו * והשמח בחלקו * והעושה סיג לדבריו * ואינו מחזיק טובה לעצמו * אהוב * אהב את המקום * אהב את הבריות * אהב את הצדקות * אהב את התוכחות * אהב את המישרים * מתרחק מן הכבוד ולא מגיס לבו בתלמודו * ואינו שמח בהוראה * נושא בעול עם חברו * מכריע לכה זכות * מעמידו על האמת מעמידו על השלום * מתישב בתלמודו * שואל ומשיב * שומע ומוסיף * הלומד על מנת ללמד * והלומד על מנת לעשות * המחכים את רבו והמכוין את שמועתו * והאומר דבר בשם אומרו * האלמדת שכל האומר דבר בשם אומרו * מביא גאולה לעולם * שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי: * גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא * שנאמר כי חיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא * ואומר רפאות תהי לעירך ושקוי

א כבויכת ס"א * ב כויכס ס"א * ג ויש מוסיפין שואל כענין ומשיב כהלכה * לעצמיתך

לעצמותיך • ואומר עין חיים היא למחזיקים בה
ותומכיה כאשר • ואומר כי לוית חן הם לראשך
וענקים לגרורותיך • ואומר תתן לראשך לוית חן
עטרת תפארת תמגנך • ואומר ארך ימים בימינה
בשמאלה עשר וכבוד • ואומר כי ארך ימים ושנות
חיים ושלום יוסיפו לך • ר' שמעון בן מנסיא אומר
משום רבי שמעון בן יוחאי • הנזיר והכח • והעשר
והכבוד • והחכמה והזקנה • והשיבה והבנים • נאה
לצדיקים ונאה לעולם • שנאמר עטרת תפארת
שיבה בדרך צדקה תמצא • ואומר עטרת זקנים בני
בנים ותפארת בנים אבותם • ואומר תפארת
בחורים כחם והדר זקנים שיבה • ואומר והפרה
הלבנה ובושה החמה כי מלך יהוה צבאות בהר
ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד • רבי שמעון בן
מנסיא אומר • אלו שבע מדות שמנו חכמים
לצדיקים כלם נתקמו ברבי ובניו • אמר רבי יוסי בן
קסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם
אחד ונתן לי שלום והחזירתי לו שלום • אמר לי רבי
מאיזה מקום אתה • אמרתי לו מעיר גדולה של
חכמים וישל סופרים אני • אמר לי רבי רצונך שתדור
עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב
ואבנים טובות ומרגליות • אמרתי לו בני אם אתה
נותן לי כל כסף וזהב (ואבנים טובות ומרגליות)
שבע עולם אני דר אלא במקום תורה • לפי שבשעת

א' ויש מן הסיפון מסוק זה כי ירבו ימיו ויוספו לך סבות חיים • ב' יש גורמים וכבדו • ג' יוסף ס"א • ד' כנס
כסף וכמו זה ס"א • ה' וכל יום ס"א • ו' אין לני ס"א •

פטירתו של אדם אין מלוין אותו לא כסף ולא זהב •
ולא אבנים טובות ומרגליות • אלא תורה ומעשים
טובים בלבד • שנאמר בהתהלכך תנחה אותך
בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך •
בהתהלכך תנחה • אותך בעולם הזה • בשכבך
תשמור עליך בקבר • והקיצות היא תשיחך לעולם
הבא • וכן כתוב בספר תהלים על ידי דוד מלך
ישראל • טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף •
ואומר לי הכסף ולי הזהב נאם יהוה צבאות •
י המשה קננים קנה לו הקדוש ברוך הוא בעולמו •
ואלו הן תורה קנין אחד • שמים וארץ קנין אחד •
אברהם קנין אחד • ישראל קנין אחד • בית המקדש
קנין אחד • תורה קנין אחד • מנין דכתיב יהוה קנני
ראשית דרכו קדם מפעליו מאז • שמים וארץ קנין
אחד מנין שנאמר כה אמר יהוה השמים כסאי
והארץ הרום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה
מקום מנוחתי • ואומר מה רבו מעשיך יהוה כלם
בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך • אברהם קנין
אחד מנין דכתיב ויברכהו ויאמר ברוך אברהם
לאל עליון קונה שמים וארץ • ישראל קנין אחד מנין
דכתיב עד יעבור עמך יהוה עד יעבור עם זו קניית •
ואומר לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל הפצוי
בם • בית המקדש קנין אחד מנין שנאמר מקדש
יהוה כוננו יריך • ואומר ויביאם אל גבול קדשו הר
זה קנתה ימינו • יא וכל מה שברא הקדוש ברוך הוא

בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ואומר יהוה ימלוך לעולם ועד (אמר) רבי חנניא בן עקישיא רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר יהוה

חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: סליק

הוריות א' ע"ב = ל' ג' ע"ב = מסכת הוריות (ד' ע"ב) אמר ר' חמא בר' חסדאי

חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: סליק פירק א הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם בין שעשו ועשה עמהן בין שעשו ועשה אחריהן בין שלא עשו ועשה פטור מפני שתלה בבית דין הורו בית דין וידע אחר מהן שטעו או תלמיד והוא ראוי להוראה והלך ועשה על פיהן בין שעשו ועשה עמהן בין שעשו ועשה אחריהן בין שלא עשו ועשה הרי זה חייב מפני שלא תלה בבית דין זה הכלל התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור: הורו בית דין וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרתן ובין שלא הביאו כפרתן והלך ועשה על פיהן רבי שמעון פוטר ור' אליעזר אומר ספק איזהו ספק ישב לו בתוך ביתו חייב הלך לו למדינת הים פטור א"ר עקיבא מודה אני בזה שהוא קרוב לפטור מן החובה אמר לו בן עזאי מה שנא זה מן היושב בביתו שהיושב בביתו אפשר היה לו שישמע וזה לא היה אפשר לו שישמע: הורו בית דין לעקור את כל הגוף

אמרו

א יס בורחים לומר כ' רבי יודוס סוס ויביה סלסס

א' זוטאק זעב: עיטע חק לעינו' (כ' פ' אטק

עורק כוונת: ע"כ שונק קרן אטק

אמרו אין נדה בתורה אין שבת בתורה אין עבודת אלילים בתורה הרי אלו פטורין הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת הרי אלו חייבין כיצד אמרו יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור יש עבודת אלילים בתורה אבל המשתחוה פטור הרי אלו חייבין שנאמר ונעלם דבר דבר ולא כל הגוף: הורו בית דין וידע אחר מהן שטעו ואמר להן טועין אתם או שלא היה מפלא של בית דין שם או שהיה אחר מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראה (לו) כנים הרי אלו פטורין שנאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה מה עדה האמורה להלן עד שיהיו כלם ראויים להוראה אף עדה האמורה כאן עד שיהיו כלן ראויים להוראה הורו בית דין שוגגין ועשו כל הקהל שוגגין מביאין פר מזידין ועשו שוגגין מביאין כשבה ושעירה שוגגין ועשו מזידין הרי אלו פטורין: הורו בית דין ועשו כל הקהל או רבן על פיהם מביאין פר ובעבודת אלילים מביאין פר ושעיר ד"ר מאיר רבי יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאים שנים עשר פרים ובעבודת אלילים מביאין שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים רבי שמעון אומר שלשה עשר פרים ובעבודת אלילים שלשה עשר פרים ושלושה עשר שעירים פר ושעיר לכל שבט ושבט פר ושעיר

לבית

הוריות א' ע"ב = ל' ג' ע"ב = מסכת הוריות (ד' ע"ב) אמר ר' חמא בר' חסדאי

א' זוטאק זעב: עיטע חק לעינו' (כ' פ' אטק

לבית דין הורו בית דין ועשו שבועה שבטמים או רבן
על פיהן מביאין פר ובעבודת אלילים מביאין פר
ושעיר ד"ר מאיר רבי יהודה אומר שבועה שבטמים
שחטאו מביאין שבועה פרים ושאר שבטמים שלא
חטאו מביאין על ידיהן פר שאף אלו שלא חטאו
מביאין על ידי החוטאין רבי שמעון אומר שמנה
פרים ובעבודת אלילים שמנה פרים ושמנה
שעירים פר ושעיר לכל שבט ושבט פר ושעיר
לבית דין הורו בית דין של אחר מן השבטים
ועשה אותו השבט על פיהם אותו השבט הוא
חיב ושאר השבטים פטורין ד"ר יהודה וחכ"א
אין חיבים אלא על הורית בית דין הגדול בלבד
שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ולא עדת אותו
שבט :

פ"ק ב הורה כהן משיח לעצמו שוגג ועשה שוגג
מביא פר שוגג ועשה מזיד מזיד ועשה שוגג
פטור שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת בית
דין לצבור : הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו
מתכפר לו בפני עצמו הורה עם הצבור ועשה עם
הצבור מתכפר לו עם הצבור שאין בית דין חיבין
עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת וכן המשיח
ולא בעבודת אלילים עד שיורו לבטל מקצת
ולקיים מקצת : אין חיבין אלא על העלם דבר עם
שגגת המעשה וכן המשיח ולא בעבודת אלילים
אין חיבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה :

אין בית דין חיבין עד שיורו בדבר שזונו כרת
ושגגתו חטאת וכן המשיח ולא בעבודת אלילים
עד שיורו על דבר שזונו כרת ושגגתו חטאת :
ר אין חיבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש
ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה
שבמקדש אבל חיבין על עשה ועל לא תעשה
שבגדה איזו היא מצות עשה שבגדה פרוש מן
הגדה ומצות לא תעשה לא תבא אל הגדה : אין
חיבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים ועל טמאת
מקדש וקדשיו והנשיא כיוצא בהם דברי ר' יוסי
הגלילי רבי עקיבא אומר הנשיא חיב בכלן חוץ
משמיעת הקול שהמלך לא דן ולא דנין אותו (לא
מעיד ולא מעידין אותו) : כל המצות שבתורה
שחיבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת היחיד
מביא כשבה ושעירה והנשיא שעיר ומשיח ובית
דין מביאין פר ובעבודת אלילים היחיד והנשיא
והמשיח מביאין שעירה ובית דין פר ושעיר פר
לעולה ושעיר לחטאת : אשם תלוי היחיד והנשיא
חיבין ומשיח ובית דין פטורין אשם ודאי היחיד
והנשיא והמשיח חיבין ובית דין פטורין על שמיעת
הקול ועל בטוי שפתים ועל טמאת מקדש וקדשיו
בית דין פטורין והיחיד והנשיא והמשיח חיבין
אלא שאין כהן גדול חיב על טמאת מקדש וקדשיו
ד"ר שמעון ומה הן מביאין קרבן עולה ויורד רבי
אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר :

כֹּהֵן מְשִׁיחַ שְׁחָטָא וְאַחַר כֵּךְ עֵבֶר מִמְּשִׁיחוֹתוֹ •
 וְכֵן נָשִׂיא שְׁחָטָא • וְאַחַר כֵּךְ עֵבֶר מִגְדוּלְתוֹ •
 כֹּהֵן מְשִׁיחַ מְבִיא פֶר • וְהַנְּשִׂיא מְבִיא שְׁעִיר : כ כֹּהֵן
 מְשִׁיחַ שְׁעֵבֶר מִמְּשִׁיחוֹתוֹ וְאַחַר כֵּךְ חָטָא • וְכֵן הַנְּשִׂיא
 שְׁעֵבֶר מִגְדוּלְתוֹ • וְאַחַר כֵּךְ חָטָא • כֹּהֵן מְשִׁיחַ מְבִיא
 פֶר • וְהַנְּשִׂיא כִּהְדִּיּוֹט : ג חָטָאוּ עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ •
 וְאַחַר כֵּךְ נִתְמַנּוּ • הָרִי אֱלוֹ כִּהְדִּיּוֹט • ר' שְׁמַעוֹן אוֹמֵר
 אִם נֹדַע לָהֶם עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ חֵיבִין • וּמִשְׁנַתְּמַנּוּ
 פְּטוּרִין • וְאִיזְהוּ הַנְּשִׂיא זֶה הַמֶּלֶךְ • שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲשֵׂה
 אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת יי אֱלֹהֵי נְשִׂיא שְׂאִין עַל גְּבִיּוֹ אֱלֹא
 יי אֱלֹהֵי : ד וְאִיזְהוּ הַמְּשִׁיחַ • זֶה הַמְּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן
 הַמְּשָׁחָה • לֹא הַמְּרַבָּה בְּגָדִים • אֵין בֵּין כֹּהֵן הַמְּשׁוּחַ
 בְּשֶׁמֶן הַמְּשָׁחָה לַמְּרַבָּה בְּגָדִים אֱלֹא פֶר הַבֵּא עַל כָּל
 הַמִּצְוֹת • וְאֵין בֵּין כֹּהֵן מְשִׁיחַ לְכֹהֵן שְׁעֵבֶר • אֱלֹא פֶר
 יוֹם הַכַּפּוּרִים וְעֵשִׂירִית הָאִיפָה • זֶה וְזֶה שְׁוִין בְּעֶכּוֹדֵת
 יוֹם הַכַּפּוּרִים • וּמִצְוִיין עַל הַבְּתוּלָה • וְאַסוּרִין עַל
 הָאֵלְמָנָה • וְאֵינָן מְטַמְּאִין בְּקִרְוֵיבֵיהֶן וְלֹא פּוֹרְעִין וְלֹא
 פּוֹרְמִין וּמַחְזִירִין אֶת הַרוּצָח : ה כֹּהֵן גְּדוּל פּוֹרֵם
 מִלְּמַטָּה • וְהַהֲדִיּוֹט מִלְּמַעְלָה • כֹּהֵן גְּדוּל מְקַרֵּיב
 אוֹנֵן • וְלֹא אוֹכֵל וְהַהֲדִיּוֹט לֹא מְקַרֵּיב וְלֹא אוֹכֵל : ו כָּל
 הַתְּדִיר מִחֲבֵרוֹ קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ • וְכָל הַמְּקַדֵּשׁ מִחֲבֵרוֹ
 קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ • פֶּר הַמְּשִׁיחַ וּפֶר הָעֵדָה עוֹמְדִים •
 פֶּר הַמְּשִׁיחַ קוֹדֵם לְפֶר הָעֵדָה בְּכָל מַעֲשָׂיו : ז הָאִישׁ
 קוֹדֵם לְאִשָּׁה לְהַחְיוֹת וּלְהַשִּׁיב אֶבְרָה • וְהָאִשָּׁה
 קוֹדֵמַת לְאִישׁ • לְכַסּוֹת וּלְהוֹצִיָּאָה מִבֵּית הַשְּׂבִי •

בזמן

בְּזִמְן שְׁשִׁנְיָהֶם עוֹמְדִים לְקַלְקֵלָה • הָאִישׁ קוֹדֵם
 לְאִשָּׁה : ח כֹּהֵן קוֹדֵם לְדָוִי • דָּוִי קוֹדֵם לְיִשְׂרָאֵל •
 יִשְׂרָאֵל לְמִמּוֹר • וּמִמּוֹר לְנִתִּין • וְנִתִּין לְגֵר • וְגֵר
 לְעֵבֶר מְשַׁחֵרֵר • אֵימָתִי • בְּזִמְן שְׁכָלָן שְׁוִין • אֲבָל אִם
 הָיָה מִמּוֹר תְּלִמִיד חָכֵם • וְכֹהֵן גְּדוּל עִם הָאָרֶץ •
 מִמּוֹר תְּלִמִיד חָכֵם • קוֹדֵם לְכֹהֵן גְּדוּל עִם הָאָרֶץ :

סליק

ספר יצירה

קודם שיקרא ספר יצירה יאמר זה

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי למען יחודך הקדוש דמתייחד במוך אדם קדמא ובהוך
 תלת ראשין דאריך ובהוך שבעה תקונין דעתיקא קדישא ובהוך עשר ספירות דאצילות ועשר
 ספירות דבריאה ועשר ספירות דיצירה ועשר ספירות דעשיה • ובהוך חכמה וכינה ועיר ונוקביה
 דתתמלי רחמין עלנא ועל ישראל אחנא אמן סלה :

יושב המרומים ומשניה התחתונים • אדון לכל האלילים • יחיד מיוחד אחד מלך נאדר • מאזיל
 כל האלל • בורא כל נכרה • יוצר כל נוצר • עושה כל נעשה • מי יגיע להשיג ה' מאלפי
 אלפים ורוב רכי רכבות גדול מעלות ורום הסתר סתרי מעשיך כל שכן גדול יצירותיך • ומי יחשוב
 לדעת אחד מאלפי אלפים ורכי רכבות סתרי סודות פגונים דבריאותיך • כל שכן וקל וחומר
 להשיג קצת מן הקצת וחלק מן החלק של אלפי אלפים ורכי רכבות מאללליך שאדון יחיד ואין
 שני מתיחד עמהם יחוד גדול • לכן ה' אלהי גל עיני ואביטה כפלאות מתורתך וסלח ומחול
 והעבר על חטאתי ועונותי ופשעי שחטאתי ושעויותי ופשעתי לפנך מיום היוקתי על האדמה עד
 היום הזה שאין אני עו פנים וקשה ערך לומר לפניך דיוק אני ולא חטאתי הכל חטאתי ועויותי
 ופשעתי אני וכל (רמ"ח) אברי (ושס"ה) גודי ועורקי ונפשי ורוחי ונשמתי והנליות עמי כלנו כלאן
 תעינו בלי רועה וקללקנו את אשר לא נוכל להקן אם לא בשפע הרב הבא מלמעלה מרום מעלות
 סדר הגבורות היודע מעויותי יתקן את אשר שחטתי וזכתי לאור כבוד תורתך וחשכני משגיאות ורוח
 נדיבה תסמכני ואינן רוי תורתך ללמוד וללמד לשמור ולעשות אמן כן יהי רצון :

ואחר כך יתחיל ספר יצירה פרק ב

שבע כפולות בנ"ד כפ"רת מתנהנות בשתי לשונות ב"ג נ"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת חכניות רך
 וקשה גבור וחלט : שבע כפולות בנ"ד כפ"רת יסודן חכמה ועושר זרע וחיים וממשלה
 שלום וחס : שבע כפולות בנ"ד כפ"רת יסודן חכמה ועושר זרע וחיים וממשלה שלום וחס : שבע
 כפולות בנ"ד פפ"ת בדבור ובתמורה תמורת חכמה חולת תמורת עושר עוני תמורת זרע שממה
 תמורת חיים מות תמורת ממשלה עבדות תמורת שלום מלחמה תמורת חן כיעור : שבע כפולות
 בנ"ד כפ"ת מעלה ומטה מזרח מערב פסון ודרום והיכל הקדש באמצע מכוון והוא נושא את
 כולן : שבע כפולות בנ"ד כפ"ת שבע ולא שש שבע ולא שמונה בחון בהם וחקור בהם והעמד
 דבר על בוריו והוסב יוצר על מכונו : שבע כפולות בנ"ד כפ"ת יסוד חקון חנכן זרפן שקלן
 והמירן וזר בהם שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש זכר ונקבה : הלו
 הן שבעה כוכבים בעולם שב"תי זר"ק מאד"ים חמ"ה נו"נה כו"כ לב"נה : אלו הם שבעה
 ימים בשנה שבעת ימי השבוע שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עינים שתי אזנים שתי נקבי
 האף והפה : בכא ה' המליך אות כ' בחכמה וקשר לו כתר וזרפן זה בזה וזר כהם לב"נה בעולם
 יום ראשון בשנה ועין ימין בנפש זכר ונקבה : בכא כ' המליך אות ג' בעושר וקשר לו כתר
 וזרפן זה בזה וזר כהם מאד"ים בעולם יום שני בשנה ואין ימין בנפש זכר ונקבה : בכא ג' המליך
 אות

אות

ספר יצירה

אות ד' בורע וקשר לו כתר וזרפן זה בזה וזר כתר חמ"ה בעולם יום שלישי בשנה ונחיר ימין
בנפש זכר ונקבה : בבה ד' המליך אות כ' בחיים וקשר לו כתר וזרפן זה בזה וזר כהס נו"גה
בעולם יום רביעי בשנה ועין שמאל בנפש זכר ונקבה : בבה ה' המליך אות פ' במשלה וקשר לו
כתר וזרפן זה בזה וזר כהס כו"כ בעולם יום חמישי בשנה ואזן שמאל בנפש זכר ונקבה : בבה
ז' המליך אות ר' בשלום וקשר לו כתר וזרפן זה בזה וזר כהס טו"ו בעולם יום ששי בשנה ונחיר
שמאל בנפש זכר ונקבה : בבה ז' המליך אות ת' בחן וקשר לו כתר וזרפן זה בזה וזר כהס טז"ק
בעולם יום שבת בשנה ופה בנפש זכר ונקבה : שבע כפולות בג"ד כפר"ח שבהס נחקקין שבע
עולמות שבעה רקיעין שבע ארצות שבעת ימים שבע נהרות שבע מדברות שבעת ימים שבעה
שבעות שבע שנים שבע שמיטין שבע יובלות * והיכל הקדש * לפיכך חבב את השביעיות תחת
כל השמים : שני אבנים בונות שני בתים * שלשה אבנים בונות ששה בתים * ארבעה אבנים
בונות ארבעה ועשרים בתים * חמשה אבנים בונות מאה ועשרים בתים * ששה אבנים בונות
שבע מאות ועשרים בתים * שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבע בתים * מכאן ואילך לא
וחשוב מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האזן יכולה לשמוע :

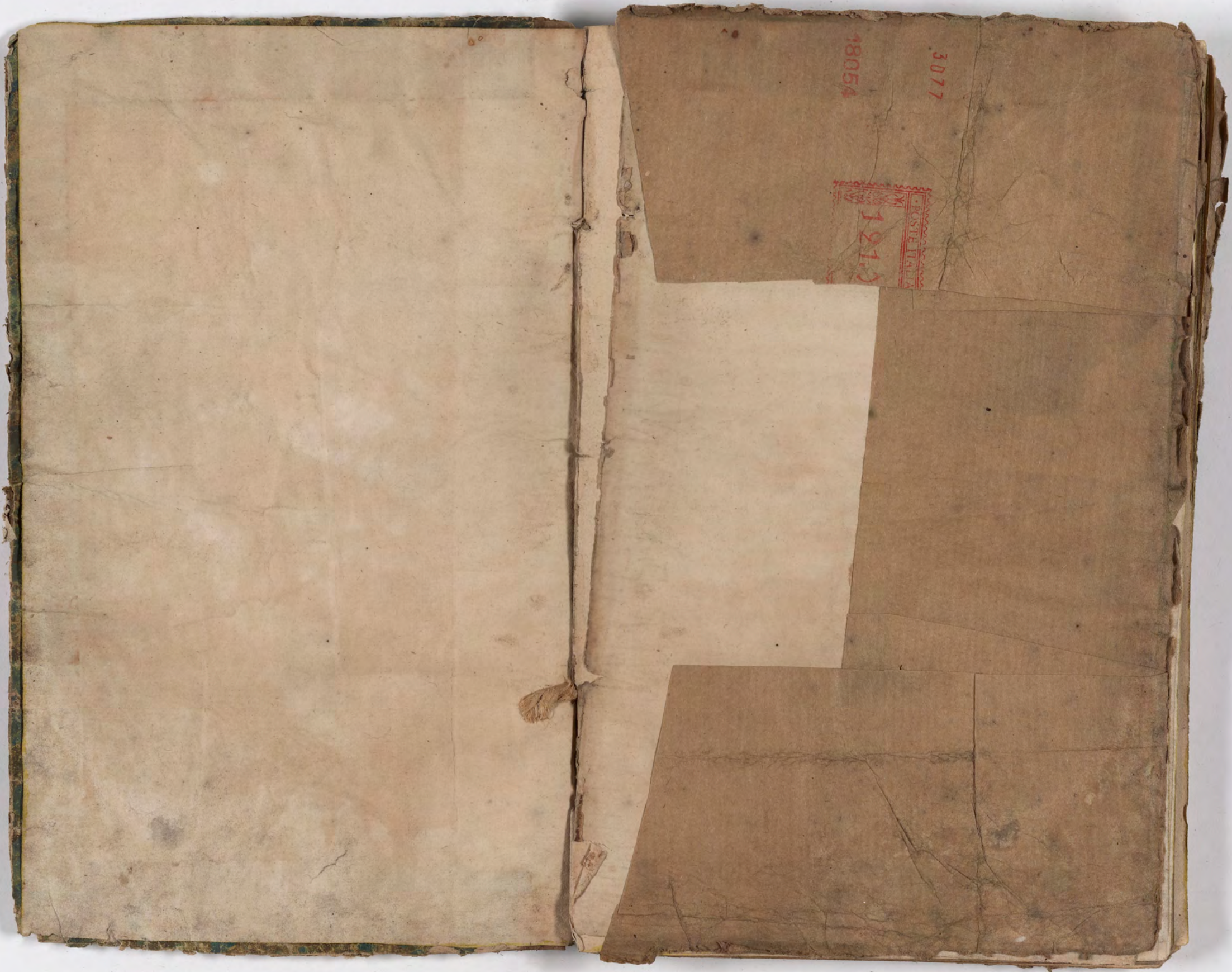
תפלת אליהו הנביא זכור לטוב

בשם ה' אלהי ישראל * בשם ה' אלהים אלהי מערכות ישראל * ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד * שמך ומלכותך ומרוחם על כל ברכה ותהלה * כי שמך כך וכך שמך *
ולפני כל כבוד שמך * לעולמי לעולמים שמך * משמך ירעדו נדודי אש ומפארים את שמך *
ושמך לא חזו * משמך כסונים לאחור * וכל משכריו וגליו * מהדרים את שמך * והארץ בהכיטך
בה חרעד * ועמודיה ינדון מיראת שמך * וכל דרי מעלה שכל מעון ומעון * מאימתך
ירעדו ויפחדו * וארץ ודריה תהום ואבדון זיה וללמות משמך ירופפו * נן עדן וכל חסידיו
ירננו לשמך * וכל אשר נשמת רוח חיים באפיו בנעימות לשונו ישים כבוד לשמך גם אבי
(פלוגי) בן אמתך (פלוגי) עפר ואפר רמה וחולעה אל עובר זין כובל באתי
להפיל תחנתי לפני כסא כבודך * שחענני ותכתבני בספר החיים עם הצדיקים * והשום חלקי
בגן עדן בעולם הזה ובעולם הבא * ותן לי מטובך ומברכותיך ומחיייתך לי ולזרעי * ותטיב
ותברך כל דרכי וכל מעשה ידי * ופתח לי שערי פרנסה וכלכלה ותן לי חיים טובים וארוכים
ולב טוב * ויגד טוב * ותולוכני בדרך קוממיות * ושמור לאתי וכוהי מעתה ועד עולם *
ותלילני היום ובכל יום מכל פנעים רעים ומכל רוחין בישין כים וכיבשה ומאש ומדליקה
ומחרב ומחלים ומכל כלי זין ומטביעת מים ומכל היזק ומכל הפסד ומרדיפה ומתפיסה ומכל
מה שלבי ירא וחרד * ותוסיף ותטה עלי חן וחסד לפניך ולפני כל רואי כי אתה קרוב לכל
קוראריך ומגוי לדורשך קראתך ה' מהר ענני והושיעני ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא
אבוש * ועשה שלתי ובקשתי ברחמים ברוך אתה ה' שומע תפלה :

תם ונישלים ספר רביעי

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

1805A

3077

POSTA ITALIA
1213

